

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 3.4.2001
KOM(2001)190 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET,
DET ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG, REGIONSUDVALGET
OG DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK**

Rapport om forberedelserne til indførelsen af eurosedler og -mønter

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET,EUROPA-PARLAMENTET,
DET ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG, REGIONSUDVALGET
OG DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK**

Rapport om forberedelserne til indførelsen af eurosedler og -mønter

Rapporten om forberedelserne til indførelsen af eurosedler og -mønter, der er tilknyttet som bilag, har tre formål:

- **At gøre detaljeret status over, hvor langt man er kommet med forberedelserne få måneder før overgangen til euroen.** Dokumentets længde skyldes, at der er tale om en meget kompliceret operation, og at virkningerne heraf er meget omfattende, idet de direkte berører alle forbrugere, offentlige forvaltninger og europæiske økonomiske aktører.
- **At fremlægge et fuldstændigt, sammenfattende dokument for Eurogruppen** om, hvor langt man er nået med arbejdet.
- **At fortsætte det arbejde, Kommissionen har igangsat** ved at indkredse og videreformidle de former for god praksis, som det navnlig vil være nyttigt at anvende for at sikre en vellykket overgang til eurosedler og -mønter.

Formålet med dokumentet er på den mest objektive måde at give et billede af, hvor langt man er nået med forberedelserne. De på nationalt plan ansvarlige for koordineringen af overgangen til euroen er blevet hørt i forbindelse med udarbejdelsen af rapporten.

1.1 Hvordan ser situationen ud?

Virksomhederne

Generelt går de store virksomheders forberedelse fremad i et tilfredsstillende tempo. De små og mellemstore virksomheder og navnlig de meget små virksomheder har imidlertid tendens til at undervurdere opgavens størrelse og risiciene ved at forberede sig for sent. I henhold til den seneste Flash Eurobarometer-undersøgelse (januar 2001) er det således kun 26% af de små og mellemstore virksomheder, der siger, at de allerede er forberedt på indførelsen af euroen. Næsten halvdelen af virksomhederne har endnu ikke udarbejdet en handlingsplan for overgangen til euroen. Undersøgelsen viser imidlertid, at der er tendens til, at jo større virksomheden er, desto bedre forberedt er den. De seneste måneder er situationen for f.eks. de mellemstore virksomheder blevet bedre. Hidtil har næsten en tredjedel af virksomhederne endnu ikke indset, at 1. januar 2002 er skæringsdatoen for den fuldstændige overgang til euroen.

→ *Det er nødvendigt at informere mere, navnlig de små og mellemstore virksomheder.*

Forbrugerne

Eurobarometer-undersøgelsen fra januar 2001 om borgernes holdning til euroen viser, at de undertiden har et temmelig uklart billede af den nye valuta. Dette gælder både for så vidt angår bestræbelserne for at lære den nye værdiskala (flertallet af forbrugerne lægger ikke særlig meget mærke til den dobbelte prisangivelse, og 80% kan endnu ikke huske nogen priser i euro) og selve eurobegrebet (en tredjedel af borgerne tror, at vekselkursen for euroen endnu ikke er endeligt fastsat). Næsten hver fjerde tror, at de eurosedler og -mønter, der udstedes i deres land, kun er gyldige her og har ikke forstået selve betydningen af begrebet

den fælles valuta. Hver femte ved heller ikke, at indførelsen af euroen medfører, at de nationale valutaer forsvinder. Der er imidlertid sket betydelige fremskridt for så vidt angår kendskabet til tidsplanen, idet 60% af borgerne kender den nøjagtige dato for indførelsen af eurosedler og -mønter (mod 40% i november 2000), men kan ikke huske de nærmere detaljer (de mener f.eks. i gennemsnit, at det tidsrum, hvori der vil være to valutaer i omløb, er på seks måneder).

→ *De mange informationskampagner har hidtil kun haft en beskedent virkning. Det er endnu svært at få forbrugerne til at interessere sig for euroen. Der vil sandsynligvis ske en udvikling i denne situation i begyndelsen af andet halvår, når de offentlige værker og bankerne i forbindelse med bankkonti og betalingsoverførsler før tiden vil gå over til at anvende euroen, hvilket medvirker til, at borgerne i stadig højere grad bliver omgivet af euroen. Forbrugerne har dog brug for praktisk oplysning og undervisning.*

De offentlige forvaltninger

Alle eurolande har offentliggjort en plan for de offentlige forvaltningers overgang til euroen og en plan med de nærmere detaljer for ombytningen af sedler og mønter. I de fleste eurolande har det været fakultativt at anvende euroen fra januar 1999 (januar 2001 i Grækenland) i forbindelse med næsten alle pengestrømme og ved fremlæggelsen af finansielle oplysninger for de offentlige myndigheder. De fleste lande har valgt først at gå over til euroen på konti efter overgangsperioden. De offentlige myndigheder skal træffe en lang række beslutninger vedrørende navnlig tilpasningen af de midler, den brede offentlighed anvender i forbindelse med den daglige kontakt med forvaltningen, og tilpasningen af de omregnede beløb, som generelt afrundes i den nationale valuta. I de fleste tilfælde kræves der for at træffe disse beslutninger supplerende bestemmelser, som er ved at blive vedtaget. De offentlige forvaltninger i medlemsstaterne begynder i højere grad at anvende euroen i forbindelse med deres aktiviteter og relationer med erhvervslivet og borgerne.

→ *De nationale forvaltninger er generelt forberedt og giver borgerne mulighed for i ret så mange situationer at anvende euroen. Få af dem har på mere frivillig basis gennemført en strategi¹ med henblik på at få hele økonomien med.*

Banker og finansielle institutioner

Bankverdenen har ført en meget aktiv politik for at sikre forberedelsen af indførelsen af euroen, som generelt har medført, at de i deres relationer med kunderne tidligt er gået over til at anvende euroen. Tilpasningen af pengeautomaterne i 2002 skal ske meget hurtigt, helst straks, i de fleste af eurolandene, og der vil hovedsagelig kunne hævses små sedler i automaterne for derved at mindske de erhvervsdrivendes problemer med byttepenge. Ombytningen af nationale sedler til euro vil være gratis og kan ske i ubegrænset omfang i de fleste eurolande i det tidsrum, hvor der er to valutaer i omløb. Indførelsen af eurosedler og -mønter kræver, at der etableres et eurobetalingsområde. Der arbejdes på sagen, men det går langsomt, og der er risiko for, at arbejdet ikke er færdig til januar 2002. Betalinger på tværs af grænserne, der ikke foretages i kontanter, vil derfor fortsat koste langt mere end nationale betalinger, hvilket borgerne ikke vil kunne forstå. Kommissionen har påpeget, at dette vil være i strid med målsætningen om, at alle potentielle fordele ved Den Økonomiske og Monetære Union skal komme forbrugerne og de økonomiske aktører til gavn. Kommissionen

¹ F.eks. ved at gå over til euroen allerede i år i forbindelse med offentlige kontrakter og aflønning af offentligt ansatte.

opfordrer i tæt samarbejde med Den Europæiske Centralbank meget stærkt aktørerne til at tilvejebringe de nødvendige redskaber for at rette op på denne situation.

→ *Næsten alle nationale banker har besluttet at spille en fremtrædende rolle i forbindelse med overgangen til euroen ved at tage initiativ til at gå over til den nye valuta i begyndelsen af andet halvår i forbindelse med betalingsoverførsler. Dette er i meget høj grad med til at skabe opmærksomhed omkring euroen blandt de økonomiske aktører. Der kræves imidlertid en hurtig indsats for at komme videre med etableringen af et eurobetalingsområde. Kommissionen har til hensigt at gøre alt, hvad der står i dens magt, og at træffe alle nødvendige foranstaltninger for at sikre, at omkostningerne ved transaktioner på tværs af grænserne pr. 1. januar 2002 kommer til at ligge tættere på omkostningerne ved nationale transaktioner.*

1.2 Hvilke konklusioner kan der drages af gennemførelsen af Kommissionens henstilling af 11. oktober 2000?

Kommissionen opfordrede navnlig til følgende:

- *Bankkonti og dertil knyttede pengerepræsentativer skal (medmindre kunden udtrykkeligt giver anden instruks) overgå til euro i begyndelsen af tredje kvartal 2001. På det tidspunkt var det kun de belgiske og de franske banker, der havde planlagt dette. I dag er det næsten sket overalt. I Tyskland, Frankrig, Østrig, Italien, Portugal, Luxembourg og Belgien går bankerne over til euroen i juli 2001, i Spanien i september, i Finland i oktober og i Grækenland i december. Nogle banker i Nederlandene har også planlagt at gøre det. Kun i Irland er der ikke planer herom.*

- *Priserne på alle varer, der sælges ved fjernsalg eller i detailforretninger, hvor kontant betaling er dominerende, skal angives i euro med modværdien i national valuta. I fælleserklæringen vedtaget af europæiske repræsentanter for forbrugerne, de erhvervsdrivende og de små og mellemstore virksomheder den 2. april 2001 i Bruxelles fastsættes det, at priserne i stadig større omfang skal angives i euro, og således at prisen i euro er mere tydelig end prisen i den nationale valuta, samt at der i tidsrummet mellem september og begyndelsen af december 2001 skal ske en fastsættelse af psykologiske priser i euro. Denne europæiske aftale skal nu gennemføres på nationalt plan.*

- *Bankernes ombytning af kunders sedler og mønter skal være gratis, men ved større beløb vil det dog i den periode, hvor både nationale sedler og mønter og euro er i omløb, være obligatorisk at give banken besked herom på forhånd. Det vil være tilfældet i alle eurolande med undtagelse af Østrig (hvor der dog er et højt loft på 50 000 ATS, dvs. 3633,64 EUR) og Irland.*

- *Ombytningen af sedler og mønter for personer, der ikke er kunder i den pågældende bank, skal i den periode, hvor der er to valutaer i omløb, være gratis, ofte med et loft, som banken selv kan fastsætte. Dette vil være tilfældet i alle eurolande med undtagelse af Tyskland - hvor størstedelen af bankerne ikke ønsker at ombytte den nationale valuta til euro for personer, der ikke er kunder hos dem - og Nederlandene og Østrig, hvor der generelt skal betales et gebyr.*

- *Der skal træffes foranstaltninger for at give borgerne mulighed for at ombytte sedler og mønter i den nationale valuta til euro i forretningsbanker i et vist tidsrum efter udløbet af perioden med to valutaer i omløb. Alle eurolande har truffet foranstaltninger med henblik herpå, hvilket for det meste (undertiden mod betaling) gør det muligt at ombytte frem til udgangen af juni eller udgangen af december.*

- *Medlemsstaterne skal vedtage bestemmelser, der sikrer, at mønter kan ombyttes i de officielle institutioner længe nok, efter at de er ophørt med at være lovligt betalingsmiddel, til at møntindehavere med bopæl i udlandet har mulighed for at returnere dem.* Med undtagelse af Portugal, hvor dette tidsrum er lidt kort (udgangen af december 2002), har alle eurolande truffet foranstaltninger med henblik herpå. Det vil være muligt at ombytte i centralbanken i to år i Grækenland, frem til udgangen af 2004 i Belgien og Luxembourg, i tre år i Frankrig, i ti år i Italien og Finland, i 30 år i Nederlandene og uden tidsbegrænsning i de øvrige lande.

- *Der skal allerede i de første dage af 2002 stilles en tilstrækkelig mængde små pengesedler til rådighed i pengeautomater eller på anden egnet vis* En del eller alle pengeautomater i eurolandene med undtagelse af Finland vil indeholde små sedler (5 og 10 euro). I aftalen af 19. februar 2001 mellem Kommissionen og tre europæiske banksammenslutninger fastsættes det ligeledes, at beløb af almindelig størrelse, der hæves i bankerne, skal være i små sedler i de første uger af 2002.

- *De erhvervsdrivende skal udelukkende give tilbage i euro i 2002.* De offentlige forvaltninger og/eller erhvervsorganisationer i alle eurolande har henstillet til de erhvervsdrivende at gøre det.

1.3 Hvilke former for god praksis er der indkredset i meddelelsen?

Opgaven er anderledes end i forbindelse med en henstilling, idet det ikke drejer sig over at afstikke generelle retningslinjer af politisk art, men at fremhæve konkrete, punktuelle ideer, der reelt er gennemført i det ene eller andet euroland, og som med fordel kan anvendes i de øvrige. Denne meddelelse kan være med til at sikre dette. Visse foranstaltninger kan sandsynligvis gennemføres inden den 1. januar 2002, mens andre først kan gennemføres i det tidsrum, hvor der er to valutaer i omløb.

1.3.1 Ti eksempler på foranstaltninger, der er nyttige at træffe inden den 1. januar 2002

➔ *I bredt omfang at uddele omregnere til småhandlende, for at de kan beregne byttepengenes størrelse.*

I de store varehuse findes der kasser, der gør det muligt at beregne byttepengenes størrelse, også i tilfælde af kombinerede betalinger. Det vil sjældent være tilfældet for småhandlende, for hvem det manglende specialudstyr i høj grad vil gøre det vanskeligt at sidde ved kassen. Der findes billigt udstyr i lommeregnerformat på markedet, men ordrene herpå lader vente på sig. Disse redskaber er imidlertid nødvendige for at undgå, at der danner sig køer i nærbutikkerne og for at mindske risikoen for at give forkert tilbage. De kan distribueres ad mange kanaler, f.eks. handelskamre, banker, handelsforeninger og offentlige forvaltninger.

➔ *At skabe og formidle enkle midler til beregning af behovet for kontanter.*

Det er relativt svært for en handlende at beregne, hvor stort behovet er for før tiden at blive forsynet med euro, og hvor stor en kassebeholdning den pågældende har brug for i begyndelsen af 2002. Dette er imidlertid væsentligt, fordi han skal bestille de nødvendige mønter og sedler. Østrig, Irland og Nederlandene er hidtil de eneste tre lande, der har udformet og uddelt små softwarepakker til de erhvervsdrivende, således at de kan beregne deres behov for før tiden at få udleveret euro og deres kassebeholdningsbehov.

→ *Med forbrugernes samtykke sammen med byttepengene at udlevere møntsæt i de sidste dage af december.*

Denne idé, som navnlig de nederlandske erhvervsdrivende planlægger at anvende, er relativt let at gennemføre, idet møntsættene alle har en værdi, der svarer til et rundt beløb i den nationale valuta (f.eks. 100 FRF og 500 BEF). Dette kan være med til at øge antallet af sædvanlige distributionskanaler og derved den mængde euro, forbrugerne får udleveret inden 1. januar. Derved mindskes forbrugernes problemer med at kunne betale det nøjagtige beløb og de erhvervsdrivendes med byttepenge i de første dage af 2002.

→ *At give arbejdsgiverne tilladelse til at tilbyde deres personale små møntsæt.*

De belgiske myndigheder har f.eks. givet arbejdsgiverne tilladelse til som et socialt gode at give al deres personale et møntsæt (kan fratrækkes virksomhedens forretningsudgifter). Dette vil desuden være med til at øge mængden af euro, der distribueres inden skæringsdatoen.

→ *At fylde pengeautomaterne med små sedler i de sidste dage af december.*

Dette er navnlig planen i Tyskland og Nederlandene. Det vil gøre det muligt at sænke værdien af de sedler, der anvendes de første dage af januar 2002 og derved i sig selv mindske den mængde byttepenge i euro, der kræves, og lette de erhvervsdrivendes logistiske problemer.

→ *På forhånd at fylde pengeautomaterne med eurosedler.*

Flere store banker har til hensigt at gøre dette, navnlig i Belgien og i lande, hvor pengeautomaterne har fire pengekassetter. Eurokassetten vil normalt blive aktiveret elektronisk den 1. januar kl. 00.00, således at offentligheden straks kan begynde at få eurosedler.

→ *At sende eksperter ud til de erhvervsdrivende for at forklare dem om overgangen til euroen.*

Det har handelskammeret i Lille f.eks. gjort ved at få eksperter til at gå fra dør til dør i de stille timer af dagen for at forklare de erhvervsdrivende om retningslinjerne for overgangen til euroen. Det kunne være nyttigt på initiativ af handelskamre, håndværksråd eller lokale myndigheder at træffe denne type foranstaltninger generelt.

→ *At skrive til alle virksomheder for at minde dem om deres forpligtelser.*

Flere medlemsstater som f.eks. Frankrig, Belgien og Luxembourg har skrevet til alle momsregistrerede virksomheder for at minde dem om de forskellige skæringsdatoer og gøre dem opmærksom på de regnskabs- og skattemæssige forpligtelser, de har i 2002 ved overgangen til euroen. Dette er med til at forbedre oplysningen af virksomhederne, navnlig de mindre, og begrænse misforståelserne.

→ *At gennemføre simulerede betalinger i euro.*

Der er allerede blevet gennemført et stort antal foranstaltninger af denne type, hvor der i et meget begrænset tidsrum blev sat jetoner eller kunstige penge med en "værdi" svarende til euroens i omløb, ofte på initiativ af lokale myndigheder. Sådanne forsøg gør det muligt for enkeltpersoner at vænne sig til at betale i euro på en forbrugervenlig måde.

➔ *At involvere alle lokale aktører i informationskampagner vedrørende euroen.*

Det er f.eks. blevet gjort i Barcelona-regionen, hvor myndighederne i hver by har opfordret alle lokale økonomiske aktører til at mødes for at oprette lokale grupper, der følger overgangen til euroen og koordinerer informationskampagner rettet mod befolkningen og små og mellemstore virksomheder.

1.3.2 *Ti eksempler på foranstaltninger, der er nyttige at træffe efter 1. januar 2002*

➔ *At forskyde datoen for udsalgets start, hvis det er planlagt til første uge af januar.*

Det har man f.eks. planlagt i Belgien, hvor udsalget vil blive fremrykket 2-3 uger efter 3. januar. Det vil være ønskeligt, at udsalget starter enten ved udgangen af december eller efter anden uge i januar. Traditionelt er de tre første dage med udsalg de mest aktive. Ved at udgå, at datoen for overgangen til euroen og datoen for udsalgets start falder sammen undgås det samtidig, at den travleste handelsperiode falder sammen med den periode, hvor forbrugere og erhvervsdrivende har nok at gøre med at styre problemerne med kontanter.

➔ *At tillade, at de nationale sedler gøres ubrugelige.*

I Belgien har man allerede besluttet at lade bankfilialerne gøre de nationale pengesedler ubrugelige ved at perforere dem i 2002, og i Frankrig undersøger man mulighederne herfor. Selv om dette kan skabe visse tekniske problemer (f.eks. er det nødvendigt at passe på, at de perforerede pengesedler ikke afvises af pengeoptællingsmaskinerne), er det med til i betydelig grad at mindske de sikkerheds- og forsikringsmæssige problemer, især hvis denne foranstaltning ledsages af en række administrative bestemmelser, således at det kun er bankerne, der kan ombytte disse sedler i centralbanken.

➔ *At udforme standardmetoder for returnering af nationale mønter.*

Det vil f.eks. være tilfældet i Frankrig. Det kan gøres på to forskellige måder afhængig af, hvorledes bankerne fungerer. Hvis de regelmæssigt modtager de erhvervsdrivendes kassebeholdning og krediterer deres konti herfor og hver morgen udleverer en standardkassebeholdning, vil det være nyttigt at give de erhvervsdrivende en standardpakke i euro svarende til et rundt beløb i den nationale valuta. Hvis de erhvervsdrivende modtager en kassebeholdning i euro svarende til værdien af den kassebeholdning, de deponerede dagen før, vil det være nyttigt at give dem et kit til brug ved returnering af nationale mønter svarende til et rundt beløb i euro. Sådanne foranstaltninger vil sikre, at de nationale mønter hurtigt returneres.

➔ *At lægge de nationale sedler og mønter, der kommer i kassen, til side.*

De fleste store varehuse har til hensigt at lægge de nationale sedler og mønter, de modtager, i en boks under kassen. Hvis personen ved kassen har let adgang til de nationale sedler og mønter, og forbrugeren kan se dette, risikerer man, at de kunder, der betaler med den nationale valuta, beder om at få byttepenge i samme valuta, hvilket i høj grad vil modarbejde indførelsen af euroen. Det er i alles interesse at begrænse anvendelsen af to valutaer mest muligt.

→ *At ansætte en eller flere personer til specifikt at besvare spørgsmål om euroen i store varehuse og stormagasiner.*

Alle simulationer viser, at det forhold, at der er to valutaer i omløb, i betydelig grad forlænger den tid, det tager at betale ved kassen, hvilket vil få en negativ virkning for omsætningen. For at mindske problemerne med køer er det som minimum nødvendigt at sørge for, at alle kundernes spørgsmål vedrørende euroen besvares uden for kasserne, hvilket flere store varehuse er ved at forberede. At skulle koncentrere sig om både at give penge tilbage og at besvare spørgsmål fra kunder, der er dårligt informeret, ved samme kasse kan skabe problemer og forlænge køerne.

→ *At stille euroomregnere til rådighed for kunderne.*

Den periode, hvori der er to valutaer i omløb, kan være svær, og der kan ske fejl. For hurtigt at kunne behandle eventuelle klager fra kunderne er det ønskeligt, at der ved kasserne stilles euroomregnere til rådighed for kunderne. De europæiske repræsentanter for de erhvervsdrivende har i øvrigt forpligtet sig hertil i en fælleserklæring af 2. april 2001².

→ *At åbne en del eller alle banker den 1. januar 2002*

Dette er bl.a. planlagt i de nederlandske og de tyske banker og sparekasser. Det vil lette overgangen til eurosedler og -mønter, idet ombytningen af den nationale valuta til euro allerede starter den første dag. Det vil også indgyde aktørerne tillid. Hvis der skulle være problemer med at få personale den dag, kan man eventuelt nøjes med kun at lade de erhvervsdrivende få adgang³.

→ *Hurtigst muligt at tilpasse pengeautomaterne til euroen.*

I alle eurolandene er det først og fremmest via pengeautomaterne, at forbrugerne får fat i pengesedler. I fem lande (Belgien, Tyskland, Luxembourg, Nederlandene og Østrig) vil der pr. 1. januar i alle pengeautomater kun være euro for derved at skabe betingelserne for en hurtig indførelse af den nye valuta. Et væsentligt element i forbindelse med overgangen til euroen er derfor, at pengeautomaterne hurtigt tilpasses.

→ *At forlænge bankernes åbningstider.*

Dette er allerede planlagt i mange banker i de første to uger af januar 2002, hvilket vil være med til at lette ombytningen af kontanter og begrænse omfanget af nationale pengesedler til betaling af køb i forretninger (og dermed problemerne med byttepenge).

→ *At sikre, at de beløb, der hæves i bankerne, er i små sedler.*

Dette er bl.a. planlagt i Belgien, Spanien og Tyskland og indgår som en del af den aftale, Europa-Kommissionen og tre europæiske bankorganisationer indgik den 19. februar 2001⁴. Denne foranstaltning supplerer på nyttig vis ovennævnte foranstaltning med at fylde

² Belgien har via nettet af apoteker uddelt omregnere til alle enker, enkemænd, invalide og pensionister over 66 år og forældreløse.

³ Det er tilfældet i Nederlandene, hvor kun de erhvervsdrivende kan komme og hæve de eurosedler, de har bestilt.

⁴ Der er tale om European Banking Federation, European Association of Cooperative Banks og European Savings Bank Group.

pengeautomaterne med små pengesedler og gør det således muligt at mindske problemerne med byttepenge.

Det skal desuden påpeges, at det er nødvendigt at gøre, hvad der er muligt for enkeltvis at informere personer, der er isoleret fra de sædvanlige informationskilder. En række "tillidsvækkende personer", som f.eks. socialrådgivere, familielæger og ansatte på plejehjem, kan spille en vigtig rolle, fordi de har mulighed for at påvirke deres omgivelser og de personer, de ser, til at bruge euroen. Ingen af disse idéer er revolutionerende, men sammen kan de være med til at "smøre hjulene" i det tunge og komplekse maskineri, der sættes i gang i forbindelse med ombytningen.

Rapport

om forberedelserne

til indførelsen af eurosedler og -mønter

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Indledning	15
2.	Status over forberedelserne	16
2.1.	<i>Virksomhedernes forberedelser</i>	16
2.1.1.	Status	16
2.1.1.1.	De store virksomheder	16
2.1.1.2.	Små og mellemstore virksomheder	17
2.1.2.	Omfanget af anvendelsen af euroen	19
2.1.2.1.	Regnskaber i euro	19
2.1.2.2.	Konti i euro	20
2.1.2.3.	Betalinger i euro	20
2.2.	<i>De finansielle institutioners forberedelser</i>	21
2.2.1.	Forberedelserne til 2001	21
2.2.1.1.	Tidlig overgang til euroen på konti og i forbindelse med betalingsoverførsler.....	21
2.2.1.2.	Forhåndsdistribution af eurosedler og -mønter og videredistribution.....	22
2.2.2.	Forberedelserne til 2002	22
2.2.2.1.	Distribution af euro til forbrugerne	23
2.2.2.2.	Ombytning af nationale sedler og mønter til euro	23
2.3.	<i>Forvaltningernes forberedelser</i>	24
2.3.1.	De nationale forvaltninger	24
2.3.1.1.	Tilpasning af den retlige ramme.....	24
2.3.1.2.	Interne forberedelser.....	26
2.3.1.3.	De offentlige forvaltningers anvendelse af euroen.	27
2.3.2.	De lokale forvaltninger	27
2.3.2.1.	Tilpasning af den administrative og retlige ramme.....	27
2.3.2.2.	Interne forberedelser.....	28
2.3.2.3.	Lokale informationstiltag vedrørende euroen.....	30
2.4.	<i>Borgernes forberedelser</i>	31
2.4.1.	Borgernes kendskab til euroen.....	31
2.4.1.1.	Tidsplanen for overgangen til euroen.....	31
2.4.1.2.	De praktiske aspekter i forbindelse med euroen	32

2.4.2.	At blive fortrolig med den nye værdiskala	32
2.4.2.1.	Forbrugernes manglende fortrolighed med euroen	33
2.4.2.2.	Langsom iværksættelse af en mere aktiv strategi.....	33
2.4.3.	Omfanget af anvendelsen af euroen	34
2.4.3.1.	Konti i euro	34
2.4.3.2.	Betalinger i euro	35
2.5.	<i>Informationskampagner</i>	36
2.5.1.	Kommissionens rolle i forbindelse med udarbejdelsen og gennemførelsen af meddelelsen om euroen	36
2.5.1.1.	Udveksling af oplysninger	36
2.5.1.2.	Udviklingen af direkte partnerskaber og foranstaltninger	37
2.5.1.3.	Gennemførelse af specifikke foranstaltninger	37
2.5.2.	Medlemsstaternes rolle i forbindelse med udarbejdelsen og gennemførelsen af meddelelsen om euroen	38
2.5.3.	Eurosystemets kampagne om eurosedler og -mønter.....	38
3	Nuværende og fremtidige arbejdsområder	39
3.1	<i>De vigtigste arbejdsområder</i>	39
3.1.1	Bekæmpelse af falskmøntneri.....	39
3.1.1.1	Tekniske aspekter	39
3.1.1.2	Beskyttelsesmekanismer.....	40
3.1.1.3	Koordination af EU's institutioner og organer	40
3.1.1.4	Retslig beskyttelse af euroen.....	41
3.1.1.5	Uddannelse og information.....	41
3.1.2	Praktisk forberedelse af borgerne og hjælp til befolkningsgrupper med ringe adgang til information.....	42
3.1.3	Behandling af risikoen for prisstigninger	43
3.1.3.1	Man kan fremme anvendelse af dobbelt prisangivelse.....	44
3.1.3.2	Man kan kræve flere prisopgørelser og -kontroller i slutningen af 2001 og begyndelsen af 2002	44
3.1.3.3	Man kan opfordre de handlende til frivilligt at give tilsagn om at holde priserne i ro.....	44
3.1.3.4	Man kan bruge de offentlige myndigheder som eksempel.....	44
3.1.3.5	Man kan indføre ad hoc-statistikker	44
3.1.4	Forvaltning af kasser og kødannelser	45

3.1.4.1	Forvaltning af kasser	45
3.1.4.2	Forebygge lange køer	45
3.1.5	Oprettelse af et eurobetalingsområde	46
3.2	<i>Tyve forslag til god praksis, der kan lette den endelige overgang til euroen</i>	48
3.2.1	Ti eksempler på nyttige tiltag inden den 1. januar 2002	48
3.2.1.1	Man kan forsyne småhandlende med redskaber til beregning af det beløb, kunden skal have tilbage	48
3.2.1.2	Man kan udvikle og udbrede simple redskaber til vurdering af behovet for kontanter	48
3.2.1.3	Man kan indføre den ordning, at kunderne de sidste dage af december 2001 kan få penge tilbage i form af euromøntkits, såfremt de er indforstået hermed.....	49
3.2.1.4	Man kan give arbejdsgiverne lov til at forære deres ansatte et sæt euromønter	49
3.2.1.5	Man kan i de sidste dage af december lade pengeautomater distribuere nationale sedler med lavere seddelværdier	49
3.2.1.6	Man kan på forhånd placere eurosedler i pengeautomaterne.....	49
3.2.1.7	Man kan sende specialister ud til de handlende for at forklare dem overgangen til euro	49
3.2.1.8	Man kan skrive til samtlige virksomheder og gøre dem opmærksom på deres forpligtelser	49
3.2.1.9	Man kan gennemføre simulationer af betalinger i euro.....	50
3.2.1.10	Man kan inddrage samtlige lokale aktører i informationsarbejdet om euroen	50
3.2.2	Ti eksempler på nyttige foranstaltninger efter den 1. januar 2002	50
3.2.2.1	Man kan udskyde det tidspunkt, hvor udsalget starter, hvis dette normalt sker i første uge af januar.....	50
3.2.2.2	Man kan give tilladelse til neutralisering af nationale pengesedler	50
3.2.2.3	Man kan fremstille prækalibrerede hylstre til returnering af nationale mønter.	50
3.2.2.4	Man kan anbringe inkasserede nationale sedler og mønter i en separat boks	50
3.2.2.5	Man kan i supermarkeder og stormagasiner ansætte en eller flere personer med den særlige opgave at besvare spørgsmål om euroen	51
3.2.2.6	Man kan stille omregningsapparater til rådighed for kunderne	51
3.2.2.7	Man kan åbne alle eller en del bankafdelinger den 1. januar 2002.....	51
3.2.2.8	Man kan så tidligt som muligt tilpasse pengeautomaterne til euroen	51
3.2.2.9	Man kan forlænge bankernes åbningstider	51
3.2.2.10	Man kan udlevere små seddelværdier, når der hæves penge i bankerne	52
4	Bilag	53

4.1	<i>Gennemførelse af Kommissionens henstilling af 11. oktober 2000</i>	53
4.1.1	Artikel 1 - Information af de kommende brugere	53
4.1.2	Artikel 2 – Hjælp til borgerne med tilvænningen til euroen.....	53
4.1.3	Artikel 3 - Opfordre de økonomiske beslutningstagere til at bruge euroen i praksis.	54
4.1.4	Artikel 4 - Reducere antallet af transaktioner, der skal konverteres til euro	55
4.1.5	Artikel 5 – Lette overgangen til eurosedler og -mønter	55
4.2	<i>Samlet tidsplan for overgangen til euro</i>	57
4.3	<i>Fælles erklæring fra forbrugerrepræsentanter og repræsentanter for detailhandelen og SMV</i>	59
4.4	<i>Svar på tekniske spørgsmål om afslutningen på overgangsperioden</i>	64
4.4.1	Omskrivning af kapital	64
4.4.2	Indberetninger i 2002 for regnskabsåret 2001	65
4.4.3	Intern bogføring og historiske data	66
4.5	<i>Tabel over nationale planer for valutaombytning</i>	67

1. INDLEDNING

Om nøjagtig 272 dage vil Europa opleve historiens største pengebytning, idet ca. 15 mia. eurosedler og 50 mia. euromønter i løbet af nogle få uger skal erstatte ca. samme mængde nationale sedler og mønter i tolv forskellige lande til gavn for ca. 300 mio. mennesker. Den materielle indførelse af euroen er en historisk begivenhed, men også en strategisk, logistisk og praktisk udfordring uden fortilfælde. Virksomhederne skal tilpasse deres udstyr, forberede sig på at anvende den nye valuta og på bedst mulig vis udnytte den øgede konkurrence på det indre marked, fordi priserne i højere grad bliver sammenlignelige. Forbrugerne skal blive fortrolige med euroen og gøre den nødvendige indsats for skabe en ny værdiskala. Flere mio. automater og flere hundrede tusinder pengeautomater skal omstilles. Flere tusinder lastbiler skal køre landevejene tynde for at bringe de nye sedler og mønter ud og indsamle de gamle.

Hele pengeombytningen antager spektakulære dimensioner, idet alene euromønterne vejer mere end 239 000 t, hvilket svarer til firs gange Eiffeltårnet. Hvis mønterne stables, vil de stikke 78 870 km op i vejret, dvs. 1,4 mio. gange højden på det skæve tårn i Pisa. Der ville være brug for ca. 478 000 pengetransportbiler, hvis alene mønterne skulle transporteres ad én gang. Hvis sedlerne blev lagt i forlængelse af hinanden, ville de dække en afstand på 1,9 mio. km, hvilket svarer til fem gange afstanden mellem jorden og månen. Disse tal skal imidlertid fordobles, hvis man i beregningen medtager tilbagetrækningen af de nationale valutaer.

Pengeombytningsens logistiske fase starter i de fleste eurolande om fem måneder med, at man begynder at sende eurosedler og -mønter ud. Formålet er at gøre pengeombytningen mere flydende ved på forhånd at distribuere den størst mulige mængde sedler og mønter, således at det bliver muligt hurtigt fra 1. januar 2002 at foretage betalinger i euro. I de fleste eurolande vil bankerne allerede i september modtage de første mønter og/eller sedler. De erhvervsdrivende vil begynde at modtage euroen mellem september og december afhængig af det enkelte land. Fra midten af december vil det i alle eurolande med undtagelse af Grækenland være muligt for enkeltpersoner at købe møntsæt.

Den 1. januar 2002 kl. 00.00 ophører de nationale valutaer med at eksistere, herunder som en underafdeling af euroen. I de fleste lande vil de nationale sedler og mønter fortsat blive accepteret i op til otte uger⁵, men det bliver ikke længere muligt at foretage betalinger med kort eller check i de gamle nationale valutaer. Virksomhederne skal gå over til udelukkende at anvende euro. Der vil komme euro ud af pengeautomaterne, og de erhvervsdrivende vil bestræbe sig på at give penge tilbage i euro, selv om betalingen sker i den tidligere nationale valuta⁶. Allerede i første uge af januar vil de fleste transaktioner i kontanter normalt ske i euro. Ved udgangen af anden uge vil størstedelen af foranstaltningerne for at indføre euroen være gennemført. I den periode, hvor både euroen og de nationale valutaer er i omløb, vil forbrugerne kunne anvende de sedler og mønter i den nationale valuta, de råder over, i forretningerne. Hvis de ønsker det, kan de ligeledes gratis ombytte deres valuta til euro i banken; det vil normalt kun ved store summer være nødvendigt at give banken besked på forhånd. Ved udgangen af denne periode vil sedlerne det meste af tiden endnu kunne

⁵ Frem til 28. januar i Nederlandene, 9. februar i Irland, 17. februar i Frankrig og 28. februar alle andre steder, med undtagelse af Tyskland, hvor D-marken allerede pr. 1. januar 2002 ikke længere er lovligt betalingsmiddel (men de erhvervsdrivende forpligter sig til at acceptere den frem til 28. februar). Visse banker vil tage et gebyr for at ombytte den nationale valuta efter udløbet af perioden med to valutaer.

⁶ Da eurosedlerne og -mønterne er lovlige betalingsmidler, kan forbrugerne ikke kræve, at de erhvervsdrivende skal give tilbage i den tidligere valuta.

ombyttes i forretningsbankerne (i nogle måneder)⁷, hvorefter det kun vil være nationalbankerne, der ombytter i op til mindst ti år⁸.

Denne rapport om forberedelserne til indførelsen af eurosedler og -mønter har til formål at gøre status over, hvor langt de forskellige økonomiske aktører er nået, og hvor langt man generelt er nået med arbejdet på nogle væsentlige områder, samt at indkredse eksempler på god praksis for at sikre en harmonisk overgang til den nye valuta.

2. STATUS OVER FORBEREDELSENE

Der vil blive set nærmere på henholdsvis virksomhedernes, de finansielle institutioners, forvaltningernes og borgernes forberedelser. Der vil blive lagt særlig vægt på informationskampagner.

2.1. Virksomhedernes forberedelser

Såvel virksomhedernes forberedelser til indførelsen af euroen som deres anvendelse af den går endnu langsom.

2.1.1. Status

De store virksomheder er generelt kommet længere end de små og mellemstore virksomheder med deres forberedelser til indførelsen af euroen.

2.1.1.1. De store virksomheder

De fleste af de store virksomheder har allerede i 1996 eller 1997 ansat personale til at forberede overgangen til euroen. Den endelige indførelse af euroen vil være kronen på flere års forberedelser og intensiv indsats, der undertiden har involveret store team. En undersøgelse i december 2000 for Association for the Monetary Union of Europe (AUME) og Cap Gemini Ernst and Young viste, hvor langt de store virksomheder var nået med forberedelserne⁹.

I gennemsnit anvender næsten en fjerdedel af de store virksomheder allerede euroen i deres transaktioner og regnskaber. Næsten halvdelen har til hensigt at gå over til euroen i år, mens kun en fjerdedel venter til 1. januar 2002 eller senere. Resultaterne varierer meget fra land til land og fra erhvervssektor til erhvervssektor. Mens mere end en tredjedel af de store østrigske (45%), luxembourgske (36%) og finske virksomheder allerede anvender euroen i deres regnskaber, er dette endnu sjældent i irske (16%), italienske (15%) og især portugisiske (9%) virksomheder. Fordelt på erhvervssektorer er det fremstillingsindustrien (31%), bankerne (30%) og teleselskaberne (23%), der er de tre sektorer, hvor anvendelsen af euroen i virksomhedernes regnskaber er mest udbredt. Bilsektoren er særlig langt fremme. Allerede i 1998 udarbejdede de europæiske bilfabrikanter et fælles charter om overgangen til euroen og besluttede at sikre en hurtig overgang, der ligeledes skulle omfatte en række tilskyndelses- og ledsageforanstaltninger i forbindelse med deres leverandørers overgang til euroen. Denne

⁷ Frem til 30. juni 2002 i Frankrig, Spanien, Luxembourg og Portugal, frem til 31. december i Nederlandene og Belgien, og i de øvrige lande afhængig af de enkelte banker. Irland har endnu ikke truffet beslutning herom.

⁸ I ti år i Finland, Italien, Frankrig og Grækenland, 20 år i Portugal, 30 år i Nederlandene og uden begrænsning i de øvrige lande.

⁹ Findes på følgende internetsted: www.amue.org

indsats har båret frugt, idet ud over bilfabrikanterne selv er ca. 80% af leverandørerne i sektoren gået over til at anvende euroen.

Forberedelsen til den endelige overgang til euroen er generelt et af de områder, virksomhederne (43%) prioriterer højt, langt højere end elektronisk handel. Dette forudsætter det meste af tiden (81%) en tilpasning af alle edb-systemer, navnlig i lande, hvor der sjældent anvendes decimaler (f.eks. Italien og Spanien).

Arbejdstagerne i de store virksomheder aflønnes i gennemsnit sjældnere i euro (22%). Situationen varierer imidlertid meget fra land til land. Mens det er mindre end hver tiende arbejdstager i Italien, Grækenland, Finland, Irland og Spanien, der aflønnes i euro, er det hver fjerde i Luxembourg og Portugal og mere end hver anden i Belgien og Nederlandene.

Ud over selv at forberede sig har næsten hver tredje virksomhed (29%) hjulpet sine leverandører med at gå over til euroen, og hver femte har til hensigt at gøre det i år.

De store virksomheder mener generelt, at de er relativt godt informeret om forholdene omkring overgangen til euroen og de skatte- og regnskabsmæssige følger heraf (73%).

2.1.1.2. Små og mellemstore virksomheder.

Det fremgår klart, at de små og mellemstore virksomheder i langt mindre grad end de store virksomheder er forberedt på euroen. Størstedelen har til hensigt at omstille deres aktiviteter fra den nationale valuta til euroen i sidste øjeblik. Disse virksomheder har generelt tendens til at undervurdere omfanget af det arbejde, dette indebærer, og risiciene ved at forberede sig sent. Deres beskedne forberedelser har ofte til følge, at det er nødvendigt at inddrage virksomhedslederen selv, og denne er ofte optaget af andre opgaver i forbindelse med den daglige drift af virksomheden.

Jo mindre virksomheden er, desto mindre er den forberedt. De meget små virksomheder, småhandlende og små håndværkere er generelt meget lidt forberedt. I henhold til en Flash Eurobarometer-undersøgelse i januar 2001¹⁰ er det kun 19% af de meget små virksomheder, der råder over en detaljeret handlingsplan. Der er systematisk færre i denne kategori af virksomheder end i andre, der har truffet konkrete foranstaltninger med henblik på overgangen til euroen. Omvendt er de mellemstore virksomheder generelt langt bedre forberedt, idet 86% har planlagt de foranstaltninger, der skal træffes, mod 69% i maj 2000, og 51% har udarbejdet en detaljeret handlingsplan. Generelt finder kun 26% af de små og mellemstore virksomheder, at de er forberedt til euroen (mod 17% i september). 23% finder, at det er for tidligt at forberede sig (mod 32% i september). Blandt de meget små virksomheder (færre end 10 ansatte) og servicevirksomhederne er der mange, der mener, at de kan udsætte deres forberedelser. De mellemstore virksomheder er bedre informeret. Forskellene fra land til land er små, med undtagelse af i Tyskland, hvor de små og mellemstore virksomheder synes at være betydeligt mindre overbevist om behovet for at forberede sig (33% mener, at de kan vente). Disse tal afspejler en afventen, der giver anledning til bekymring i lyset af den korte tid, der er tilbage inden indførelsen af euroen.

I henhold til samme Flash Eurobarometer-undersøgelse er det kun 11% af de små og mellemstore virksomheder, der siger, at de er i stand til at udføre alle deres transaktioner i

¹⁰ Undersøgelse af 2828 små og mellemstore virksomheder i euroområdet gennemført af EOS Gallup Europe på vegne af Europa-Kommissionen, januar 2001. Pressemeldelse den 23. januar 2001. Findes på følgende internetsted: www.europa.eu.int/rapid

euro. Dette er især tilfældet i Finland, Belgien, Nederlandene, Tyskland, Østrig og Luxembourg (hvor det er 30% af virksomhederne) og i mindre grad i Italien, Portugal og Frankrig. Få små og mellemstore virksomheder anvender reelt euroen i deres handelstransaktioner, idet det i gennemsnit kun er 12% af disse virksomheder, der systematisk fakturerer i euro. I Portugal og Frankrig er der tale om 5-6% af virksomhederne, og i Østrig, Grækenland og Belgien 19-20%.

Andelen af små og mellemstore virksomheder, der siger, at de er forberedt til indførelsen af euroen er betydelig større end den andel af virksomhederne, der reelt arbejder i euro. Denne forskel kan skyldes forskellige forhold. Nogle virksomheder undervurderer, hvor forberedte de er, mens andre internt er i stand til at arbejde i euro, men endnu ikke anvender denne valuta med deres partnere (fordi kunder, leverandører m.fl. står tøvende heroverfor). Næsten halvdelen af de små og store virksomheder har endnu ikke udarbejdet en handlingsplan for overgangen til euroen. Det er tilfældet i de fleste finske, tyske, franske, portugisiske og græske små og mellemstore virksomheder

Meget få små og mellemstore virksomheder planlægger reelt overgangen til euroen. Det er under halvdelen af handlingsplanerne, der er detaljerede. Selv om antallet af små og mellemstore virksomheder, der har vedtaget en handlingsplan, stiger lidt (51% mod 42% i september 2000), er virksomhederne næppe kommet længere med den konkrete gennemførelse heraf. Ca. en tredjedel af de små og mellemstore virksomheder har imidlertid fastlagt de tilpasninger, der skal foretages af edb-systemerne (65%) og udpeget den person, der skal være ansvarlig for de foranstaltninger, der skal træffes (67%). 57% af de adspurgte små og mellemstore virksomheder har allerede informeret deres personale. Til gengæld har mindre end 40% af de små og mellemstore virksomheder afklaret, hvilke følger euroen vil få for hver enkelt stilling (39%), evalueret, hvor mange midler det er nødvendigt at afsætte på budgettet (35%), og hvor stort behovet for at uddanne personalet vil være, eller informeret deres partnere om deres intentioner (36%). Disse resultater giver indtryk af, at forberedelserne er begrænset til et minimum, hvilket får de strategiske og handelsmæssige aspekter til at træde i baggrunden (relationer med leverandører og kunder, omregning af priser, hensyntagen til, at priserne er mere gennemskuelige, uddannelse og inddragelse af personalet etc.). De små og mellemstore virksomheder opfatter for ofte overgangen til euroen som en simpel pengeombytning. Euroen opleves som et mindre problem¹¹ og mødes generelt med ligegyldighed. Næsten to tredjedele af de små og mellemstore virksomheder (63%) mener f.eks., at euroen ingen indflydelse har på deres konkurrenceevne, navnlig i Frankrig og Tyskland. Denne holdning blandt mange virksomhedsledere er med til at gøre virksomhederne mindre åbne over for oplysningskampagnerne vedrørende euroen. De traditionelle informationskampagner har derfor begrænset virkning. Få små og mellemstore virksomheder kender de nærmere detaljer omkring indførelsen af eurosedler og -mønter, hvilket navnlig giver anledning til bekymring, når det drejer sig om de erhvervsdrivende, som skal spille en aktiv rolle i den forbindelse.¹²

Der hersker desuden fortsat forvirring omkring tidsplanen og skæringsdatoen den 1. januar. 7% af de små og mellemstore virksomheder regner med at vente til efter 1. januar 2002, inden de systematisk begynder at fakturere i euro, og 12% forventer ikke at være i stand til at udføre

¹¹ Jf. navnlig den kvalitative undersøgelse af de europæiske små og mellemstore virksomheders holdning til euroen og omfanget af deres forberedelser, OPTEM, januar 2001.

¹² De erhvervsdrivende spiller en væsentlig rolle i forbindelse med indførelsen af nye sedler og mønter og informeringen af deres kunder. De har særlige logistiske problemer med hensyn til tilpasningen af deres kasseapparater, mærkning af deres varer, opbevaring af kontanter etc., hvilket ofte kræver særlige investeringer.

alle deres transaktioner i euro før efter denne dato. Hvis de små og mellemstore virksomheder, der ikke spontant siger, at de arbejder i euro senest den 1. januar 2002, medtages i beregningerne, har næsten en tredjedel af virksomhederne ikke forstået, at 1. januar 2002 er skæringsdatoen for den fuldstændig overgang til euroen. Den dårlige informering er navnlig udbredt i Frankrig, Spanien, Italien, Tyskland, Finland og Portugal.

2.1.2. *Omfanget af anvendelsen af euroen*

Det går fremad med anvendelsen af euroen, men generelt er det for få, der anvender den. Ved hjælp af tre indikatorer er det muligt at vurdere anvendelsen af euroen i virksomhederne, nemlig euroens udbredelse i forbindelse med regnskaber, bankkonti og betalinger. Oplysningerne stammer fra Kommissionens kvartalsundersøgelse¹³ blandt banker og finansministerier. Tallene er fra sidste kvartal i 2000.

2.1.2.1. Regnskaber i euro

Det er svært at vurdere, hvor mange virksomheder der er gået over til at anvende euroen i deres regnskaber. En virksomhed kan udregne sine priser i euro og udstede fakturaer i euro, samtidig med at dens regnskaber føres i den nationale valuta. Forvaltningerne formoder, at de virksomheder, der opgiver deres moms i euro, er gået over til at anvende euroen i deres regnskaber, og får derved et ret godt overblik over situationen. Tendensen er klar. Hvis der ses bort fra Luxembourg og Belgien, er mindre end 1,5% af virksomhederne gået over til at anvende euroen i deres regnskaber¹⁴.

Luxembourg (21%) ligger i spidsen med hensyn til antal virksomheder, der anvender euroen i deres regnskaber, fulgt af Belgien (5,5%) og Portugal (1,2%). I Østrig (0,01%) og Italien (0,29%) er der usædvanligt få virksomheder, der gør det.

Der kan være flere årsager hertil:

- Mange virksomheder er ikke klar over, at de (lovligt) kan gå over til at anvende euroen i deres regnskaber midt i året og har derfor valgt at vente til den 1. januar, generelt i 2002¹⁵. I visse medlemsstater er det imidlertid obligatorisk i 2002 at opgive resultaterne af regnskabsåret 2001 i euro¹⁶, så selv om det tilsyneladende ser enkelt ud at vælge 1. januar 2002 som skæringsdato, komplicerer dette situationen.
- Bestemte former for software, som anvendes i virksomheder med meget store markedsandele¹⁷, gør det ikke muligt i regnskaberne at gå over til euroen i løbet af året, fordi det ikke er muligt at beregne data med tilbagevirkende kraft.
- De gentagne opfordringer fra den europæiske sammenslutning af revisorer til før tiden at gå over til euroen har generelt vakt meget lidt genklang blandt de nationale sammenslutninger af revisorer.

¹³ Quarterly note on the development of the use of the euro. Findes på følgende internetadresse:
http://europa.eu.int/comm/economy_finance/document/misc/eurouse_en.htm

¹⁴ I en undersøgelse foretaget af den tyske arbejdsgiverforening (DIHT) blandt 25 000 virksomheder vurderes det, at 14% af de tyske virksomheder fører deres regnskaber i euro.

¹⁵ De franske resultater tyder på, at der ikke er mange virksomheder, der er gået over til at anvende euroen i deres regnskaber den 1. januar 2001 (antallet af virksomheder, der fører deres regnskaber i euro, er fordoblet, men i alt er der kun tale om 1,5% af alle virksomheder).

¹⁶ Det er tilfældet i Grækenland, Portugal og Frankrig.

¹⁷ SAP-software.

2.1.2.2. Konti i euro

Det er selvfølgelig ikke nødvendigt at åbne en konti i euro for at kunne foretage betalinger i euro, idet dette kan gøres fra en konti i den nationale valuta. En interessant indikator for at måle, hvor bevidste virksomhederne er omkring indførelsen af euroen, er antallet af konti i euro, idet åbningen af en konto i euro er et tegn på, at virksomheden har vilje til reelt at udvikle aktiviteter i euroen, og finder sted samtidig med virksomhedens overgang til euroen. I henhold til Kommissionens undersøgelser udgjorde antallet af konti ved udgangen af 2000 i gennemsnit 3,9% af det samlede antal konti i virksomheder. Udviklingen går endnu ret langsomt, også når det drejer sig om at etablere en ny handelsrelation, idet mere end 90% af de nye konti, der åbnes, fortsat er i den nationale valuta.

Tre lande kan fremvise betydeligt bedre resultater end gennemsnittet, nemlig Luxembourg (10,9%), Belgien (10,8%) og Frankrig (7,1%). Antallet af konti i euro er derimod særlig lavt i Nederlandene (0,44%), Spanien (0,70%), Finland og Irland (1%). Rækkefølgen er næsten den samme, når det drejer sig om udviklingen i antallet af nye konti, der åbnes, hvor Luxembourg (36,4%), Belgien (27,6%) og Frankrig (16,6%) ligger i spidsen, mens Irland (0,02%), Østrig (1,27%) og Spanien (1,80%) ligger sidst. Disse betydelige forskelle mellem landene indbyrdes kan skyldes en forskel i såvel virksomhedernes aktiviteter i euro som bankernes handelspolitik for at fremme euroen eller mangel på samme.

Der sker sandsynligvis næsten ingen udvikling i situationen, førend bankerne i begyndelsen af andet kvartal iværksætter deres strategier for før tiden at gå over til euroen (*jf. 2.2 De finansielle institutioners forberedelse*), selv om visse banker med held er begyndt systematisk at gøre fremstød for euroen blandt deres virksomhedskunder.

2.1.2.3. Betalinger i euro

I henhold til Kommissionens kvartalsundersøgelse blandt banker lå den gennemsnitlige andel af nationale betalinger mellem virksomheder (uanset type) ved udgangen af 2000 opgjort i værdi på 30% og opgjort i volumen på 5,8%, hvilket er en lille stigning i forhold til begyndelsen af 2000 (henholdsvis 25% og 2,4%). Den meget store forskel mellem resultaterne opgjort i henholdsvis volumen og værdi skyldes hovedsageligt, at der er meget flere store end små og mellemstore virksomheder, der er gået over til euroen. Resultaterne opgjort i volumen giver generelt et mere troværdigt billede af det reelle omfang af aktiviteterne i euro end resultaterne opgjort i værdi, fordi de er mindre påvirket af store punktuelle transaktioner (f.eks. en fusion af to store virksomheder).

Resultaterne for de enkelte lande viser temmelig store kontraster. Som altid skiller Luxembourg sig temmelig meget ud, ved at 20% af betalingerne foregår i euro. Derefter kommer de belgiske (8,8%), de græske (7,3%), de irske (6%) og de portugisiske (5,4%) virksomheder. Anvendelsen af euroen er særlig lille i Østrig (1,1%), Nederlandene (1,2%) og Frankrig (1,7%)¹⁸. Euroen indtager allerede en dominerende plads for så vidt angår værdien af betalinger i tre lande, nemlig Spanien (75%), Belgien (56%) og Luxembourg (55%).

Anvendelsen af euroen er naturligvis meget mere udbredt i forbindelse med internationale transaktioner opgjort i såvel værdi (39,7%) som volumen (32,5%). Euroens betydning i forbindelse med grænseoverskridende transaktioner er den logiske konsekvens af to faktorer:

¹⁸ Statistikkene for februar 2001 viser dog en mærkbar fremgang i betalingerne i euro i Frankrig.

- De nationale valutaers fuldstændige forsvinden fra de finansielle markeder til fordel for euroen, hvilket bidrager til at skabe et miljø, der beforder anvendelsen af euroen i forbindelse med internationale transaktioner.
- De store virksomheders større eksport i forhold til små og mellemstore virksomheder, hvilket bekræftes af den lille forskel mellem euroens anvendelse opgjort i såvel volumen som værdi.

Opgjort i volumen anvendes euroen navnlig i forbindelse med spanske (72%), portugisiske (43%), græske (40%) og luxembourgske (38,5%) virksomhedernes internationale betalinger. Anvendelsen af euroen er fortsat ret begrænset i Frankrig (15,6%) og meget beskedent i Østrig (2,2%).

2.2. De finansielle institutioners forberedelser

Den europæiske bankverden har gjort en meget betydelig teknisk og finansiell indsats for at bidrage til at sikre en vellykket overgang til euroen. De finansielle institutioners forberedelser til 2001 sker generelt på frivillig basis, hvilket vil kunne have en positiv virkning på samtlige økonomiske aktører. Forberedelserne til 2002 går overordnet betragtet ud på at skabe betingelserne for en hurtig og vellykket overgang til euroen for forbrugerne.

2.2.1. Forberedelserne til 2001

Ud over at gøre en betydelig indsats for at informere deres kunder spiller bankerne en nøglerolle i forbindelse med dels overgangen til euroen på konti og i forbindelse med betalingsoverførsler, dels forhåndsdistributionen af euro. De finansielle institutioner har i vidt omfang fulgt bestemmelserne i Kommissionens henstilling af 11. oktober 2000 (*jf. bilag 1*), uanset om det drejer sig om overgangen til euroen på konti før tiden, retningslinjerne for ombytningen af sedler og mønter eller forsyningen af pengeautomaterne med små pengesedler.

2.2.1.1. Tidlig overgang til euroen på konti og i forbindelse med betalingsoverførsler

I sin henstilling af 11. oktober 2000 opfordrede Kommissionen til på bankkonti og i forbindelse med betalingsoverførsler at overgå til euroen i tredje kvartal 2001, medmindre kunden udtrykkeligt bad om det modsatte. På det tidspunkt var det kun de belgiske og de franske banker, der havde planlagt dette. I dag er det næsten sket overalt. I Tyskland, Frankrig, Østrig, Italien, Portugal, Luxembourg og Belgien går bankerne over til euroen i juli 2001, i Spanien i september, i Finland i oktober og i Grækenland i december. I Nederlandene er der officielt ikke truffet foranstaltning hertil, men flere store banker forventes dog at gå over til euroen før tiden. De irske banker har ikke til hensigt at gå over til euroen på konti før tiden, men foretager en omregning på kundens anmodning.

I et dokument af 26. februar 2001¹⁹ har tre europæiske bankorganisationer²⁰ stadfæstet princippet om en fremrykket overgang til euroen på konti inden udgangen af september, når kunden udtrykkeligt har accepteret dette, og herefter med stiltiende samtykke (med en måneds

¹⁹ "European guidelines for best practice concerning customer and nostro legacy currency account conversion" (26. februar 2001). Dette dokument er en henstilling, hvori der ikke tages hensyn til eventuelt forskellige nationale situationer. Dokumentet findes på følgende internetsted: www.fbe.be

²⁰ European Banking Federation, European Association of Cooperative Banks og European Savings Bank Group.

varsel). De har desuden opfordret deres medlemmer til at stille checkhæfter i euro til rådighed for deres kunder - for virksomhedernes vedkommende fra 1. juli 2001 og for enkeltpersoner fra 1. september 2001²¹.

For bankerne betyder den fremrykkede overgang til euroen, at det bliver muligt at sprede indsatsen ud over et længere tidsrum. De erfaringer, de økonomiske aktører, der er gået over til euroen, hidtil har gjort, viser, at idéen om, at det skulle være muligt uden problemer at tilpasse de tekniske redskaber til at skifte valuta over en weekend, ikke holder. Ved at fremskynde overgangen til euroen på bankkonti undgås det også, at dette tidsmæssigt falder sammen med indførelsen af nye sedler og møntet, hvilket kan være svært at styre samtidigt.

For de økonomiske aktører udgør overgangen til euroen på bankkonti og i forbindelse med betalingsoverførsler også et væsentligt incitament til i højere grad at anvende euroen og dermed at blive fortrolig med den nye valuta. F.eks. sker 46% af de betalinger, der foretages, uden brug af sedler og mønter, i Frankrig ved hjælp af checks. Muligheden for at betale i eurochecks vil i betydelig grad øge anvendelsen af euroen.

2.2.1.2. Forhåndsdistribution af eurosedler og -mønter og videredistribution

Bankerne spiller pr. definition en central rolle i forbindelse med tilførslen af pengemidler til økonomien. Inden 1. januar 2002 kommer de til at udgøre en af hjørnestenene i forbindelse med forhåndsdistributionen af euro. De vil blive forsynet med mønter og sedler i tidsrummet september-december (*jf. bilag 5, sammenlignende tabel over de nationale planer for ombytning af sedler og mønter*). I henhold til den debiteringsmodel, Den Europæiske Centralbank har truffet beslutning om (for sedlernes vedkommende), og den debiteringsmodel, finansministerierne har truffet beslutning om (for mønternes vedkommende), vil bankerne blive debiteret værdien af de sedler og mønter, de modtager, forskudt ad tre omgange fra januar 2002 (en tredjedel henholdsvis den 2., den 23. og den 30. januar).

Bankerne beholder en del af de sedler og mønter, de modtager, til eget behov og videredistribuerer resten til deres kunder (erhvervsdrivende og virksomheder). Bankerne skal straks stille med garantier af samme værdi som de sedler og mønter, de videredistribuerer, til den nationale centralbank, og de forbliver retligt ansvarlige for eventuelle følger af en forkert anvendelse af sedlerne og mønterne. I aftalen af 19. februar 2001 mellem Kommissionen og tre europæiske banksammenslutninger²² fastsættes det, at de erhvervsdrivende, der kan stille med garantier til gengæld for de sedler og mønter, de modtager, ikke vil blive debiteret inden den 1. januar 2002.

2.2.2. Forberedelserne til 2002

Bankerne vil stå i centrum i forbindelse med pengeombytningen, idet de forsyner virksomhederne med sedler og mønter og forbrugerne med sedler og udfører en stor del af ombytningen af de nationale sedler og mønter til euro.

²¹ "European guidelines for best practice concerning legacy currency cross border cheques", 2. marts 2001. Findes på følgende internetsted: www.fbe.be

²² Findes på følgende internetsted: www.europa.eu.int/rapid

2.2.2.1. Distribution af euro til forbrugerne

Dette sker via pengeautomater eller ombytning i bankerne²³. Med hensyn til pengeautomaterne indgik Kommissionen og tre europæiske banksammenslutninger en aftale den 19. februar 2001, hvori det fastsættes, at banker, der i deres afdelinger råder over euro, skal gøre alt, hvad der står i deres magt, for straks at lægge dem ud i pengeautomaterne for derved at undgå, at der sættes nationale sedler i omløb. I Tyskland, Belgien, Luxembourg og Østrig vil der straks ske en fuldstændig tilpasning af pengeautomaterne. Tilpasningen af pengeautomaterne i Grækenland, Nederlandene, Spanien og Italien vil ske næsten med det samme (ca. 90% pr. 1. januar 2002) og i Irland relativ hurtigt (ca. 80% den første dag, 100% efter en uge). I tre lande er der planlagt en langsommere tilpasning af pengeautomaterne, nemlig Portugal (ca. 8% pr. 1. januar, men 85% efter en uge), Finland (ca. 38% pr. 1. januar og ca. 65% efter en uge) og Frankrig (ca. 55% pr. 1. januar²⁴ og ca. 85% efter en uge). I alle tilfælde vil samtlige pengeautomater normalt være tilpasset euroen efter to uger.

En anden vigtig måde, hvorpå forbrugerne forsynes med euro, er ved, at de hæver penge eller ombytter den nationale valuta i bankerne. For at mindske de erhvervsdrivendes problemer med byttepenge har de belgiske, spanske og tyske banker planlagt at opdele de beløb, der normalt hæves, i mindre sedler. Dette punkt indgik også som en del af aftalen af 19. februar 2001 mellem Kommissionen og tre europæiske banksammenslutninger.

En del eller alle pengeautomater i eurolandene med undtagelse af Finland vil indeholde små sedler (5 eller 10 euro). I Irland udbetales størstedelen af de sociale ydelser hver uge i kontanter via postkontorerne. I løbet af første uge af januar vil betalingen af et beløb på over 20 euro normalt ske ved brug af mindst fire femeurosedler.

2.2.2.2. Ombytning af nationale sedler og mønter til euro

Bankernes ombytning af kundernes sedler og mønter vil generelt være gratis, men ved større beløb vil det dog i den periode, hvor både den nationale valuta og euroen er i omløb, være obligatorisk at give banken besked herom på forhånd. Det vil være tilfældet i alle eurolande med undtagelse af Østrig (hvor der dog er et højt loft på 50 000 ATS, dvs. 3633,64 EUR) og Irland.

Ombytningen af sedler og mønter for personer, der ikke er kunder i den pågældende bank, vil i den periode, hvor der er to valutaer i omløb, også være gratis, ofte med et loft, som banken selv kan fastsætte. Dette vil være tilfældet i alle eurolande med undtagelse af Tyskland - hvor størstedelen af bankerne ikke ønsker at ombytte for personer, der ikke er kunder hos dem - og Nederlandene og Østrig, hvor der generelt opkræves et gebyr.

Alle eurolande har truffet en række foranstaltninger, der gør det muligt at ombytte sedler og mønter i forretningsbanker nogen tid efter udløbet af den periode, hvor der er to valutaer i omløb; for de flestes tilfælde frem til udgangen af juni eller december.

²³ Forbrugerne vil få udleveret mønter fra midten af december i alle eurolande med undtagelse af Grækenland. En stor del af mønterne og sedlerne vil i øvrigt blive sendt ud i omløb via forretninger, der forsynes med euro mellem september og december afhængig af de enkelte eurolande. Den Europæiske Centralbank og Rådet (på det uformelle møde mellem økonomi- og finansministrene i Versailles) har afvist at forhåndsforsyne den brede offentlighed med euro. De europæiske sammenslutningers arbejde er dog blevet videreført og har generelt vist sig at være nyttigt.

²⁴ Bankkortsammenslutningen mener imidlertid, at 85% af pengeautomaterne vil være tilpasset fra den første dag.

2.3. Forvaltningernes forberedelser

EU-institutionerne gik i forbindelse med alle deres aktiviteter (budget, lønninger etc.) over til euroen den 1. januar 1999. Med hensyn til eurolandene skal der sondres mellem de nationale forvaltninger og de lokale forvaltninger.

2.3.1. De nationale forvaltninger

I de senere år har man på nationalt plan truffet adskillige retlige foranstaltninger og de fleste beslutninger vedrørende overgangen til euroen. Med offentliggørelsen af Italiens handlingsplan har alle lande i euroområdet nu afstukket retningslinjerne for pengeombytningen (*jf. bilag 4 for nærmere oplysninger om de forskellige faser af pengeombytningen i hvert af landene i euroområdet*). Blandt de spørgsmål, der er af almen interesse, er de væsentligste retlige foranstaltninger vedrørende overgangen til euroen, tilpasningen af det udstyr, befolkningen anvender i forbindelse med deres daglige kontakt med forvaltningerne, afrunding til brugbare tal af det omregnede beløb og i hvor høj grad euroen anvendes i de offentlige forvaltninger.

2.3.1.1. Tilpasning af den retlige ramme

I Belgien godkendte regeringen den 2. februar 2001 den endelige version af dokumentet vedrørende situationen i Belgien i forbindelse med overgangen til eurosedler og -mønter. Endvidere blev der i slutningen af juli 2000 offentliggjort tre love vedrørende euroen. Disse vedrører afrundingen af beløb i den offentlige sektor, der er omregnet til euro, indførelsen af de decimaltal, der er nødvendige i forbindelse med overgangen til euroen i den offentlige sektors software, og prisangivelser på måleudstyr. Ved udgangen af august blev der offentliggjort 24 kongelige lovdekreter med henblik på gennemførelsen af disse love. I november 2000 blev der vedtaget et dokument vedrørende det overordnede scenario for en proaktiv og endelig overgang til kontopenge i euro. Tilpasningen af lovgivningen i forbindelse med overgangen til euroen er således i det store og hele fuldført. Den fortsætter i alle de berørte ministerier i samråd med sprogfællesskaberne og regionerne.

I Tyskland går lovgivningsarbejdet vedrørende den såkaldte "afrunding af beløbsgrænser" hurtigt framad. Forbundsregeringen har vedtaget mere end et dusin ændringslove (*Artikelgesetze*), hvoraf nogle af de væsentligste allerede var vedtaget af forbundsregeringen og offentliggjort i det tyske lovtidende, *Bundesgesetzblatt*, først og fremmest loven af 19. december 2000 om omregning og afrunding af beløb i euro i skattelove (*Steuer-Euroglättungsgesetz*). De 16 delstater er også ved at lægge sidste hånd på deres lovgivningsarbejde, der omfatter dels ændringslove i nogle delstater, dels specifik lovgivning på særlige områder (*Einzelgesetze*) i andre delstater. Delstaternes indenrigsministre har på deres møde desuden vedtaget en generel strategi vedrørende sikkerhedsspørgsmål i forbindelse med indførelsen af eurosedler og -mønter. Den vil nu blive gennemført på delstatsplan og lokalt plan og sikrer et tæt samarbejde mellem det lokale politi, den tyske centralbanks filialer i delstaterne (*Landeszentralbanken*), finansielle institutioner, forretningsdrivende og pengetransportfirmaer.

Grækenland vedtog i september 2000 en grundlæggende lov vedrørende indførelsen af euroen. Loven indeholder bl.a. bestemmelser om ombytning og afrunding og problemerne med aktiekapital, og der fastsættes heri retningslinjer vedrørende dobbelt beløbsangivelse, kapitalmarkedet og omregning af bødestrafte. Der blev navnlig vedtaget tre retsakter, nemlig et fælles dekret fra finansministeriet og udviklingsministeriet om dobbelt prisangivelse, et cirkulære fra finansministeriet og udviklingsministeriet om etableringen af et

euroobservatorium og et cirkulære fra finansministeriet med bestemmelser vedrørende skattespørgsmål i overgangsperioden. Omlægningen af den græske stats værdipapirer til euro blev fuldført inden for de rammer, der var opstillet i tidsplanen for "konverteringsweekenden", og involverede det græske finansministerium, Grækenlands nationalbank, banker og andre finansielle institutioner. Finansministeriet udsendte et cirkulære om toldspørgsmål i forbindelse med euroen og udviklingsministeriet et om omlægning af aktiekapital til euro. Den nationale koordineringskomité godkendte i december 2000 en handlingsplan for pengeombytningen.

Spanien er ved at udarbejde retsfor skrifter med henblik på ændring af lov 46/1998. Heri vil den periode, hvori der er to valutaer i omløb, blive fastsat til to måneder, og der vil blive fastsat bestemmelser om gratis ombytning af pesetassedler og -mønter frem til udgangen af juni 2002 i forretningsbanker og i et ubegrænset tidsrum i Spaniens nationalbank.

Frankrig vedtog retsfor skrifter om afrunding i juni 2000 (*lov 2000-517*) og i september 2000 (*Ordonnance 2000-916*). Ca. 600 tærskler og beløb vedrørende navnlig skatteforhold blev ændret til euro. I februar blev der offentliggjort fire dekretter om omregning og afrunding af ca. 200 beløb i euro i forbindelse med for skrifter inden for skat, finansielle forhold, told og skat, forbrugeranliggender og opsparing. I de seneste uger er der blevet udsendt adskillige dekretter vedrørende fastsættelsen af beløbstærskler på det administrative område.

Irland offentliggjorde den 5. februar 2001 et lovforslag vedrørende overgangen til euroen, der indeholder bestemmelser om omregningen af pengebeløb i love til brugbare beløb i euro pr. 1. januar 2002. For nylig er dels den årlige socialsikringslov, der bl.a. vedrører omregningen af beløb i sociallovgivningen til euro, og finansloven 2001, der sikrer omregningen af beløb i skattelovgivningen, desuden blevet vedtaget. Det irske parlament har den 9. februar 2002 fået forelagt et dekret vedrørende tilbagetrækningen af de irske pundsedler og -mønter som lovligt betalingsmiddel.

Italien vedtog en budgetlov med de væsentligste foranstaltninger i forbindelse med indførelsen af euroen (finanslov nr. 388 af 23. december 2000, artikel 155). Heri fastsættes bl.a. sidste frist for anvendelsen af liren som lovligt betalingsmiddel og bestemmelser vedrørende de tekniske aspekter i forbindelse med tilbagetrækningen af liremønter. Handlingsplanen for pengeombytningen indeholder en række bestemmelser vedrørende tilpasning og afrunding af beløb i den offentlige forvaltning, bl.a. for så vidt angår gebyrer, bøder og selvangivelser.

I Luxembourg godkendte regeringen i begyndelsen af oktober 2000 et lovforslag med henblik på at tilpasse 250 omregnede beløb på lovgivningsområdet og 600 beløb på det administrative område. Loven indeholder bestemmelser vedrørende afrunding og tilpasning af bøder, andre administrative gebyrer, socialsikrings- og skattebeløb, historiske beløb i andre love, stempelmærker, tærskler, og told og skat m.m.

I Nederlandene vedtog regeringen den 8. december 1998 en plan for pengeombytningen. Parlamentet er på nuværende tidspunkt ved at behandle et lovforslag om omregningen af beløb i lovgivningen til euro, hvori det grundlæggende princip er, at omregningen skal være neutral. Parlamentet er desuden ved at behandle et lovforslag om møntfoden, i henhold til hvilket gylden ophører med at være lovligt betalingsmiddel den 28. februar 2002 (kl. 00.00). Der vil desuden snart blive vedtaget en retsfor skrift, i henhold til hvilken kommunerne får tilladelse til at opkræve parkeringsafgifter i andet end kontanter.

I Østrig omfatter den ajourførte plan for pengeombytningen (Die Euro-Umstellung im öffentlichen Sektor) en række retlige og administrative aspekter af euroen, en kort gennemgang af forberedelserne i medlemsstaterne, detaljerede omløsningsplaner om pengeombytningen og oplysninger om overgangen til euroen i forbindelse med regnskaber, skatter og elektroniske applikationer i den offentlige sektor. Adskillige love er blevet ændret, således at de er i overensstemmelse med EF-retten. "Eurogesetz" (det østrigske lovtidende Bundesgesetzblatt I nr. 72/2000) indeholder bestemmelser vedrørende den periode, hvori der er to valutaer i omløb. Bestemmelserne vedrørende dobbeltangivelse af priser er fastsat i "Euro-Währungsangabengesetz" (Bundesgesetzblatt I nr. 110/1999), og bestemmelserne vedrørende omlægningen af langtidskontrakter og -aftaler i "Euro-Justiz-Begleitgesetz" (Bundesgesetzblatt I nr. 125/1998).

Den 16. november 2000 godkendte ministerrådet i Portugal handlingsplanen for pengeombytningen. Den vedrører forsyningen af de finansielle institutioner med euromønter og -sedler, som de skal videredistribuere til forretningsdrivende og offentligheden. Det fastsættes desuden heri, at tidsbegrænsede kontrakter, som den offentlige forvaltning har indgået, og tidsafgrænsede kontrakter, der udløber efter 1.1.2000, skal være i euro. Ministerierne er ved at lægge sidste hånd på arbejdet med at omregne og afrunde historiske data. Det portugisiske finansministerium godkendte den 7. februar 2001 den endelige udgave af planen for finansforvaltningens overgang til euroen. Den 15. marts godkendte regeringen to love. I den ene fastsættes det tidsrum, hvori der vil være to valutaer i omløb, til to måneder, og bestemmelser om gratis ombytning af escudosedler og -mønter frem til udgangen af juni 2002 i forretningsbanker og i en tyveårig periode i den portugisiske centralbank og om tilladelse til, at de forretningsbanker, der ønsker det, efter oktober 2001 med kundernes stiltiende samtykke kan konvertere bankkonti før tiden. Den anden lov vedrører dobbelt prisangivelse, som er obligatorisk i tidsrummet 1. oktober 2001-28. februar 2002.

I Finland blev handlingsplanen for pengeombytningen offentliggjort i oktober 2000. Den indeholder de centrale dele af den offentlige sektors handlingsplan for overgangen til euroen.

2.3.1.2. Interne forberedelser

Med hensyn til den tekniske forberedelse af forvaltningen har man i Frankrig og Østrig gennemført 20-30% af arbejdet med at tilpasse de elektroniske applikationer i den offentlige sektor. I Frankrig har regeringen desuden fra midten af 2001 til marts 2002 givet absolut prioritet til overgangen til euroen i de offentlige forvaltnings edb-systemer i forhold til alle andre edb-projekter. Ca. 40% af de opgaver, der skal udføres i den forbindelse, er fuldført. I begyndelsen af året var 10% af de programmer, der var blevet tilpasset til anvendelsen af euroen, i brug. I Irland meddeler ministerierne, at forberedelserne på IT-området går efter planen.

Medlemsstaterne har desuden truffet en række foranstaltninger for at uddanne deres offentligt ansatte ordentligt, således som Kommissionen henstillede. I Grækenland blev der inden for rammerne af det operationelle program *Kleisthenis* afholdt en workshop med henblik herpå. Frankrig er ved at gennemføre en interministeriel plan med henblik på at uddanne de offentligt ansatte frem til udgangen af 2001. I Portugal fortsætter uddannelsesforanstaltningerne i de offentlige instanser og andre organer, og der er blevet uddelt mere end 1 000 eksemplarer af en håndbog om euroen i den offentlige forvaltning. I denne håndbog på 60 sider behandles de juridiske og administrative aspekter af euroen, dens indvirkning på informationssystemerne, på det regnskabs- og skattemæssige område og på statistikkerne. I november blev der desuden afholdt en international konference i Lissabon vedrørende god praksis i forbindelse med euroen i centraladministrationen og de offentlige forvaltninger. Der

er ved at blive arrangeret informationsmøder for landets 308 kommuner. I Finland afholdt finansministeriet den 13. december 2000 et seminar om forberedelserne til euroen, som tæt ved 300 offentligt ansatte deltog i, herunder ansatte i alle centraladministrationens regnskabsafdelinger. I Irland gennemføres der et uddannelsesprogram for dem, der i forbindelse med bestræbelserne for at informere personalet underviser i euroen i ministerier og offentlige organer.

2.3.1.3. De offentlige forvaltningers anvendelse af euroen.

Andre nationale initiativer vedrører anvendelsen af euroen inden for rammerne af forbindelserne mellem den offentlige forvaltning, de offentligt ansatte, virksomhederne og offentligheden. Kommissionens henstilling fra oktober 2000 indeholder en række forslag vedrørende sådanne ændringer.

I Grækenland anvender de offentlige tjenester dobbeltangivelse af priser for slutbeløbet på deres regninger. Det græske finansministerium gennemfører en række pilotaktioner vedrørende dobbeltangivelse af beløb i forbindelse med lønninger og pensioner. Fra 1.1.2001 udtrykkes, udstedes og handles alle græske statsværdipapir i dematerialiseret form i euro. Budgettet for 2001 er udtrykt både i drakmer og euro. I Frankrig er alle nye offentlige kontrakter siden 1. juli 2000 indgået i euro. De lokale myndigheder er blevet opfordret til at gøre det samme fra januar 2001. Alle offentligt ansatte vil blive aflønnet i euro fra juli 2001; sammen med deres normale lønseddel med dobbeltangivelse af deres løn vil de modtage en detaljeret lønseddel i euro til orientering. Euroteamet har i forbindelse med overgangen til euroen pr. 1. januar 2002 offentliggjort to praktiske vejledninger, en for hospitaler og en for den almennyttige boligsektor, og vil udarbejde en vejledning til borgmestre. I Luxembourg er det blevet henstillet til alle ministerier og offentlige forvaltninger at anvende euroen i forbindelse med offentlige indkøbsaftaler. Endvidere angives lønnen på lønsedlen både i den nationale valuta og i euro.

I Nederlandene vil kontrakter med den offentlige sektor principielt blive indgået i gylden frem til 31. december 2001, selv om det er blevet henstillet til den offentlige forvaltning at anvende euro i offentlige indkøbsaftaler, der varer ud over den 1. januar 2002. I Portugal er det planen, at den offentlige forvaltning og de lokale myndigheder skal begynde at aflønne de offentligt ansatte i euro så tidligt som muligt i 2001. Fra december 2000 anvender regeringen euro i alle nye forslag til retsakter. I Irland har alle skatteydere fået tilsendt skattekort i to valutaer til brug ved betaling af skat af lønnen i 2001. Ministerierne går enkeltvis over til euroen for så vidt angår udbetalingen af lønninger, dvs. ca. fra midten af andet kvartal til udgangen af året. De offentligt ansattes lønseddel vil derefter være i euro med kun nettobeløbet også angivet i irske pund. Generelt er det sandsynligt, at betalingerne fortsat vil være i den nationale valuta frem til januar 2002. I Italien vil lønninger og pensioner i den offentlige sektor generelt være beregnet i lire frem til udgangen af 2001, men kan udbetales i euro, hvis modtagerne er interesseret heri. For at gøre de offentligt ansatte fortrolige med den nye valuta vil lønningssedlerne og pensionsopgørelserne være i euro i andet kvartal og kun modværdien i lire angivet ved slutbeløbet.

2.3.2. *De lokale forvaltninger*

2.3.2.1. Tilpasning af den administrative og retlige ramme

I Tyskland har de 16 delstater vedtaget den lovgivning, der på lokalt plan er nødvendig for at omregne til euro og foretage afrundinger. De ansvarlige for europrojektet i delstaterne mødes regelmæssigt for at se nærmere på spørgsmål af almen interesse, der dukker op under de

regelmæssige samråd med euroteamet i det tyske finansministerium. Der er blevet udsendt detaljerede retningslinjer til de tyske kommuner. I Østrig er delstaterne ved at færdiggøre de retsfor skrifter, der skal stemmes om inden sommeren 2001. Det østrigske euroteam prioriterer forberedelsen af de lokale myndigheder i løbet af første halvdel af 2001 højt. De ansvarlige for kontrollen med euroforberedelserne i finansministeriet har i 2001 planlagt en række tekniske møder i marken med lokalt valgte og offentligt ansatte på lokalt plan.

I Frankrig har 36 559 kommuner modtaget instrukser om konverteringen af kontrakter og offentlige udbud til euro og brugen af euroen i de offentlige forvaltninger fra finans- og indenrigsministeriet. En række standardovervejelser om omregningen af de offentlige takster, der er udarbejdet på initiativ af en arbejdsgruppe i en stor kommune, er blevet omsendt som et eksempel på god praksis til orientering for alle kommuner. Efter kommunalvalgene i marts 2001 modtager nye og genvalgte borgmestre en publikation for at byde dem velkommen i deres nye stilling, hvori de mindes om frister for og de praktiske forberedelser i forbindelse med overgangen til euroen. I hvert departement skal præfekter i deres kvartalsrapport nævne, hvor langt man er nået med forberedelserne på lokalt plan til overgangen til euroen.

I Nederlandene holder finansministeriet meget nøje øje med, hvor langt de 502 kommuner er nået i forberedelserne. En privat virksomhed, der er udvalgt efter indkaldelse af bud, evaluerer, hvor langt hver enkelt kommune er nået. Det nederlandske finansministerium udsender med jævne mellemrum et officielt spørgeskema. Besvarelsen heraf skal underskrives af borgmesteren eller den valgte rådmænd med ansvar for kommunens finanser, for at sikre, at han er velinformet om eurokoordinatorens arbejde i kommunen. En arbejdsgruppe, der ser nærmere på bedste praksis ("Lego"), indkalder regelmæssigt 25 ansvarlige for europrojektet fra de meste dynamiske kommuner til møde i finansministeriet. I en officiel rapport fra parlamentet opstilles hvert halve år en klassifikation af kommunerne efter, hvor langt de er nået med forberedelserne.

Sammenslutningen af kommuner og provinser i Spanien står sammen med proviserne og de selvstyrende regioner for den tekniske forberedelse af kommunerne i marken. I Belgien udsteder regionerne efter en koordinering på føderalt plan hver især cirkulærer med retningslinjer for de kommunale forvaltningers overgang til euroen og de tilhørende tekniske instrukser. I Irland har de lokale myndigheder selv ansvaret for kommunens overgang til euroen, og den finansansvarlige i hvert kommunalråd skal forestå forberedelsen heraf.

Tilpasningen af de lokale offentlige forvaltningers administrative og retlige rammer til euroen går generelt fremad.

2.3.2.2. Interne forberedelser

De problemer, de lokale forvaltninger står over for i forbindelse med overgangen til euroen, kan være et incitament til at forbedre deres forvaltningsformer gennem en modernisering af den finansielle forvaltning, uddannelse, edb og drift af automater. De fleste større kommuner er kommet langt med deres handlingsplaner for overgangen til euroen. Situationen er mere varieret hos de mindre kommuner, hvor der ofte er behov for at gennemføre støtteforanstaltninger på lokalt plan. Den tekniske forberedelse til overgangen til euroen udgør en gunstig lejlighed til at se nærmere på samtlige tjenesteydelser og modernisere forvaltningen.

Edb-systemerne hos de lokale myndigheder blev delvis tilpasset euroen under forberedelserne til overgangen til år 2000. På grund af antallet af anvendte edb-programpakker og deres kompleksitet er der i hele 2001 behov for bistand fra adskillige edb-virksomheder. I Bonn er

80% af edb-applikationerne ved at blive tilpasset euroen. I Frankrig har edb-virksomheder, der er specialiseret i lokale applikationer, holdt adskillige møder med centraladministrationen for gøre status over, hvor langt man er nået med tilpasningerne til euroen. De fleste nederlandske kommuner har tilpasset deres printere, således at det er muligt at angive to valutaer på deres administrative dokumenter. I Belgien er det i retningslinjerne for de lokale myndigheders endelige overgang til euroen fastsat, at edb-applikationerne (lønninger, skatter, fakturering) skal være installeret inden 31. oktober 2001, så de kan være operationelle pr. 1. januar 2002. Det tidsrum, der er afsat til edb-test, er ofte kortere end planlagt, hvilket risikerer at skabe problemer. I slutningen af 2000 blev der offentliggjort en række specifikke brochurer for edb-medarbejdere og bogholdere.

Som følge af arbejdet i arbejdsgrupper vedrørende europrojektet er en række unødvendige *formularer* ofte blevet skrottet. De administrative dokumenters læsbarhed er undertiden blevet forbedret, efter at der er blevet set nærmere på, hvor "eurokompatible" dokumenterne er.

De lokale myndigheder i euroområdet har anmodet om at få *ændret deres udstyr*. Tilpasningen af automater kan ligeledes medføre forbedringer i den lokale forvaltning. Således har Bonn kommunes forhandlinger med postvæsnet om overgangen til euroen i postfrankeringsmaskinerne medført betydelige besparelser, og tilpasningen til euro af parkeringsautomaterne vil medføre, at der i højere grad vil blive anvendt chipkort, og at sikkerheden vil blive forbedret, idet antallet af parkometre, hvortil der skal anvendes mønter, vil blive reduceret.

Uddannelsen af offentligt ansatte på lokalt plan vedrørende anvendelsen af euroen er meget vigtig, ikke kun for den interne ledelse, men især for kvaliteten af deres kontakt med offentligheden fra 1. januar 2002. Der kan i den forbindelse anvendes forskellige metoder. Mange lokale myndigheder har medtaget uddannelsen af deres ansatte vedrørende euroen i deres årlige handlingsplaner. I Frankrig og Portugal afholdes der i løbet af første halvdel af 2001 uddannelseskurser for specialiserede undervisere, der skal fungere som videreformidlere på lokalt plan. Den nederlandske finansminister tilrettelægger et seksdages uddannelseskursus i løbet af første halvdel af 2001, der er rettet mod kommunernes eurokoordinatorer.

Af de nationale offentlige forvaltningers evalueringer af de lokale myndigheders forberedelser i forbindelse med indførelsen af euroen fremgår det, at der er en reel, men ikke ligelig fordelt vilje til at anvende euroen. I Nederlandene peges der f.eks. i en officiel rapport, der er forelagt parlamentet, på, at 14 små og mellemstore kommuner og 26 kommuner med flere end 50 000 indbyggere endnu ikke i tilstrækkelig grad er forberedt. I Frankrig viser en nyere rapport blandt lokale revisorer, at forberedelserne er direkte proportionelle med kommunens størrelse. 66% af kommunerne med flere end 50 000 indbyggere følger planen eller er foran, mens dette tal falder til 37% i kommuner med mellem 10 000 og 50 000 indbyggere, 31% i kommuner med mellem 3 500 og 10 000 indbyggere, 27% i kommuner med mellem 500 og 3 500 indbyggere og 23% i de mange kommuner med færre end 500 indbyggere. I Spanien er 30-40% af de lokale myndigheder i henhold til en evaluering foretaget af sammenslutningen af kommuner og provinser i marts 2001 på nuværende tidspunkt godt i gang med forberedelserne. I Østrig overlader 85% af kommunerne tilrettelæggelsen af overgangen til euroen i praksis til konsulentfirmaer, med hvem de har indgået langtidskontrakter.

De offentlige myndigheder har ikke pålagt kommunerne at følge en særlig administrativ model for overgangen til euroen. Det er hverken ønskeligt eller realistisk at forestille sig en ensartet forberedelse af de næsten 73 000 lokale enheder i euroområdet. Med udgangspunkt i god praksis i marken er det dog muligt at konstatere følgende af almen interesse:

- Retningslinjerne og brochurerne er i den operationelle fase i 2001 mindre nyttige end tidsplaner for de opgaver, der skal udføres lokalt. Sådanne dokumenter findes der f.eks. i Nederlandene og Frankrig.

- Det tværkommunale samarbejde mellem kommuner af forskellig størrelse gør det lettere at komme videre med forberedelserne til overgangen til euroen, hvilket erfaringerne fra Villeurbanne, Breda og Sintra viser.

- Tilpasningen af de elektroniske applikationer, der er nødvendige for på lokalt plan at udbetale sociale ydelser i euro, kræver en helt særlig opmærksomhed.

- Ved at uddanne ledere og andre offentligt ansatte på lokalt plan, der er i direkte kontakt med offentligheden, vil de ligeledes være i stand til at besvare de mange spørgsmål, de stilles. Der kan med henblik herpå med fordel udarbejdes og videreformidles standardinformationsmateriale.

2.3.2.3. Lokale informationstiltag vedrørende euroen

Uanset om der er tale om lokale initiativer eller nationale kampagner på lokalt plan øges de lokale myndigheders tiltag på informationsområdet i 2001. I Tyskland vil der i 100 byer i 2001 blive opstillet et informationstelt vedrørende euroen. I Italien fortsætter en "eurokaravane" frem til slutningen af juni 2001 sin pædagogiske indsats i marken i en række mellemstore byer. I Portugal er der i adskillige byer planlagt en eurouge med en række uddannelsesaktioner vedrørende den praktiske anvendelse af euroen, der er rettet mod både offentligt ansatte, unge skolesøgende og små og mellemstore virksomheder. I Spanien vil 400 kommuner ude på landet tage imod to vandredstillinger om euroen. I Frankrig vil en forbrugerorganisation med flere lokale afdelinger sammen med bl.a. postvæsnet og pensionerede ledere i marken vise, hvorledes euroen anvendes i praksis.

Der er ligeledes tendens til, at der udvikles en række mere målrettede informationskampagner i nærmiljøet. I samarbejde med de lokale myndigheder formidler turistbureauerne og handelskamrene i turistområder oplysninger om euroen til fagfolk i turistbranchen og deres kunder. En række foreninger modtager f.eks. praktiske oplysninger med henblik på at lette udarbejdelsen af finansielle dossierer for nederlandske byer. I alle franske departementer gennemføres der med hjælp fra en håndbog fremstillet i fællesskab af økonomi- og finans- og industriministeriet, Caisse des Dépôts et Consignations, det europæiske interregionale forbrugerinstitut og sammenslutningen af franske departementer og med udgangspunkt i de redskaber, der er udviklet i forbindelse med Kommissionens projekt om at gøre euroen letforståelig, et program (Tous prêts pour l'euro) med henblik på skabe bevidsthed om euroen blandt personer med sociale problemer. Flere andre lande, f.eks. Belgien, Spanien og Italien, har truffet lignende foranstaltninger. I Italien arrangerer de lokale myndigheder, borgerforeninger og de regionale økonomiske aktører i hver region eurofestivaler inden for rammerne af et projekt, der koordineres af foreningen "Cittadinanza Attiva". Inden for rammerne af Exchange II-foranstaltningen, hvortil der ydes støtte via Prince-programmet, gennemfører 12 byer, der er sluttet sammen via Eurocity-nettet, på skift en aktion rettet mod andre målgrupper med problemer. De yderste regioner arbejder ligeledes sammen inden for samme ramme for tage hensyn til behovene hos befolkningsgrupper, for hvem det er svært at få adgang til oplysninger.

De lokale myndigheder kan desuden være med til at lette de små og mellemstore virksomheders overgang til euroen ved at supplere handelskamrenes og håndværksrådenes indsats. I Jyväskylä i midten af Finland yder et regionalt udviklingsfirma, der er oprettet af de

lokale myndigheder, ud over at støtte lokale små og mellemstore virksomheder rådgivning og oplysning om, hvorledes de får adgang til internationale markeder i forbindelse med overgangen til euroen. De lokale myndigheder gennemfører specifikke informationskampagner vedrørende omregning rettet mod små virksomheder, der har indgået offentlige aftaler. Når halvoffentlige virksomheder eller lokale offentlige virksomheder, som ofte er omfattet af privatretten, går over til euroen, kan det få små og mellemstore virksomheder i nærheden til at følge trop. I Irland er Loughrea Euro Town Project, inden for rammerne af hvilket en række lokale virksomheder før tiden gik over til euroen, gennemført, og erfaringerne hermed videreformidles til landets øvrige virksomheder, som nu står over for at skulle gå over til euroen.

De offentlige forvaltninger begynder i stadig højere grad at anvende euroen i forbindelse med deres offentlige aktiviteter og deres relationer med borgerne. Det er mere udbredt at anvende euroen i de nationale offentlige forvaltninger end i socialsikringsorganerne og de fleste lokale offentlige forvaltninger. Der skal imidlertid sondres efter sektor, idet store kommuner i flere år har udnyttet de finansielle muligheder for at låne i euro. Offentlige kontrakter og kontrakter, der løber ud over 2001, er ofte i euro, enten udelukkende eller med dobbelt beløbsangivelse for at undgå tvister i forbindelse med omregninger. De lokale myndigheder er mere tilbageholdende med at anvende euro i forbindelse med udbetalinger og selvangivelser eller aflønning af offentligt ansatte.

Dette afspejler imidlertid holdningen til overgangen til euroen blandt lokalbefolkningen og den lokale offentlige mening. De lokale myndigheders stigende involvering i lokale informationskampagner er så meget desto større i 2001 for derved at lette overgangen til at anvende euroen i det daglige.

2.4. Borgernes forberedelser

Borgerne har endnu kun et nogenlunde overblik over, hvordan overgangen til euroen i store træk skal ske, er meget lidt fortrolige med den nye værdiskala og anvender i relativ begrænset omfang den nye valuta. Der er endnu et par måneder til at hjælpe dem med at lære tidsplanen for overgangen til euroen, at få dem gjort fortrolige med den nye valuta ved at anvende den i praksis og at opfordre dem til at huske nogle referencepriser.

2.4.1. Borgernes kendskab til euroen

I henhold til Kommissionens Eurobarometerundersøgelser (gennemført i januar 2001)²⁵ er befolkningen ved at få et bedre kendskab til den generelle tidsplan for overgangen til euroen, men der kan endnu konstateres mange huller i dens viden om de nærmere detaljer i forbindelse hermed.

2.4.1.1. Tidsplanen for overgangen til euroen

Datoen, hvor eurosedler og -mønter sættes i omløb, er nu relativt velkendt, idet i gennemsnit 60% af borgerne i euroområdet spontant svarer 1. januar 2002, hvilket er en stigning på 20 point i forhold til november 2000. Ca. 10% nævner en tidligere dato, mens 24% nævner en senere dato. Nu hvor skæringsdatoen nærmer sig, vil antallet af personer, der nævner en tidligere dato, pr. definition mindskes (med mindre der sker en sammenblanding med datoen for forhåndsdistributionen).

²⁵ Flash Eurobarometer nr. 82/5 om holdningerne til indførelsen af euroen, gennemført af Gallup Europe på Europa-Kommissionens vegne.

Navnlig blandt luxembourgerne (81%), nederlænderne (77%), finnerne (74%), irerne (73%), belgierne (67%), franskmændene (65%) og tyskerne (63%) er der mange, der svarer rigtigt. I tre lande er der fortsat et informationsproblem, idet de fleste borgere svarer forkert, nemlig Spanien (48% rigtige svar), Portugal (45%) og Grækenland (34%). Overordnet er det mændene og personer med en længere skolegang, der i højere grad kender den rigtige dato i forhold til resten af befolkningen.

Meget få borgere ved, i *hvor lang tid der vil være to valutaer i omløb*, idet det i gennemsnit vurderes at være seks måneder, hvilket er tre gange længere, end det i virkeligheden er tilfældet. Oplysningen af borgerne går dog i positiv retning (idet det gennemsnitlige svar i november 2000 var otte måneder), men det går temmelig langsomt. Det er de nederlandske borgere, der er tættest på det rigtige svar (i gennemsnit 4,1 måned), mens portugiserne (8,3 måneder) og østrigerne (7,9 måneder) er længst fra det rigtige svar.

2.4.1.2. De praktiske aspekter i forbindelse med euroen

Det er endnu ikke alle, der har forstået, at *det er muligt at anvende eurosedler og -mønter* i hele euroområdet, idet i gennemsnit 24% af borgerne i euroområdet mener, at de sedler og mønter, der udstedes i deres land, kun er gyldigt betalingsmiddel her, hvilket viser, at de således ikke reelt har forstået idéen bag den fælles mønt. Resultaterne er nogenlunde ens i alle eurolande (de varierer mellem 70% og 80% rigtige svar). I november 2000 troede hver femte endnu, at indførelsen af euroen ikke ville medføre, at de nationale valutaer forsvinder.

To tredjedele af borgerne (68%) ved nu, at vekselkursen er *endelig og ikke kan ændres*. Det eneste land, hvor der kan registreres et betydeligt dårligere resultat end gennemsnittet, er Tyskland (57%). Generelt er det kvinderne, ældre og personer med kortere skolegang, der er de dårligst informerede om disse to punkter i forhold til resten af befolkningen.

Det er kun 15% af indbyggerne i euroområdet, der kender *den nøjagtige vekselkurs*. Dette tal stiger kun lidt, idet det kun er steget tre point mellem begyndelsen af 2000 og begyndelsen af 2001. De fleste begår den fejl, at de overvurderer værdien af euroen. Selv om kun en lille del af borgerne kender den sekscifrede vekselkurs, har de fleste dog en omtrentlig værdi af euroen i hovedet. Med en fejlmargen på +/- 1% er der 52,5%, der svarer rigtigt, og med en fejlmargen på +/- 5% 73%. Der er dog betydelige forskelle fra land til land for så vidt angår kendskabet til den omtrentlige vekselkurs. Med en fejlmargen på 5% svarer 83% af nederlænderne, 87% af luxembourgerne og 90% af belgierne rigtigt, mens det kun er tilfældet for 54% af irerne. Mærkeligt nok er resultaterne for Italien (65%), Portugal (68%) og Tyskland (71%) dårligere end gennemsnittet, selv om vekselkursen i disse tre lande er meget nær et rundt tal, der er let at huske²⁶.

2.4.2. At blive fortrolig med den nye værdiskala

For at "forstå" priser i euro og være i stand til at vurdere prisforskelle har forbrugerne brug for at skabe sig en værdiskala i den nye valuta ved at huske nogle referencebeløb. Dette tager tid. For at forberede forbrugerne på euroen er det ønskeligt at anvende en aktiv strategi, der får forbrugerne til i stadig højere grad at vænne sig til euroen. Informationskampagnerne bør derfor være med til at få forbrugerne til at huske visse referencepriser i euro. Kommissionen har bl.a. i oktober 2000 henstillet, at der sker en fremrykket konvertering af bankkonti og dertil knyttede pengerepræsentativer (*jf. 2.2*), og at de offentlige værker fremrykker

²⁶ 1 euro = 1936,27 lire (eller 2000 lire er inden for en margin på 5%), 1,95583 D-mark (eller 2 D-mark er inden for en margin på 5%), 200,482 escudos (eller 200 escudos er inden for en margin på 5%).

anvendelsen af euroen, samt at lønninger snarest muligt udbetales i euro, at euroen anvendes i forbindelse med lønforhandlinger, og at priserne fastsættes i euro²⁷ allerede fra tredje kvartal 2001.

Det kan på nuværende tidspunkt konstateres, dels at forbrugerne kun i begrænset omfang er fortrolige med euroen, dels at der kun gøres små fremskridt med hensyn til at gennemføre en aktiv strategi.

2.4.2.1. Forbrugernes manglende fortrolighed med euroen

Næsten 80% af forbrugerne kan ikke huske priser i euro; dette tal har været relativt stabilt i hele 2000. Det er ret ofte de franske (28,2%), de luxembourgske (24,6%) og de spanske (23,4%) forbrugere, der gør en indsats for at lære at få referencepunkter. Det er sjældent tilfældet for de nederlandske (11,3%), de portugisiske (13,8%) og de irske (14,2%) forbrugeres vedkommende. Generelt er det mændene, der i højere grad kan huske priser i euro end kvinderne (25,7% mod 19,1%).

I gennemsnit udtaler 56% af forbrugerne i euroområdet imidlertid, at de lægger mærke til angivelsen af priser i to valutaer; dette tal har været nogenlunde konstant siden iværksættelsen af den økonomiske og monetære union. Selv om der er ikke er betydelige forskelle i svarene afhængig af køn, uddannelsesniveau eller social klasse, varierer andelen af borgere, der lægger mærke til den dobbelte prisangivelse, betydeligt mellem eurolandene, nemlig 69% af spanierne, 73% af italienerne og 76% af finnerne, mens det kun er 39% af franskmændene, 41% af belgierne og 42% af luxembourgerne. Dette resultat er måske et udtryk for en vis træthed blandt forbrugerne i disse tre lande, hvor der generelt i langt større omfang er blevet anvendt dobbelt prisangivelse end andre steder, hvor forbrugerne i øvrigt i lighed med andre steder finder overgangsfasen på tre år temmelig lang. I dag er det generelt næsten alle store europæiske varehuse, der anvender en mere eller mindre fuldstændig dobbelt prisangivelse. Tallet svinger afhængig af landet mellem 30% og 50% af forretningerne. Tre eurolande (Grækenland, Portugal og Østrig) har vedtaget retsfor skrifter, der gør dobbelt prisangivelse obligatorisk. Visse lande som f.eks. Belgien forbeholder sig ret til at gøre det, hvis der ikke automatisk generelt er indført dobbelt prisangivelse i anden halvdel af 2001.

Det synes imidlertid at være klart, at den dobbelte prisangivelse i sin nuværende form (prisen i den nationale valuta er tydeligere end prisen euro) kun i temmelig begrænset omfang har indflydelse på forbrugerne. I henhold til en særlig Eurobarometer-undersøgelse²⁸ ser mindre end hver tiende forbruger (8%) systematisk på prisen i euro. Dette tegn på en vis træthed er tydeligt, idet andelen af personer, der ikke ser på priserne i euro, er steget med otte point i forhold til 1999. Forbrugerne vil uden tvivl i stadig højere grad begynde at lægge mærke til priserne i euro i årets sidste måneder, når skæringsdatoen nærmer sig.

2.4.2.2. Langsom iværksættelse af en mere aktiv strategi

Uden for den finansielle sektor er det endnu meget sjældent, at *priserne fastsættes i euro* (herunder de psykologiske priser). Flere store varehuse har til hensigt at indføre dobbelt prisangivelse for alle deres varer i sidste kvartal, generelt i november. Den af varehusene valgte strategi varierer ofte efter den type varer, de sælger, idet jo hurtigere varen kommer ind og bliver solgt igen (f.eks. fødevarer), i desto større omfang har man planlagt før tiden at

²⁷ For fjernsalg og de sektorer, hvor der hovedsageligt anvendes betalingsoverførsler.

²⁸ Eurobarometer 54 om europæerne og euroen. Gennemført af European opinion research group på Europa-Kommissionens vegne og offentliggjort i marts 2001 (spørgsmålene blev stillet i november).

angive prisen i euro. Dette er oftest tilfældet i forbindelse med varer, der kommer på lager i de sidste uger af 2001, og som forventes at blive solgt i løbet af hele første kvartal 2002 (f.eks. tøj og små husholdningsartikler).

I fælleserklæringen fra de europæiske repræsentanter for forbrugere, erhvervsdrivende og små og mellemstore virksomheder, der blev vedtaget den 2. april 2001 i Bruxelles (*jf. bilag 3*), henvises der til løftet i eurologo-aftalen fra 1998 om i 2001 generelt at indføre dobbelt prisangivelse og at sikre en mere iøjnefaldende angivelse af prisen i euro end prisen i den nationale valuta²⁹ samt fastsættelse af priser i euro fra september til begyndelsen af december 2001. Denne europæiske aftale skal nu gennemføres på nationalt plan. Frankrig er hidtil det eneste land, der officielt har henstillet, at der sikres en mere iøjnefaldende angivelse af prisen i euro³⁰.

På nuværende tidspunkt er det kun personalet i store virksomheder og EU-institutionerne, der *aflønnes i euro*. Det forekommer sjældent i små og mellemstore virksomheder. Et stigende antal virksomheder angiver imidlertid modværdien i euro på lønningssedlen eller udsteder to lønningssedler (en i euro og en i den nationale valuta) med risiko for, at der undertiden forekommer meget små forskelle på grund af afrundinger.

De offentlige værkers overgang til euroen vil i sig selv i betydelig grad være med til at gøre euroen mere synlig. Dette begyndte i januar 2001 i Frankrig, da gas- og el-værkerne³¹ gik over til at anvende euroen og vil frem til juli blive almindeligt udbredt. Italien forbereder lignende foranstaltninger i juli, Luxembourg og Spanien i september og Belgien og Portugal i oktober. Andre lande vil inden længe kunne forventes at gøre det samme. Det er ved at blive almindeligt udbredt før tiden at gå over til euroen på bankkonti og de hertil knyttede pengerepræsentativer (*jf. 2.2*).

2.4.3. Omfanget af anvendelsen af euroen

Meget få enkeltpersoner har konti i euro og anvender meget sjældent den fælles mønt til deres betalingsoverførsler; det er imidlertid vigtigt aktivt at anvende euroen for efterhånden at lære referencepriser i euro at kende.

2.4.3.1. Konti i euro

Ved udgangen af 2000 udgjorde enkeltpersoners konti i euro generelt 1,4% af det samlede antal konti³². Det går temmelig langsomt med at åbne konti i euro, idet kun en ud af 33 nye konti er i euro (3,02%). Det er ikke nødvendigt at åbne en konti i euro eller konvertere en konti til euro for at kunne foretage transaktioner i euro (dette kan gøres fra en konti i den nationale valuta), men det viser, at forbrugeren har vilje til aktivt at vænne sig til den nye valuta.

Med undtagelse af Luxembourg (9,7% af alle konti er i euro) spiller euroen i den sammenhæng en meget begrænset rolle, idet det drejer sig om fra 2,5% af alle konti i Spanien

²⁹ Et flertal af forbrugerne (56%) i euroområdet udtrykte i henhold til Flash Eurobarometer-undersøgelse nr. 82/5 ønske herom.

³⁰ Udtalelse nr. 9 fra det franske forbrugerråd, Conseil national de la consommation. Dokumentet findes på følgende internetsted: www.euro.gouv.fr

³¹ Hvilket medførte en stigning på 253% i betalingerne i euro på én måned.

³² Quarterly note on the development of the use of the euro No 5. Europa-Kommissionen. Dokumentet findes på følgende internetsted: www.europa.eu.int/comm/economy_finance/document/misc/eurouse_en.htm

til 0,03% i Irland. Adspurgt i forbindelse med en Eurobarometer-undersøgelse³³ om, fra hvilken dato de ønsker at oprette en konto i euro eller konvertere deres konto til euro, svarede 41% af forbrugerne 1. januar 2002 (sidste lovlige frist) og 34% den dato, hvor den nationale valuta forsvinder. Kun 6% sagde i 2001. Det er således nødvendigt, at bankerne i forbindelse med den fremrykkede overgang til euroen på bankkonti i begyndelsen af andet halvår 2001 gør en betydelig indsats for at informere og forklare for at undgå at forvirre forbrugerne.

2.4.3.2. Betalinger i euro

Enkeltpersoner anvender euroen meget lidt. Euroens andel af de samlede nationale betalinger ligger på 1,38% opgjort i volumen og 6,1% opgjort i værdi. Efter at euroen i 1999 var blevet lidt af et modefænomen, har der været tendens til, at forbrugernes betalinger i euro er faldet i løbet af 2000, hvilket har skabt en ond cirkel, idet det beskedne antal betalinger i euro har fået mange virksomheder til at ophøre med at tilbyde denne mulighed. I begyndelsen af 1999 spurgte personalet ved kasserne i de store varehuse meget ofte, om forbrugerne ønskede at betale i euro eller i den nationale valuta. I slutningen af 2000 oplever en forbruger, der ønsker at betale i euro, at personen ved kassen ikke er vant til det, men er nødt til at tilkalde en ansvarlig for at få at vide, hvorledes dette skal gøres, samtidig med at den pågældende forbruger mødes af utålmodige blikke fra de øvrige kunder, der står i kø. Den fremrykkede overgang til euroen i forbindelse med betalingsoverførsler i begyndelsen af andet halvår 2001 vil gøre det muligt igen at sætte massivt gang i forbrugernes anvendelse af euroen.

Resultaterne er overalt pauvre med kun små forskelle mellem eurolandene. Luxembourg er langt foran (10,5%) fulgt af Belgien (4%). I den anden ende befinder lande som Irland³⁴, Østrig og Finland sig, hvor den manglende tilpasning af betalingsterminaler til euroen (samtidig med at anvendelsen af checks undertiden er beskedne) reelt gør det næsten umuligt for forbrugerne at anvende den fælles mønt (undtagen ved pengeoverførsler), hvorfor andelen af betalinger i euro logisk nok er på under 1%.

I henhold til Eurobarometer-undersøgelsen har 98% af borgerne i euroområdet endnu ikke foretaget betalinger i euro ved brug af kort eller check og 96% ikke ved automatisk hævnning af penge eller overførsler. Luxembourgerne er de eneste i denne undersøgelse, der ligger betydeligt over gennemsnittet (11% ved hævnning af penge eller overførsel, 5% ved brug af check og 4% ved brug af kort). Den manglende interesse i muligheden for at betale i euro er blevet forsøgt forklaret på forskellige måder:

- Frygt for at forveksle national valuta og euroen: en fjerdedel af forbrugerne svarer ja hertil, navnlig i Italien (31%), Belgien (31%) og Portugal (34%).

- Ingen konto i euro: selv om det er muligt at foretage transaktioner fra en konto i national valuta, giver i gennemsnit hver anden forbruger dette svar, navnlig i Frankrig (60%), Irland (59%) og Tyskland (53%).

- Intet checkhæfte i euro: sådan svarer hver anden forbruger, navnlig i Tyskland (58%), Frankrig (58%) og Irland (54%). Spørgsmålet er ikke af interesse i de lande, der anvender eurochecksystemet (f.eks. Belgien og Luxembourg), hvor valutaen ikke er fortrykt på checken.

³³ Eurobarometer 54 om europæerne og euroen. Gennemført af European opinion research group på Europa-Kommissionens vegne og offentliggjort i marts 2001 (spørgsmålene blev stillet i november).

³⁴ De irske terminaler er teknisk set kun beregnet til én valuta, hvorfor overgangen til euroen først sker den 1. januar 2002.

- Frygt for omkostningerne i forbindelse med anvendelsen af euroen: budskaberne om, at euroen og den nationale valuta behandles ens, er gået godt igennem, idet kun 15% af forbrugerne giver dette svar.

- Manglende kendskab til mulighederne for at foretage betalinger i euro: sådan svarer en tredjedel af forbrugerne, navnlig i Irland (49%), Nederlandene (42%), Spanien og Portugal (39%).

- Manglende interesse for at betale i euro: 75% af forbrugerne giver dette svar, hvilket selvfølgelig er den væsentligste årsag til den manglende anvendelse af euroen. Dette er især tydeligt i Tyskland (86%), Frankrig (77%) og Italien (76%).

Paradoksalt nok mener mere end hver tredje forbruger (36%), at indførelsen af muligheden for at betale i euro er et godt middel til at blive fortrolig med den nye valuta; det er der også udbredt enighed om blandt ledere (47%) og studerende (46%).

2.5. Informationskampagner

2.5.1. Kommissionens rolle i forbindelse med udarbejdelsen og gennemførelsen af meddelelsen om euroen

Siden oprettelsen af Prince-programmet³⁵ i 1996 har Kommissionen med støtte fra Europa-Parlamentet spillet en væsentlig rolle i forbindelse med meddelelsen om euroen.

Kommissionens aktion er koncentreret om tre områder:

2.5.1.1. Udveksling af oplysninger

Kommissionen forestår koordineringen af et net bestående af kommunikationscheferne i de nationale finansministerier og repræsentanter for Den Europæiske Centralbank. Dette forum, der blev oprettet i 1998, giver medlemsstaterne lejlighed til sammen at drøfte og gensidigt blive orienteret om de store retningslinjer for strategien for oplysning om euroen. Der er stadig oftere blevet afholdt møder, således at der nu holdes et hver anden måned. En styringsgruppe vedrørende euroen bestående af repræsentanter for Kommissionen, Europa-Parlamentet og Den Europæiske Bank afholder jævnligt møder med henblik på at give EU-institutionerne mulighed for at drøfte og udveksle oplysninger. Kommissionen deltager desuden i arbejdet i NAT (det rådgivende netteam), der afholder møde hver måned i Den Europæiske Centralbank med deltagelse af de ansvarlige for de nationale centralbankers informering.

På grundlag af disse drøftelser og resultaterne af Kommissionens egne undersøgelser (f.eks. Flash Eurobarometer-undersøgelsen om befolkningens holdning til euroen, Eurobarometer og kvalitative undersøgelser) afstikker Kommissionen regelmæssigt en række retningslinjer for informationsstrategien (f.eks. meddelelsen fra februar 2000 om regnskabsåret 2000 og 2001). Der er ved at blive udarbejdet en månedlig oversigt over oplysningen om euroen for på tæt hold at kunne følge, hvilke fremskridt der sker.

³⁵ Akronym for Programme d'Information du Citoyen Européen (informationsprogram for borgerne i EU).

2.5.1.2. Udviklingen af direkte partnerskaber og foranstaltninger

Kommissionen har allerede fra begyndelsen valgt at prioritere samfinansieringen af nationale kampagner og foranstaltninger i nærområdet for at sikre, at budskaberne bliver relevante, og at EU's midler giver en løftestangseffekt.

Der er således i 2001 blevet undertegnet 13 konventioner med medlemsstaterne (de 12 i eurogruppen plus Sverige). To tredjedele af Prince-programmets budget anvendes af det finansielle partnerskab med medlemsstaterne til at informere om euroen.

Der er i år desuden i partnerskab med foreninger, erhvervsorganisationer, ngo'er og sammenslutninger af små og mellemstore virksomheder direkte blevet finansieret 34 tværnationale projekter til et samlet beløb på 5,8 mio. EUR. De ansvarlige for disse projekter har holdt møde i Bruxelles for at koordinere aktionerne og skabe synergi de steder, hvor det er muligt. I overensstemmelse med konklusionerne på mødet i Det Europæiske Råd i Nice vil der blive tilrettelagt en række aktioner vedrørende euroen. Der vil i maj, september og december blive afholdt særlige arrangementer, der kulminerer den 31. december med en række arrangementer i hvert land. Det er i den forbindelse vigtigt, at Kommissionen understreger euroens historiske betydning. Informationsprodukterne (plakater, oversigter over eurosedler, videoer, brochurer etc.) og Kommissionens internetsted vil regelmæssigt blive ajourført. Kommissionen tilrettelægger i år flere udstillinger, kollokvier og seminarer (rettet mod virksomhederne, kommunikatorer m.fl.). Der skal desuden peges på nettet af euroinfocentre, der spiller en vigtig rolle i forbindelse med formidlingen af oplysninger om euroen blandt forbrugerne.

2.5.1.3. Gennemførelse af specifikke foranstaltninger

a) Rettet mod virksomhederne

Kommissionen har formidlet næsten en mio. håndbøger med cd-rom, der gør det muligt for virksomhederne selv at lægge deres egen plan for overgangen til euroen. Den har støttet forskellige projekter med henblik på at informere virksomhedsledere om euroen, navnlig i den kooperative sektor og turistsektoren. Euroen var ligeledes et af hovedemnerne for informationskampagnen "Europadage for handlen", der blev gennemført i 2000 i 33 store europæiske byer. Ved den lejlighed blev der afholdt et meget stort antal seminarer vedrørende euroen, hvorved det blev muligt at nå ud til 3 000 videreformidlere af oplysninger inden for handel og distribution.

Nettet af euroinfocentre spiller også en væsentlig rolle i forbindelse med formidlingen af oplysninger om euroen blandt små og mellemstore virksomheder, navnlig ved at tilrettelægge en lang række seminarer, udforme og videreformidle informationsprodukter, der er tilpasset små virksomheders behov, og bistå og rådgive virksomhederne.

b) Rettet mod tredjelande

Der vil i år blive afholdt en række konferencer, heriblandt en stor rettet mod de central- og østeuropæiske lande. Der er ved at blive udarbejdet en folder beregnet til turister, der besøger Europa. Den vil blive trykt i 1,6 mio. eksemplarer og omdelt af delegationer, i lufthavne, af luftfartsselskaber etc. Blandt de igangværende foranstaltninger kan ligeledes nævnes fremstillingen og formidlingen af audiovisuelle værktøjer, udformning af udstillinger med stande eller gennemførelsen af seks serier af seminarer for udenlandske journalister.

c) Rettet mod forbrugerne

Siden 1998 har Kommissionen undervist ca. 650 repræsentanter for forbrugerorganisationer og ngo'er i euroen, således at de til gengæld vil kunne undervise borgerne i euroen. Den har med henblik herpå fremstillet og uddelt forskelligt informationsmateriale (brochurer, spil, seddel- og møntsæt m.m.), der er fremstillet i flere hundrede tusinder eksemplarer.

2.5.2. *Medlemsstaternes rolle i forbindelse med udarbejdelsen og gennemførelsen af meddelelsen om euroen*

Medlemsstaterne spiller en helt afgørende rolle i forbindelse med gennemførelsen af informationskampagner vedrørende euroen.

Uanset hvilken rolle Kommissionen spiller, vil det kun være muligt at informere EU-borgerne, virksomhederne og andre målgrupper om euroen gennem hvert lands nationale organer. Nærhedsprincippet finder anvendelse, idet det først og fremmest er medlemsstaterne, der har ansvaret for gennemførelsen af informationskampagner om euroen.

Samtlige eurolande har afhængig af, hvad der er karakteristisk for det enkelte lands situation, tilrettelagt en informationsstrategi. Nogle begyndte allerede at informere om euroen i 1996, mens andre begyndte efter indførelsen af pengerepræsentativer i euro. De har alle i begyndelsen af i år skærpet indsatsen, idet de offentlige bevillinger hertil for visse vedkommende er steget kraftigt, hvilket bekræfter deres ambitioner om at nå ud til alle målgrupper og lette overgangen til eurosedler og -mønter 1. januar 2002 for flest muligt. I mange medlemsstaterne fortsætter informationskampagnerne ud over perioden med to valutaer i omløb for at hjælpe de svageste befolkningsgrupper.

I alle medlemsstaternes informationsstrategier om euroen er de områder og målgrupper, Kommissionen prioriterede i sin meddelelse fra februar 2000 om kommunikationsstrategien i de sidste faser af gennemførelsen af ØMU, medtaget. Meddelelsen om de praktiske aspekter af euroen fra august 2000 og henstillingen fra oktober 2000 om foranstaltninger for at lette de økonomiske beslutningstageres overgang til euroen har ligeledes i høj grad givet inspiration til nogle af emnerne og budskaberne i de nationale kampagner.

De mange koordineringsmøder på forskellige niveauer sikrer en reel udveksling af oplysninger om, hvilke kommunikationsredskaber og -midler der har været vellykkede, og hvilke der ikke har været det. Hver medlemsstat har skullet præsentere deres kampagne i 2000 (status) og deres kampagne i 2001-2002 for de øvrige medlemsstater og EU-institutionerne. De regelmæssige møder og opfølgningen heraf har gjort det muligt at sikre kohærens og en vis koordinering og alligevel undgå indblanding i den enkelte medlemsstats definition af sine specifikke behov.

2.5.3. *Eurosystemets kampagne om eurosedler og -mønter*

Eurosystemet (bestående af Den Europæiske Centralbank og de nationale centralbanker i euroområdet) iværksatte i begyndelsen af 2001 i samarbejde med reklamebureauet Publicis en stor europæisk kampagne om eurosedler og -mønter. Det er de nationale centralbanker i euroområdet, der hver især står for gennemførelsen af kampagnen. Formålet er, at brugerne skal lære deres fremtidige sedler og mønter at kende. De synlige tegn på, at der er tale om ægte penge, vil blive afsløret i efteråret 2001, således at de økonomiske aktører og forbrugerne har mulighed for at sikre sig mod forfalskninger.

3 NUVÆRENDE OG FREMTIDIGE ARBEJDSOMRÅDER

Produktionsmålet for euromønter og -sedler ved udgangen af 2001 er på henholdsvis ca. 50 milliarder og 14,25 milliarder. Ved udgangen af januar 2001 lå antallet af fremstillede mønter på 64,4% af produktionsmålet, mens antallet af sedler nu ligger på langt over 40% af produktionsmålet. Ifølge ECB forløber produktionen af både mønter og sedler planmæssigt.

Den fuldstændige overgang til euroen er i logistisk henseende en meget omfattende operation, der får virkninger for samtlige økonomiske sektorer og borgere i euroområdet. For at gennemføre en sådan operation arbejdes der naturligvis på mange områder, der dækker så forskellige områder som oplagring, pengetransporter og fastlæggelse af prispolitikker i euro. Der vil her blive redegjort for fem områder, der er af særlig interesse på europæisk plan. Der vil endvidere blive nævnt en række eksempler på god praksis, der med fordel vil kunne bruges i andre lande eller inden for andre sektorer.

3.1 De vigtigste arbejdsområder

Følgende emner fortjener i dag særlig opmærksomhed: bekæmpelse af falskmøntneri, praktisk forberedelse af borgerne, herunder især hjælp til befolkningsgrupper med ringe adgang til information, bekæmpelse af risikoen for prisforhøjelser, administration af kasser og køer og oprettelse af et eurobetalingsområde.

3.1.1 Bekæmpelse af falskmøntneri

Beskyttelsesniveauet for eurosedler og -mønter bør være højere end niveauet for nationale pengesedler og mønter. Det skyldes, at eurosedler og -mønter vil være mere attraktive for falskmøntnere end enhver national valuta i EU-landene, hovedsagelig fordi de vil blive brugt i et stort økonomisk område, formodentlig også uden for euroområdet. Det er baggrunden for, at bekæmpelsen af falskmøntneri er blevet omorganiseret og styrket, ved at samarbejdet mellem medlemsstaterne er blevet forøget, og ved at der på internationalt plan er etableret særlige europæiske strukturer.

3.1.1.1 Tekniske aspekter

Teknisk set er eurosedler og -mønter bedre beskyttet mod svig og falskneri end nogen national valuta i EU-medlemsstaterne. De visuelle karakteristika gør, at det er let for folk at genkende dem, og der er lagt særlig vægt på karakteristika beregnet på personer med synshandicap.

Eurosedlerne er forsynet med sikkerhedskarakteristika, der med enkle midler kan kontrolleres af de ansatte i banker og forretninger, af seddelsorteringsmaskiner, af maskiner, der tager imod sedler (f.eks. salgsautomater), og af centralbankerne i eurosystemet. Euromønterne er forsynet med visuelle karakteristika og har en metalsammensætning, så de kompetente myndigheder hurtigt og effektivt kan opdage falskneri. De er desuden forsynet med de mest sikre karakteristika, der muliggør genkendelse i møntautomater i hele euroområdet uafhængigt af mønternes oprindelse.

For let at kunne skelne mellem ægte og falske sedler og mønter er det vigtigt, at der er konsistens i udseende og alle andre relevante karakteristika for alle sedler og mønter med samme pålydende. Derfor er specifikationer og produktionstolerancer for eurosedler og -mønter blevet fastsat, så der tillades endnu mindre variationer end ved fremstillingen af

nationale sedler og mønter. Desuden er der etableret strenge kontrolprocedurer, der skal sikre, at kun sedler og mønter, der overholder de høje standarder, sættes i omløb.

3.1.1.2 Beskyttelsesmekanismer

Medlemsstaterne og de europæiske institutioner og organer har etableret et nært samarbejde, der skal beskytte euroen mod forfalskning.

Når det drejer sig om lovhåndhævelse, er samarbejdet mellem medlemsstaterne blevet styrket, idet Europol har fået den nye opgave at bekæmpe falskmøntneri. Samarbejdet mellem medlemsstaterne, Europa-Kommissionen, Europol, ECB og Interpol begyndte allerede i 1998. Under en lang række møder afholdt af Kommissionen, ECB og Europol har man fået kortlagt alle relevante spørgsmål vedrørende forfalskning og bekæmpelsen heraf, og de forskellige parter aktiviteter er blevet koordineret.

Teknisk vil alle falske sedler og mønter blive centraliseret på nationalt plan i nationale seddel- eller møntanalysecentre, hvor de vil blive analyseret og klassificeret. Alle nye typer af falskmøntneri vil blive sendt til det centrale seddelanalysecenter eller til det europæiske tekniske og videnskabelige center, hvor der vil blive foretaget en grundigere analyse og klassificering. Tekniske og statistiske data vedrørende falske sedler og mønter vil blive oplagret i det system til overvågning af falskmøntneri, der vil blive etableret i tilknytning af ECB i Frankfurt.

Der er intensive forberedelser i gang på ovennævnte områder, så beskyttelsesmekanismerne kan være operative i god tid, før eurosedler og -mønter sættes i omløb.

3.1.1.3 Koordination af EU's institutioner og organer

På EU-plan har hver institution og hvert organ særlige arbejdsopgaver, når det drejer sig om beskyttelsen af euroen.

- Europa-Kommissionen tager initiativer til lovgivning, yder tilskud og støtter uddannelse, besvarer spørgsmål og anmodninger om information fremsat af Europa-Parlamentet, yder medlemsstaterne støtte, navnlig i forbindelse med lovhåndhævelse, og koordinerer medlemsstaternes tekniske foranstaltninger vedrørende beskyttelse af euroen mod forfalskning.

- Den Europæiske Centralbank (ECB) foretager, i det nye analysecenter i tilknytning til banken, tekniske analyser af nye typer af falske eurosedler, oplagrer tekniske og statistiske data vedrørende falske mønter og sedler i en central database, ligeledes tilknyttet ECB, og formidler relevante tekniske og statistiske oplysninger til alle parter, der er involveret i bekæmpelsen af falskmøntneri. Desuden gennemfører den, sammen med de 12 centralbanker i euroområdet, en oplysningskampagne, der skal lære borgerne om de nye eurosedler og -mønter.

Europol hjælper politiet i medlemsstaterne med at bekæmpe organiseret kriminalitet ved at lette udvekslingen af information og udføre strategiske og operationelle analyser. Desuden bistår den med ekspertise og teknisk bistand i forbindelse med efterforskning og operationer udført af politimyndighederne i EU. Europol vil drive en central database med politimæssige oplysninger vedrørende falskmøntneri og desuden anvende ECB's tekniske database.

For at give et samlet overblik over indsatsen i EU og udvikle en fælles strategi til beskyttelse af euroen blev der i februar 2001 nedsat en interinstitutionel styringsgruppe bestående af

repræsentanter for Europa-Kommissionen, ECB og Europol. Gruppen forbereder de afgørelser, der skal træffes, mødes jævnligt og kan sammenkalde møder på højt plan.

3.1.1.4 Retslig beskyttelse af euroen

I juli 2000 forelagde Kommissionen et forslag til Rådets forordning om beskyttelse af euroen mod falskmøntneri. Rådet nåede til politisk enighed om forslaget i februar 2001, og forordningen skulle blive vedtaget i løbet af de næste par måneder. I denne vigtige retsakt fastlægges procedurerne for indsamling, oplagring og udveksling af oplysninger om falskmøntneri, og samtidig udpeges de kompetente myndigheder og relevante organer på nationalt plan. Pengeinstitutterne forpligtes til at inddrage og videregive falske sedler og mønter, og der organiseres et samarbejde på nationalt plan og EU-plan og med ikke-medlemslande og internationale organisationer. Det er hensigten, at forordningen skal suppleres med endnu et initiativ baseret på EU-traktaten.

Desuden vedtog Rådet den 29. april 1999 en afgørelse om udvidelse af Europol's mandat til at omfatte bekæmpelse af falskmøntneri og forfalskning af betalingsmidler. Endelig blev der den 29. maj 2000 vedtaget en rammeafgørelse, der med henblik på indførelsen af euroen skal styrke beskyttelsen mod falskmøntneri ved hjælp af strafferetlige og andre sanktioner. Heri foræligtes medlemsstaterne til på passende måde at beskytte euroen mod falskmøntneri gennem vedtagelse af effektive strafferetlige foranstaltninger, endnu inden euroen sættes i omløb den 1. januar 2002.

Blandt de andre foranstaltninger, der er truffet både på nationalt plan og EU-plan for på effektiv måde at forebygge og bekæmpe falskmøntneri, kan nævnes: (a) ECB's henstilling af 7. juli 1998 om vedtagelse af visse bestemmelser med henblik på at styrke den retslige beskyttelse af eurosedler og -mønter; de drejer sig især om kontrol og forbud mod at sætte ikke-godkendte sedler i omløb (b) Kommissionens meddelelse af 22. juli 1998 vedrørende uddannelse, informationssystem, samarbejde og strafferetlig beskyttelse (c) ECB's retningslinjer af 7. juli 1998, hvori der fastsættes en række bestemmelser vedrørende eurosedler. Retningslinjerne, der blev ændret den 26. august 1999, drejer sig især om overholdelse af ophavsretten til eurosedler samt om oprettelse i ECB af et center for analyse af forfalskninger og en dertil hørende database (d) Kommissionens meddelelse af 13. januar 1999 om beskyttelse af ophavsretten til mønsteret på euromønternes fælles side og (e) Kommissionens henstilling, ligeledes af 13. januar 1999, om mønter til samlerbrug, medaljer og møntefterligninger, hvori der slås til lyd for en række praktiske foranstaltninger, der skal anvendes i overgangsperioden.

3.1.1.5 Uddannelse og information

Bevidstgørelse og uddannelse af særlige målgrupper og information af den brede offentlighed om eurosedler og -mønters udseende og sikkerhedselementer er af afgørende betydning, når det drejer sig om forebyggelse af falskmøntneri. Særlige grupper som f.eks. politifolk og kassepersonale i banker og forretninger har behov for særlig uddannelse i god tid, før euroen sættes i omløb. Vedsiden af de foranstaltninger, der træffes af medlemsstaterne, samarbejder Kommissionen, Europol, ECB og Interpol om at tilbyde denne form for uddannelse på internationalt og europæisk plan under hensyn til de foranstaltninger, der gennemføres på nationalt plan.

I september 2001 vil ECB, i samarbejde med de nationale centralbanker, Europa-Kommissionen og medlemsstaterne i euroområdet, gennemføre en storstilet

oplysningskampagne, der skal gøre den brede offentlighed fortrolig med eurosedler og -mønters karakteristika.

3.1.2 Praktisk forberedelse af borgerne og hjælp til befolkningsgrupper med ringe adgang til information

Skal borgerne i euroområdet allerede i de første dage af 2002 være i stand til at administrere deres budget og foretage deres indkøb i euro på en afslappet måde og uden fejl, må de forberedes herpå inden udgangen af 2001. I praksis vil over 300 millioner borgere i løbet af nogle dage blive kastet ud i en situation, hvor euroen bliver eneherkende: det drejer sig her ikke om at kunne købe en souvenir i fremmed valuta, men om at være i stand til at administrere hele sin indkomst i en ny valuta. For at undgå gnidninger og problemer i de første uger af 2002 bør forbrugerne kende ikke blot omregningskursen og de vigtigste datoer i tidsplanen, men også - endnu i 2001 - lære at udtrykke beløb i euro og genkende de kommende eurosedler og -mønter, f.eks. gennem praktiske øvelser (simulationsspil). Det er de nationale og lokale myndigheder i de deltagende stater, der har hovedansvaret for planlægning og gennemførelse af sådanne oplysningsforanstaltninger rettet mod borgerne. Men skal overgangen til euroen blive en succes, må alle gøre en indsats: pengeinstitutter, forretninger og pressen spiller også en vigtig rolle. Foranstaltningerne bør intensiveres kraftigt, efterhånden som tidspunktet for overgangen nærmer sig.

En stor del af befolkningen er formodentlig i stand til at forberede sig ved at søge de nødvendige oplysninger via medierne: få kendskab til overgangens forløb i hovedtræk, lære at genkende de nye sedler og mønter, lære at tænke og regne i euro og forstå baggrunden for indførelsen af den fælles valuta. Men det er ikke nok at få "størsteparten" af borgerne til at klare overgangen til euro: alle forbrugere i euroområdet skal være med. Hver forbruger bør i 2002 kunne klare betalingerne for sine daglige udgifter på betingelser, der med hensyn til informationsniveau og valgmuligheder er mindst lige så gode, som de var i 2001. Der skal gøres en særlig indsats for personer, der har svært ved at få adgang til information. Grunden hertil kan være, at de pågældende befinder sig i en vanskelig social eller økonomisk situation (bl.a. isolerede ældre, personer i økonomiske vanskeligheder, analfabeter, indvandrere, der ikke er integreret i samfundet) eller har et handicap (blinde eller svagtseende, døve eller hørehæmmede, personer med et psykisk handicap).

Siden 1997 har Kommissionen, i samarbejde med Europa-Parlamentet, koordineret og finansieret en række projekter ledet af NGO'er, der har specialiseret sig i at forsvare sådanne befolkningsgruppers interesser (de såkaldte "Euro Facile"-projekter). De havde oprindeligt til formål at kortlægge behovene (redskaber, uddannelsesmetoder osv.), at skabe de hertil svarende undervisningsmidler og at uddanne særlige lærere ("tillidsformidlere") til at hjælpe dem. Der er opnået betydelige resultater: projekterne har ført til udarbejdelse af særlige undervisningsmetoder samt en snes undervisningsmidler, der kan være nyttige i forbindelse med denne type foranstaltninger i nærmiljøet (manualer, brochurer, enkle omregningstabeller, simulationsspil, mønter og sedler af karton m.m.). Visse dele af den indsats, der hermed er gjort til fordel for personer med vanskelig adgang til information, vil også kunne gavne forbrugergruppen som helhed. F.eks. er svagtseende meget glade for eurotabeller med store, klare og letlæselige tal, men disse vil sikkert også være nyttige for større befolkningsgrupper, da de er lettere at læse.

Kommissionen koordinerer og udvikler i samarbejde med medlemsstaterne og lokale foreninger et net bestående af over 30 000 undervisere med speciale i foranstaltninger beregnet på disse befolkningsgrupper. Den udvikler og uddeler det nødvendige undervisningsmateriale på ti sprog og i flere hundrede tusinde eksemplarer. En ad hoc-

finansiering³⁶ fra Fællesskabets side har f.eks. gjort det muligt for Den Europæiske Blindeunion at gennemføre en lang række aktioner (informationsbrochurer i blindskrift og trykt med store typer, informationsredskaber baseret på lyd og edb, informationsspil, hvor der tages hensyn til syns- og hørehandicap). Desuden har Kommissionen uddannet 650 "super-undervisere", så der kan uddannes undervisere i de enkelte medlemsstater, delvis finansieret via Prince-programmet. Prototyper af "euro-facile"-redskaberne blev først afprøvet i testområder i flere medlemsstater, men står nu til rådighed i alle stater i euroområdet. Nogle af disse (nemlig Frankrig, Spanien, Portugal, Grækenland, Italien og Belgien) har nu i samarbejde med Kommissionen etableret storstilede informationsprogrammer rettet mod de pågældende befolkningsgrupper. ECB benytter sig også af "euro-facile"-nettene til at informere de samme grupper om de nye mønter og sedler. ECB har endvidere ladet fremstille 47 000 sæt træningspengesedler, der kun er påtrykt på den ene side. Kommissionen er nu ved at uddele disse til undervisere fra foreninger for personer med syns- eller hørehandicap. Kommissionen har desuden opnået Rådets samtykke til uddannelsesforanstaltninger, der under medlemsstaternes ansvar gennemføres med ægte sedler og mønter (på sikrede steder), fremstilling (på Kommissionens regning) af træningsmønter og medlemsstaternes uddeling heraf til blinde.

Forberedelsen af borgerne, ikke mindst grupper, der har ringe adgang til information, kræver koordination og omgående investering fra alle parter side, hvis man i tide skal kunne tilbyde mere end blot information, nemlig en virkelig oplæring, så hver eneste forbruger i euroområdet uden problemer kan deltage i dette store europæiske projekt og drage fuld fordel af virkningerne af den fælles valuta.

3.1.3 Behandling af risikoen for prisstigninger

Eurobarometer viser, at forbrugerne til stadighed er bekymrede over risikoen for prisstigninger i forbindelse med overgangen til euro. Omkring 46% af forbrugerne i euroområdet siger, at de er bekymrede eller meget bekymrede over, at der måske vil blive snydt med priserne. Denne holdning findes endog hos et flertal af borgerne i Italien, Frankrig, Irland, Portugal og den østlige del af Tyskland. Det er sandsynligt, at medierne i stadig højere grad vil fokusere på denne bekymring, efterhånden som vi nærmer os 2002, og at de efter overgangen vil gå på jagt efter overtrædelser og give dem stor medieomtale.

Men det må siges, at risikoen for prisstigninger generelt er meget ringe. Den vil formodentlig være næsten lig nul i supermarkeder og stormagasiner (på grund af konkurrencepresset; der vil formodentlig endog blive skiltet med, at priserne er uændrede eller afrundet nedad), men vil kunne forekomme i visse forretningstyper med ringe konkurrence, hvor fristelsen til at fastsætte nye, psykologisk lokkende - og højere - priser kan være til stede. Risikoen vil nok være større i de - formodentlig ret få - forretninger, der ikke vil køre med dobbelt prisangivelse: ses der bort fra Irland, vil overgangen til euro overalt medføre, at tallet på prisetiketten vil blive mindre, men forbrugeren vil ikke uden videre kunne afgøre, om nedgangen er tilstrækkelig stor til, at den ny pris kommer til at svare til den gamle. Uden at ville anfægte princippet om fri prisdannelse, der er en af grundpillerne under det indre marked, vil det være hensigtsmæssigt at udvikle metoder, der vil kunne forhindre en eventuel prisstigning og - i begyndelsen af 2002 - fortælle forbrugerne om den konstaterede udvikling. Kommissionen har undersøgt en række muligheder, der kan supplere hinanden snarere end fungere som alternativer, og disse er blevet drøftet med de deltagende stater og en række europæiske sammenslutninger:

³⁶ Undertiden sammen med ECB.

3.1.3.1 Man kan fremme anvendelse af dobbelt prisangivelse

Dobbelt prisangivelse er det bedste middel, forbrugeren har til at kontrollere priskontinuiteten, idet priserne i euro kan måles ved hjælp af deres modværdi i den tidligere nationale valuta. Generel indførelse af en sådan dobbelt prisangivelse, enten ved lov eller frivilligt, vil være i alles interesse.

3.1.3.2 Man kan kræve flere prisopgørelser og -kontroller i slutningen af 2001 og begyndelsen af 2002

Sådanne foranstaltninger vil henhøre under de offentlige myndigheder og forbrugersammenslutninger, og vil bl.a. kunne støtte sig på de lokale opfølgingsgrupper til overvågning af overgangen til euro. Mange stater agter at intensivere kontrollen i 2001 og i de første uger af 2002. I Nederlandene f.eks. følger forbrugersammenslutningen prisudviklingen for "Forum national". Myndighederne forventer, at dette vil virke forebyggende, idet de handlende frygter den negative virkning, det vil kunne få, hvis forbrugerne offentlig peger fingre ad dem. Selv om sådanne foranstaltninger er nødvendige for at vise, at myndighederne og forbrugernes organisationer er på vagt, har de dog en ret begrænset virkning: som regel vil en handlende, der anvender dobbelt prisangivelse, kun kunne retsforfølges, hvis han ikke har overholdt euroforordningens regler for omregning og afrunding.

3.1.3.3 Man kan opfordre de handlende til frivilligt at give tilsagn om at holde priserne i ro

Den handlende tilkendegiver frivilligt, at overgangen til euro generelt bliver neutral i prismæssig henseende, og konkretiserer sit tilsagn ved at anvende f.eks. et slogan, et logo eller en sticker. Denne løsning skaber et markedspress i retning af prisstabilitet: hvis sloganet (eller logoet eller stickeren) bliver tilstrækkeligt udbredt gennem oplysningskampagner, vil bekymrede forbrugere søge hen til de forretninger, der fører det pågældende slogan. Det vil derfor være risikabelt for den handlende ikke at give et sådant tilsagn. Denne enkle og billige løsning kan let anvendes af supermarkeder og stormagasiner og vil være af interesse for småhandlende, der på den måde vil kunne berolige sine kunder. Kommissionen har foreslået de europæiske sammenslutninger denne idé om frivilligt tilsagn, der figurerer i den fælles erklæring, der den 2. april 2001 blev vedtaget af repræsentanter for de handlende, SMV og forbrugerne (*jf. bilag 3*).

3.1.3.4 Man kan bruge de offentlige myndigheder som eksempel

Den offentlige sektors store betydning for økonomien medfører, at de valg, der her træffes, gennem eksemplets magt får afsmittende virkning. De fleste offentlige myndigheder agter at vise et godt eksempel ved at sørge for, at overgangen til tariffer udtrykt i euro bliver neutral eller gunstigere for borgerne, og at undgå, at der sker forhøjelser i overgangsperioden.

3.1.3.5 Man kan indføre ad hoc-statistikker

Erfaringen³⁷ viser, at det vil være en fordel, at statistikken på nationalt og europæisk plan organiseres således, at der hver uge i begyndelsen af 2002 kan produceres statistikker om prisudviklingen. Mediernes omtale af nogle få tilfælde af uheldig praksis vil nemlig være nok

³⁷ Da der blev indført decimalregning i forbindelse med det britiske pund, følte befolkningen, at operationen blev ledsaget af en kraftig inflation. De officielle statistikker, der fremkom flere måneder efter, og som viste, at priserne generelt havde holdt sig i ro, kom for sent til at ændre denne opfattelse, der stadig findes i den kollektive erindring.

til, at befolkningen føler, at priserne er steget betydeligt. Hvis der hurtigt kan fremlægges officielle statistikker, vil man kunne dementere sådanne påstande og berolige forbrugerne med hensyn til den reelle prisudvikling.

Disse forskellige tiltag vil kunne berolige forbrugerne og så vidt muligt begrænse risikoen for prisstigninger i forbindelse med overgangen til euro.

3.1.4 Forvaltning af kasser og kødannelser

Forvaltningen af kasser og kødannelser vil skabe alvorlige logistiske problemer i perioden med dobbelt valuta. Kommissionen har gennemført et rundspørge blandt de største butikskæder i den europæiske detailhandel for at få en idé om, hvad de agter at gøre.

3.1.4.1 Forvaltning af kasser

Næsten samtlige adspurgte butikskæder agter i 2002 at give tilbage i euro og kun i euro, også selv om betalingen er sket med nationale sedler og mønter. Generelt giver deres kasseudstyr mulighed for at behandle sådanne kombinerede betalinger og at beregne, hvad der skal gives tilbage i euro. I de fleste tilfælde vil de indgående nationale sedler og mønter blive anbragt særskilt, ofte i en boks under kassen. Kassedamen har ikke adgang til boksens indhold og vil således fysisk være ude af stand til at bruge boksens indhold til at give tilbage i national valuta, også selv om kunden beder om det. Nogle få butikskæder regner med at have separate kasser for euro / national valuta i den første uge af januar.

I modsætning til supermarkeder og stormagasiner har nærbutikker sjældent udstyr, der kan behandle to valutaer samtidig og beregne, hvor meget kunden skal have tilbage, når der i forbindelse med en betaling anvendes to forskellige valutaer. Der vil være behov for særlige ad hoc-redskaber, der passende vil kunne distribueres af faglige sammenslutninger eller offentlige myndigheder.

I den fælles erklæring, der blev underskrevet den 2. april mellem europæiske repræsentanter for handel, forbrugere og SMV (jf. bilag 3), opfordres forbrugerne også til så hurtigt som muligt at forsyne sig med euro og forsøge at undgå kombineret betaling med euro og national valuta.

3.1.4.2 Forebygge lange køer

Problemerne med at give penge tilbage vil kunne medføre en betydelig forøgelse af den gennemsnitlige ekspeditionstid og dermed øget ventetid ved kasserne. Dette problem vil naturligvis være større, jo flere der betaler med kontanter. Ifølge en undersøgelse foretaget for de nederlandske jernbaner anslås ekspeditionstiden for en betaling i euro til 50 sekunder, 60 sekunder for en betaling i gylden (med tilbagebetaling i euro) og 120 sekunder, hvis betalingen foregår med en kombination af de to valutaer. Uden korrigerende foranstaltninger vil ventetiden ved hver billetluge på centralstationen i Amsterdam være på 100 personer kl. 9 om formiddagen og kulminere med 1 200 personer kl. 22: dette viser klart, at der må gøres noget for at udligne denne midlertidige forlængelse af ekspeditionstiden. Ifølge Kommissionens rundspørge til supermarkeder og stormagasiner vil ventetiden ved kasserne i sådanne butikker, hvis der ikke træffes ad hoc-foranstaltninger, kunne vokse med fra 25% til 100%. Dette udvikling vil kunne få mange negative konsekvenser. En række enkle punktuelle foranstaltninger vil dog kunne have en positiv effekt, så man undgår den forøgede ventetid, bl.a.:

- man kan åbne så mange kasser som muligt

- man kan nedsætte beløbsgrænsen for accept af betaling med kreditkort. Om dette er muligt og hensigtsmæssigt afhænger dog af, hvor hurtigt det elektroniske betalingssystem er, om det er i stand til at klare et øget antal transaktioner, og hvor store systemets driftsomkostninger er

- man kan udpege personer, der kan besvare kundernes spørgsmål om euro, så man undgår, at sådanne spørgsmål stilles ved kassen. De pågældende personer kan placeres ved en informationsskranke, gå omkring i forretningen eller være placeret fast efter hver kasse

- man kan ansætte personale, der lægger kundernes varer i poser. Dette kendes fra nogle forretninger, hvor ordningen har vist sig meget effektiv. Derved vil man fuldt ud kunne udligne den ekstratid, betalingen tager.

Der findes særlige løsninger, der er tilpasset hver enkelt forretningstype. At finde den rigtige løsning og gennemføre den i praksis kræver foruden en smule fantasi, at man tager sig tid til at vurdere problemets omfang i den konkrete situation. Hver enkelt virksomhed må så vidt muligt foretage de nødvendige simulationer og gennemføre de relevante foranstaltninger, så serviceniveauet kan opretholdes i de første dage af 2002.

3.1.5 Oprettelse af et eurobetalingsområde

Den 1. januar 2002 vil eurosedler og -mønter blive lovligt betalingsmiddel i de 12 lande. Men der vil fortsat findes 12 betalingsområder i detailledet. Borgerne vil ikke kunne forstå denne situation. Hvis der ikke sker væsentlige ændringer allerede pr. 1. januar 2002, vil forbrugerne have den opfattelse, at den fælles valuta kun er en realitet, når det drejer sig om mønter og sedler.

Hvert land har etableret sit eget detailbetalingssystem. De forskellige nationale systemer fungerer ret godt. Men så snart en betalingstransaktion vedrørende et lille beløb er grænseoverskridende, bliver omkostningerne for kunden urimeligt store. Den seneste undersøgelse, som Kommissionen har ladet foretage, er fra november 1999. Den viste, at de gennemsnitlige omkostninger ved overførsel af 100 EUR fra ét land til et andet inden for euroområdet stadig lå på 17 EUR. De store omkostninger skyldes, at sådanne betalinger endnu ikke er automatiseret og/eller at der anvendes komplicerede kredsløb.

I 2002 vil forbrugeren desuden opdage, at det er meget dyrt at hæve kontanter i en pengeautomat i udlandet, hvorimod det næsten ingenting koster i hans eget land. Til trods for, at der i begge tilfælde er tale om de samme eurosedler. Samme ræsonnement gælder for de forskellige andre betalingsmidler. I hvert af de eksisterende 12 nationale betalingsområder er transaktionsomkostningerne for en betaling de samme, hvad enten betalingen blot krydser en gade i f.eks. hovedstaden eller går fra en afsides beliggende landsby til en anden. Dette princip om et fælles betalingsområde bør også indføres i euroområdet: der må ske en overgang fra 12 nationale betalingsområder til et fælles euroområde.

Indførelsen af euroen har vist, at det store marked for finansielle tjenester kun i ringe grad er integreret og fortsat er opsplittet. Derfor foreslog Kommissionen i begyndelsen af 1999 et handlingsprogram³⁸ med det formål at forbedre dette markeds funktion. Det nævnes heri, at *"hvis der ikke gøres noget fra de højeste politiske myndigheders side, så vil private forbrugere af finansielle tjenester risikere at miste nogle af de konkrete fordele ved den fælles valuta"*³⁹.

³⁸"Gennemførelse af rammeprogrammet for finansielle tjenester: en handlingsplan", KOM(1999)232 af 11.5.1999.

³⁹ Side 11 i ovennævnte meddelelse.

I sin meddelelse fra januar 2000 vedrørende detailbetalinger i det indre marked understreger Kommissionen endnu engang, at det er vigtigt at få etableret et sådant fælles betalingsområde⁴⁰. Parlamentet og Den Europæiske Centralbank er enige i denne vurdering⁴¹. Der er en lang række arbejder i gang for at få overførselssystemerne til at fungere bedre gennem fuldstændig automatisering. For at nå dertil er man nødt til rent faktisk at anvende de eksisterende standarder, etablere nye net og at fjerne en række administrative hindringer. Desuden må brugen af følgende tre redskaber indføres overalt:

- IBAN (International Banking Account Number (internationalt banknummer)). De eksisterende systemer for nummerering af bankkonti er strengt nationale og omfatter ikke elementer, der fortæller, i hvilket land kontoen er oprettet. IBAN-standarden består ganske enkelt i, at man foran hvert kontonummer indfører en gruppe bestående af 4 karakterer: 2 bogstaver til identifikation af landet (ligesom ved internationale telefonnumre) og to kontrolcifre (for at undgå transskriptionsfejl).

- BIC (Bank Identifier Code (bankidentifikationsnummer)): denne kode, der tjener til at identificere banken i forbindelse med en international transaktion, findes allerede. Den føjes til IBAN-koden og består af 11 karakterer.

- IPI (Instruction de Paiement International (international betalingsinstruks)). Dette dokument, som man er ved at lægge sidste hånd på, indeholder alle de oplysninger, der er nødvendige for at automatisere transaktionen fuldt ud. Bl.a. omtales IBAN- og BIC-koder. Forbrugerne kommer til at spille en vigtig rolle i denne sammenhæng: skal transaktionen skal kunne foregå korrekt, må forbrugeren udfylde alle rubrikker i formularen på samme måde, som når der er tale om en overførsel inden for landets grænser. Indkodningen vil kunne foretages af forbrugeren selv (homebanking, selfbanking) eller af banken. Resten af transaktionen foregår automatisk. I praksis må det forventes, at samtlige oplysninger bliver givet af modtageren på fortrykte formularer. Dokumentet vil også komme til at foreligge i en elektronisk version.

I løbet af nogle år vil alle forbrugere, der udfører internationale betalinger, komme til at kende IBAN og IPI. Men dette vil kræve omfattende uddannelseskampagner for bankpersonale og forbrugeroplysningskampagner.

De fleste banker anvender endnu i dag den såkaldte "correspondant banking", når de gennemfører internationale betalinger. Systemet er ikke tilpasset og vil ikke senere kunne tilpasses en situation, hvor der er ét betalingsområde. De eksisterende overførsels- og clearingsystemer (SWIFT, TARGET) er udformet til at klare store beløb og er ikke tilpasset små beløb. Et storstilet projekt under betegnelsen STEP 1 (Straight Trough Euro Processing) blev lanceret i november 2000 af ABE (Association Bancaire pour l'Euro (banksammenslutning for euroen)). Det befinder sig endnu i indkøringsfasen, men bliver måske det første element i oprettelsen af clearingsystemer, der er tilpasset euroområdet. Skal sådanne ordninger kunne fungere fuldstændig automatisk, bør der også fastsættes ændrede konkurrenceregler navnlig vedrørende omkostningsfordelingen. MIF (Multilateral Interchange Fee) er det gebyr, som den betalende bank får tilbagebetalt af den bank, der står som modtager af betalingen. Dette gebyr er resultatet af en aftale mellem bankerne og skal derfor godkendes af konkurrencemyndighederne. Kommissionen gav i 1995 sin principielle

⁴⁰ Detailbetalinger i det indre marked, KOM(2000)36 af 31.1.2000.

⁴¹ Beslutning A5-0283/2000 af 26.10.2000 og "Forbedring af detailbetalingsydelser over grænserne". Eurosystemets vurdering. Interimsrapport (september 2000)

godkendelse af et MIF-gebyr i forbindelse med internationale overførsler. Tilbage står af drøfte forslaget konkrete indhold.

3.2 Tyve forslag til god praksis, der kan lette den endelige overgang til euroen

Det vrimler i dag med gode ideer til, hvorledes man kan få tingene til at gå lettere. Ingen af disse er i sig selv revolutionerende, men vil hver især kunne yde et lille bidrag til at lette den endelige overgang til euroen. De forskellige former for god praksis kan ikke altid overføres fra et land til et andet eller fra en sektor til en anden, men vil i de fleste tilfælde være af interesse for de andre deltagende lande. Nogle af dem er beregnet på at skulle anvendes inden den 1. januar 2002, andre i den periode, hvor der er to valutaer i omløb.

3.2.1 Ti eksempler på nyttige tiltag inden den 1. januar 2002

3.2.1.1 Man kan forsyne småhandlende med redskaber til beregning af det beløb, kunden skal have tilbage

Supermarkeder og stormagasiner er udstyret med kasseapparater, der kan beregne, hvilket beløb kunden skal have tilbage, også i tilfælde, hvor der betales med en kombination af valutaer. Det vil sjældent være tilfældet med mindre forretninger, og her vil mangelen på ad hoc-udstyr i høj grad kunne vanskeliggøre kassefunktionen. Der findes på markedet billigt udstyr i lommeregnerformat, men afsætningen heraf er hidtil gået trægt. Sådanne redskaber er imidlertid nødvendige, hvis man skal undgå kødannelse i nærbutikkerne og minimere risikoen for at give forkert tilbage. Der findes mange distributionskanaler: handelskamre, banker, handelsstandsforeninger, offentlige administrationer osv.

3.2.1.2 Man kan udvikle og udbrede simple redskaber til vurdering af behovet for kontanter

Det er ikke nogen let opgave for handlende at beregne, hvor stor en forudforsyning ("frontloading") og kassebeholdning de har behov for i begyndelsen af 2002. Og dog er det vigtigt at foretage en sådan beregning, da den er en forudsætning for at kunne bestille den nødvendige mængde sedler og mønter. Irland, Nederlandene og Østrig er i dag de tre eneste lande, der har udviklet og distribueret små edb-programmer til de handlende, så de kan beregne deres behov for forudforsyning og kassebeholdning.

Det østrigske software ("eurocalculus"), udarbejdet af Wiens universitet og finansieret af bankerne, gør det muligt for de forskellige butikstyper at beregne det nødvendige antal eurosedler og -mønter og fordelingen på seddel- og møntværdier⁴². Udarbejdelsen af programmet nødvendiggjorde et rundspørge blandt ti tusinde salgssteder. Programmet, der uddeles gratis i Østrig, er meget brugervenligt. Det kan ikke anvendes i andre lande uden en grundig tilpasning (udarbejdelsen af programmet har kostet ca. 100 000 EUR). Et lignende program er udviklet i Irland ("eurofloat"), hvor det uddeles gratis af Irlands "Euro Changeover board"⁴³. I Nederlandene har centralbanken i samarbejde med handelsstandsforeninger udarbejdet kvantitative retningslinjer for, hvor mange standardpakker af sedler og mønter der skal bestilles til den første uge i januar, afhængigt af det ugentlige antal transaktioner og disses gennemsnitlige værdi.

⁴² Findes på adressen www.stuzza.at

⁴³ Findes på adressen www.euro.ie

3.2.1.3 Man kan indføre den ordning, at kunderne de sidste dage af december 2001 kan få penge tilbage i form af euromøntkits, såfremt de er indforstået hermed

Denne idé, som især de nederlandske handlende satser på, er forholdsvis let at iværksætte. Møntsættene har alle en værdi, der svarer til et rundt beløb i national valuta (100 FF, 500 BEF...). Herved vil man kunne udvide de normale distributionskanaler og øge forudforsyningen af forbrugerne og dermed reducere de problemer, der i de første dage af 2002 vil kunne opstå med hensyn til supplerende forsyning og byttepenge.

3.2.1.4 Man kan give arbejdsgiverne lov til at forære deres ansatte et sæt euromønter

De belgiske myndigheder har f.eks. givet arbejdsgiverne tilladelse til at forære samtlige ansatte et sæt euromønter som frynsegode (virksomheden kan fratække udgifterne hertil som driftsomkostninger)⁴⁴. Denne foranstaltning øger også forudforsyningen⁴⁵.

3.2.1.5 Man kan i de sidste dage af december lade pengeautomater distribuere nationale sedler med lavere seddelværdier

Et sådant tiltag påtænkes i Tyskland og Nederlandene. Det skulle bevirke, at der i de første dage af januar 2002 betales med mindre seddelværdier, og dette skulle i sig selv reducere mængden af byttepenge og mindske de logistiske problemer, de handlende står over for.

3.2.1.6 Man kan på forhånd placere eurosedler i pengeautomaterne

Flere store banker påtænker at gøre dette, især i Belgien og i lande, hvor pengeautomaterne har fire kassetter. Eurokassetten skal efter planen aktiveres elektronisk den 1. januar, så forsyningen af borgerne med eurosedler kan begynde med det samme.

3.2.1.7 Man kan sende specialister ud til de handlende for at forklare dem overgangen til euro

Dette har f.eks. handelskammeret i Lille gjort. Her har specialister uden for de travle perioder besøgt handlende for at give dem en detaljeret forklaring vedrørende overgangen til euro. Sådanne foranstaltninger kunne med fordel gennemføres i alle lande på initiativ af handelskamre, erhvervssammenslutninger og lokale myndigheder.

3.2.1.8 Man kan skrive til samtlige virksomheder og gøre dem opmærksom på deres forpligtelser

Flere stater, heriblandt Frankrig, Belgien og Luxembourg, har skrevet til samtlige momsregistrerede virksomheder for at gøre dem opmærksom på de forskellige tidsfrister og deres forpligtelser i regnskabs- og skattemæssig henseende i 2002 i forbindelse med overgangen til euro. Derved sikres virksomhederne, navnlig de mindste, bedre information, og dette skulle mindske forvirringen.

⁴⁴ Tildelingen af dette møntsæt udgør i Belgien en supplerende social fordel, der ikke træder i stedet for de andre godtgørelser, som personalet har ret til i henhold til deres arbejdskontrakt eller til kollektive overenskomster.

⁴⁵ Der gøres opmærksom på, at man i Nederlandene har besluttet at forære alle indbyggere over 6 år et eksemplar af hver af euromønterne, foruden at der sælges møntsæt til et højere beløb beregnet på den brede offentlighed.

3.2.1.9 Man kan gennemføre simulationer af betalinger i euro

Der har allerede været gennemført en lang række simulationer, hvor uægte mønter og sedler med en "værdi" svarende til euro er blevet sat i omløb i meget korte tidsrum. Det er ofte sket på initiativ af lokale myndigheder. Sådanne forsøg giver forbrugerne mulighed for under hyggelige former at øve sig i at gennemføre betalinger i euro.

3.2.1.10 Man kan inddrage samtlige lokale aktører i informationsarbejdet om euroen

Det har man f.eks. gjort i Barcelona-området, hvor de lokale myndigheder i hver landsby har indbudt samtlige økonomiske aktører i lokalområdet til at mødes for at nedsætte lokale udvalg, der skal føre tilsyn med overgangen til euroen og samordne informationsindsatsen over for borgerne og SMV.

3.2.2 *Ti eksempler på nyttige foranstaltninger efter den 1. januar 2002*

3.2.2.1 Man kan udskyde det tidspunkt, hvor udsalget starter, hvis dette normalt sker i første uge af januar

Det vil man f.eks. gøre i Belgien, hvor udsalget udskydes til 2-3 uger efter den 3. januar. Det vil være ønskeligt, at udsalget begynder enten i slutningen af december eller efter udgangen af den anden uge af januar. Traditionelt er udsalgets første tre dage de mest travle. Hvis man tidsforskyder de to begivenheder, undgår man den uheldige situation, at den travleste udsalgsperiode falder sammen med den periode, hvor problemerne med kontantforvaltningen er størst.

3.2.2.2 Man kan give tilladelse til neutralisering af nationale pengesedler

I Belgien er det allerede vedtaget, at bankafdelinger i 2002 skal kunne neutralisere pengesedler ved perforation, og Frankrig er ved at undersøge, om man dér kan gøre det samme. Selv om denne foranstaltning er forbundet med visse tekniske vanskeligheder (man må bl.a. sørge for, at perforerede sedler ikke afvises i tælleapparater), vil den i betydelig grad kunne formindske de sikkerheds- og forsikringsmæssige problemer, især hvis der samtidig vedtages bestemmelser om, at kun bankerne har mulighed for at veksle sådanne perforerede sedler i centralbanken. Samtidig vil der formodentlig skulle gøres en informationsindsats over for tredjelande.

3.2.2.3 Man kan fremstille prækalibrerede hylstre til returnering af nationale mønter.

Det vil man f.eks. gøre i Frankrig. Der vil være to forskellige metoder, afhængigt af den måde, bankafdelingerne arbejder på. Hvis de regelmæssigt inkasserer den handlendes kasseoverskud ved kreditering af hans konto og til gengæld hver morgen leverer ham en standardkassebeholdning, vil det være hensigtsmæssigt at levere den handlende et sæt af prækalibrerede hylstre, der svarer til et rundt beløb i national valuta. Hvis den handlende modtager en kassebeholdning i euro svarende til det kasseoverskud, han har indleveret aftenen før, vil det derimod være hensigtsmæssigt at levere ham et sæt hylstre til returnering af nationale mønter svarende til et rundt tal i euro. Sådanne foranstaltninger fremmer hurtig returnering af mønter.

3.2.2.4 Man kan anbringe inkasserede nationale sedler og mønter i en separat boks

De fleste supermarkedskæder vil anbringe inkasserede nationale sedler og mønter i en boks placeret under kassen. Hvis kassedamen råder over nationale sedler og mønter, der er

lettilgængelige og kan ses af kunderne, er der en risiko for, at en del af kunderne, der betaler i national valuta, vil bede om at få penge tilbage i national valuta, hvilket er stik imod hensigten. Det må være i alles interesse, at perioden, hvor der er to valutaer i omløb, reduceres mest muligt.

3.2.2.5 Man kan i supermarkeder og stormagasiner ansætte en eller flere personer med den særlige opgave at besvare spørgsmål om euroen

Alle simulationer viser, at anvendelsen af to valutaer medfører en væsentlig forlængelse af betalingstiden ved kasserne og dermed formindsker omsætningen. For at minimere problemerne med lange køer bør man - således som flere supermarkeds kæder agter at gøre - sørge for, at alle spørgsmål fra kunderne vedrørende euroen stilles uden for kasserne. Hvis man oven i problemerne med at give penge tilbage lægger spørgsmål fra dårligt informerede kunder, vil det være en eksplosiv blanding, der utvivlsomt vil forlænge køerne ved kasserne.

3.2.2.6 Man kan stille omregningsapparater til rådighed for kunderne

Perioden, hvor der er to valutaer i omløb, er vanskelig at administrere og vil derfor kunne give anledning til fejl. For hurtigt at kunne behandle eventuelle indvendinger fra kunderne vil det være ønskeligt, at der ved kasserne forefindes et simpelt omregningsapparat. De europæiske repræsentanter for de handlende forpligtede sig i øvrigt hertil i den fælles erklæring af 2. april 2001⁴⁶.

3.2.2.7 Man kan åbne alle eller en del bankafdelinger den 1. januar 2002

En sådan foranstaltning påtænkes af de nederlandske banker og de tyske sparekasser og almindelige banker. Dette vil lette overgangen, idet pengeudskiftningen kan begynde allerede den første dag. Samtidig vil det kunne berolige de forskellige aktører. Hvis det viser sig at kunne give personalemæssige problemer, kan adgangen til bankafdelingerne eventuelt begrænses til kun at gælde handlende⁴⁷.

3.2.2.8 Man kan så tidligt som muligt tilpasse pengeautomaterne til euroen

I alle de deltagende lande er pengeautomaterne forbrugernes vigtigste forsyningskilde, når det drejer sig om pengesedler. I fem af landene (Belgien, Tyskland, Luxembourg, Nederlandene og Østrig) vil samtlige pengeautomater kunne udlevere eurosedler allerede fra den første dag og dermed skabe gode forudsætninger for en hurtig indførelse af den nye valuta. Hurtig tilpasning af pengeautomaterne er en vigtig faktor, hvis overgangen skal forløbe gnidningsløst.

3.2.2.9 Man kan forlænge bankernes åbningstider

Mange banker har allerede besluttet at forlænge åbningstiderne i de to første uger i januar 2002, og dette vil kunne lette omvekslingen og begrænse mængden af nationale pengesedler, der vil blive anvendt til køb i forretningerne (og dermed mindske problemerne med at give penge tilbage).

⁴⁶Belgien har via apotekerne uddelt omregnere til enker, handicappede og pensionister over 66 samt til forældrelose.

⁴⁷Således f.eks. i Nederlandene, hvor kun handlende kan afhente bestilte sedler.

3.2.2.10 Man kan udlevere små seddelværdier, når der hæves penge i bankerne

Dette foranstaltning, der tænkes gennemført i Belgien, Spanien og Tyskland, indgår ligeledes i den aftale, der blev indgået den 19. februar 2001⁴⁸ mellem Kommissionen og de tre europæiske banksammenslutninger⁴⁹. Den supplerer på udmærket vis en anden foranstaltning, der går ud på at lade pengeautomater udlevere små seddelværdier, og vil således være med til at gøre det mindre problematisk at give penge tilbage.

⁴⁸ Findes på adressen www.europa.eu.int/rapid

⁴⁹ Det drejer sig om "Fédération bancaire européenne", "Groupement européen des banques coopératives" og "Groupement européen des caisses d'épargne" (Sparekasseforeningen for Det Europæiske Økonomiske Fællesskab).

4 BILAG

4.1 Gennemførelse af Kommissionens henstilling af 11. oktober 2000

Selv om "Kommissionens henstilling om foranstaltninger for at lette de økonomiske beslutningstageres overgang til euroen"⁵⁰ ikke er bindende, har den haft stor betydning. Bestemmelserne i henstillingen er ved at blive gennemført.

4.1.1 Artikel 1 - Information af de kommende brugere

Kommissionen opfordrede bl.a. til:

- at lægge vægt på oplysningskampagner og navnlig tage hensyn til de persongrupper, der ikke har umiddelbar adgang til oplysninger. Der gennemføres allerede nu oplysningskampagner for borgerne, og disse initiativer vil blive styrket, efterhånden som euroens indførelse nærmer sig. På Kommissionens initiativ er det besluttet at gennemføre særlige oplysnings- og uddannelsestiltag for personer i en økonomisk og social vanskelig situation samt for personer med sensoriske eller mentale handicap (cf. 3.1.2) i samarbejde med Den Europæiske Centralbank, medlemsstaterne og de berørte sammenslutninger.

- at færdiggøre de retlige, skattemæssige og regnskabsmæssige rammer for overgangen til euroen og formidle disse oplysninger til virksomhederne. Alle medlemsstaterne har nu offentliggjort en plan for overgangen til euroen og fastlagt de retlige, skattemæssige og regnskabsmæssige rammer. Nogle medlemsstater (f.eks. Frankrig, Belgien, Luxembourg) har skrevet til samtlige momsregistrerede virksomheder for at minde om fristerne og informere om de forpligtelser, virksomhederne har. Der skal fortsat gøres en indsats for at informere virksomhederne, herunder navnlig de små og mellemstore virksomheder.

- at bankerne oplyser deres kunder om de nøjagtige følger af overgangsperiodens ophør. De tre europæiske bankorganisationer har nu fastlagt de præcise følger af overgangsperiodens ophør⁵¹ og udtrykkeligt bedt medlemmerne om at oplyse kunderne derom inden den 31. marts 2001.

4.1.2 Artikel 2 – Hjælp til borgerne med tilvænningen til euroen

Kommissionen opfordrede bl.a. til:

- for alle varer, der sælges ved fjernsalg eller i detailforretninger, hvor kontant betaling er dominerende, at angive priserne i euro med modværdien i national valuta. Fælleserklæringen fra de europæiske forbrugerorganisationer, handelssektoren og de små og mellemstore virksomheder, der blev vedtaget den 2. april 2001 i Bruxelles, opfordrer til en gradvis overgang til prisskiltning, hvor prisen i euro er tydeligst (euro fremhævet i forhold til den nationale valuta) og fastsættelse af psykologiske priser i euro mellem september 2001 og begyndelsen af december 2001. Denne europæiske aftale skal nu gennemføres på nationalt

⁵⁰ Findes på adressen:

www.europa.eu.int/comm/economy_finance/document/euro/recommandation1000/recommandation1000_en.htm

⁵¹ I to dokumenter: "European guidelines for best practice concerning customer and nostro legacy currency account conversion" (26. februar 2001) og "European guidelines for best practice concerning legacy currency cross border cheques" (2. marts 2001). Dokumenterne findes på følgende adresse: www.fbe.be

niveau. Frankrig er på nuværende tidspunkt det eneste land, der har udarbejdet officielle henstillinger, der opfordrer til at fremhæve prisen i euro⁵².

- *så hurtigt som muligt i 2001 at udbetale alle lønninger i euro, og under alle omstændigheder angive lønnen i både euro og national valuta på lønsedlen.* Der er kun få oplysninger, om hvorvidt virksomhederne anvender denne fremgangsmåde. Ifølge en AUME-undersøgelse - Cap Gemini⁵³ - modtager 22% af de ansatte i store virksomheder allerede deres løn i euro. Det er muligt, at denne praksis er meget mindre udbredt i de små og mellemstore virksomheder. I de offentlige forvaltninger modtager f.eks. 60% af de portugisiske tjenestemænd allerede deres løn i euro, og denne praksis bliver gradvist udvidet til at omfatte alle ansatte. Frankrig vil fra juli 2001 gå over til at udbetale lønningerne i euro til alle tjenestemænd. Italien forbereder indførelsen af en lignende foranstaltning i løbet af andet halvår af 2001. Luxembourg angiver allerede på nuværende tidspunkt lønningerne i både euro og national valuta. Spanien vil gøre det samme fra juli måned, og fra september måned vil lønningerne udelukkende blive angivet i euro. Det er muligt, at der i de kommende måneder vil blive truffet andre beslutninger i den henseende for at foregribe overgangen.

- *så hurtigt som muligt at gennemføre en dobbelt valutaangivelse på meddelelser om udbetaling af pensioner eller at udbetale pensioner i euro.* Kommissionen har desværre ingen oplysninger om anvendelsen af denne bestemmelse.

- *fra tredje kvartal 2001 at udregne tariffer og fakturaer for de offentlige forvaltninger og de store forsyningsvirksomheder i euro.* De offentlige forvaltninger har endnu ikke truffet beslutninger i den henseende, men situationen udvikler sig hurtigt for de store forsyningsvirksomheder. Deres fakturaer vil på et tidspunkt fra januar til juli 2001 blive udregnet i euro i Frankrig, i juli i Italien, i september i Luxembourg og Spanien og i oktober i Portugal. Denne liste forventes at blive længere i de kommende måneder.

4.1.3 Artikel 3 - Opfordre de økonomiske beslutningstagere til at bruge euroen i praksis

Kommissionen opfordrede bl.a. til:

- *i tredje kvartal 2001 (med mindre kunden udtrykkeligt giver anden instruks) at konvertere bankkonti og dertil knyttede pengerepræsentativer.* På det tidspunkt var en sådan foranstaltning kun planlagt af de belgiske og franske banker. I dag er den indført næsten overalt. Således vil alle eller en del af bankerne fra juli 2001 foretage en sådan tidlig konvertering i Tyskland, Frankrig, Østrig, Italien, Portugal, Luxembourg, Belgien, fra september i Spanien, fra oktober i Finland og fra december i Grækenland. En sådan foranstaltning er ligeledes planlagt i Nederlandene. Kun Irland forventes ikke at foregribe indførelsen af euroen.

- *sikre, at alle betalingsautomater fra tredje kvartal 2001 kan klare transaktioner i euro.* Det er allerede tilfældet for omkring 60% af alle de terminaler, som bankerne administrerer⁵⁴, med undtagelse af Østrig, Finland, Irland og Italien, hvor tilpasningen endnu ikke er påbegyndt⁵⁵.

⁵² Udtalelse nr. 9 fra det franske forbrugerråd. Findes på adressen: www.euro.gouv.fr

⁵³ Findes på adressen: www.aume.org

⁵⁴ Kilde: Femte kvartalsnote om anvendelsen af euroen. Europa-Kommissionen. Findes på følgende adresse: www.europa.eu.int/comm/economy_finance/document/misc/eurouse_en.htm

⁵⁵ De irske terminaler fungerer kun med én valuta. Pr. 1. januar 2002 vil de automatisk blive konverteret til euro.

Til sammenligning kan nævnes, at alle belgiske automater og trefjerdedele af de portugisiske automater kan klare transaktioner i euro.

- *at gennemføre punktuelle initiativer for at fremme anvendelsen af euroen.* Selv om Kommissionen ved flere lejligheder har fastslået sådanne foranstaltningers forenelighed med "hverken-eller"-princippet (hverken forbud mod eller forpligtelse til at anvende euroen), er sådanne foranstaltninger fortsat sjældne. Eksempelvis har en belgisk mobiltelefonoperatør⁵⁶ tilbudt sine kunder bonuspoint, hvis de vælger at få deres fakturaer udregnet i euro.

4.1.4 Artikel 4 - Reducere antallet af transaktioner, der skal konverteres til euro

Kommissionen opfordrede bl.a. til:

- *i 2001 at udfærdige kontrakter på ubestemt tid og kontrakter, der indgås for et bestemt tidsrum, i euro, hvis de først udløber efter den 1. januar 2002.* Kommissionen har kun få oplysninger om anvendelsen af denne bestemmelse. I Frankrig vil notarialakter overgå til euro mellem januar og juni 2001.

- *at sikre, at statens og de lokale myndigheders indkøbsaftaler og kontrakter indgås i euro.* Offentlige indkøbsaftaler er siden juli 2000 blevet indgået i euro i Frankrig og siden december 2000 i Portugal. De luxembourgske myndigheder har anbefalet, at alle ministerier indgår deres kontrakter i euro. De nederlandske myndigheder har fremsendt en lignende henstilling for alle kontrakter eller indkøbsaftaler, der først udløber efter den 1. januar 2002. Denne liste vil blive længere i de kommende måneder. Kommissionen har ingen oplysninger om de lokale myndigheders tiltag.

- *at virksomheder, der oprettes i 2001, angiver deres kapital i euro.* Kommissionen har ingen generelle aktuelle oplysninger om anvendelsen af denne henstilling. Ifølge de franske handelskamre vil kun 20% af de mindre virksomheder, der oprettes, direkte angive deres kapital i euro.

- *at opfordre til at sætte ubenyttede kontantbeholdninger ind på bankkonti og at opbruge møntbeholdninger i god tid.* Der er planlagt ombytning af møntbeholdninger i maj og i oktober i Tyskland, i juni og i oktober i Østrig, i september og i oktober i Finland, i oktober i Grækenland, i oktober og november i Nederlandene og Belgien, sommer og efterår 2001 i Irland. Lignende foranstaltninger er under forberedelse i Portugal, Italien og i Luxembourg.

4.1.5 Artikel 5 – Lette overgangen til eurosedler og -mønter

Kommissionen opfordrede bl.a. til:

- *at sikre, at ombytning af sedler og mønter i perioden med dobbelt cirkulation bliver gratis for bankernes kunder, dog således at der kræves et forudgående varsel, hvis der er tale om store beløb.* Det bliver tilfældet i samtlige deltagende medlemsstater med undtagelse af Østrig (der imidlertid har et højt loft 50 000 ATS, dvs. 3 633,64 EUR) og Irland.

- *at sikre, at ombytning af sedler og mønter i perioden med dobbelt cirkulation bliver gratis for personer, der ikke er kunder i banken, indtil et loft, der fastsættes af hver enkelt bank.* Det vil være tilfældet i alle deltagende medlemsstater med undtagelse af Tyskland - hvor de fleste

⁵⁶ Der er tale om Proximus.

banker ikke ønsker at foretage ombytninger for ikke-kunder - og Nederlandene og Østrig, hvor ombytning normalt vil koste penge.

- *at sikre, at det bliver muligt i en vis periode efter udløbet af perioden med to valutaer i omløb at veksle sedler og mønter udstedt i national valuta til euro i forretningsbanker.* Alle medlemsstater har truffet foranstaltninger i den henseende, der typisk giver mulighed for at ombytte (nu og da mod betaling) indtil udgangen af juni eller udgangen af december.

- *at vedtage bestemmelser, der sikrer, at mønter kan ombyttes i de officielle institutioner, efter at de er ophørt med at være lovligt betalingsmiddel, således at møntindehavere med bopæl i udlandet har mulighed for at veksle dem.* Med undtagelse af Portugal, hvor denne periode endnu er lidt kort (udgangen af december 2002), har alle medlemsstater truffet foranstaltninger i den henseende. I Grækenland vil det være muligt at ombytte i centralbanken i en toårig periode, i Belgien og Luxembourg indtil udgangen af 2004, i Frankrig i en treårig periode, i Italien og Finland i en tiårig periode, i Nederlandene i tredive år og i de øvrige medlemsstater uden tidsbegrænsning.

- *at sikre, at der allerede i de første dage af 2002 stilles en tilstrækkelig mængde små pengesedler til rådighed i pengeautomater eller på anden egned vis.* I samtlige medlemsstater med undtagelse af Finland vil der findes små pengesedler (5 eller 10 euro) i alle eller en del af pengeautomaterne. Den aftale, der blev indgået den 19. februar 2001 mellem Kommissionen og de tre europæiske bankorganisationer, foreskriver ligeledes, at der i de første uger af 2002 skal findes de mest gængse små pengesedler i pengeautomaterne.

- *at opfordre til, at alle handlende i 2002 udelukkende anvender euro som byttepenge.* De offentlige forvaltninger og/eller brancheorganisationerne i samtlige medlemsstater har fremsat sådanne henstillinger til de handlende.

4.2 Samlet tidsplan for overgangen til euro

Juli 2001 : Foregribelse af overgangen for kontopenge i alle eller en del af bankerne i Frankrig, Tyskland, Østrig, Belgien og Italien samt Portugal og Luxembourg.

September 2001 : Bankerne i Tyskland, Irland, Østrig og Luxembourg forsynes med eurosedler og -mønter. Bankerne i Belgien, Spanien, Frankrig, Italien og Portugal forsynes udelukkende med mønter. I Tyskland, Østrig og i Luxembourg forsynes de handlende med eurosedler og -mønter. Foregribende overgangsforanstaltninger for kontopenge i Spanien. Påbegyndelse af Den Europæiske Centralbanks oplysningskampagne om eurosedler og euromønter og afsløring for offentligheden af sedlernes sikkerhedstræk.

Oktober 2001 : Bankerne i Grækenland forsynes med eurosedler og -mønter. Bankerne i Portugal forsynes med sedler. Foregribelse af overgangen for kontopenges vedkommende i alle eller en del af bankerne i Finland.

November 2001 : Bankerne i Spanien, Belgien og Italien forsynes med sedler. I Irland forsynes de handlende med eurosedler og -mønter.

1. december 2001 : Bankerne i Frankrig forsynes med eurosedler. Bankerne i Nederlandene forsynes med eurosedler og -mønter. Forsyning af de handlende med eurosedler og -mønter i Belgien, Spanien, Frankrig, Grækenland og Portugal. Foregribelse af overgangen for kontopenges vedkommende i alle eller en del af bankerne i Grækenland.

Medio december 2001 : Bankerne i Finland forsynes med sedler. Forsyning af de handlende med eurosedler og -mønter i Nederlandene. Salg af sæt af euromønter til offentligheden bortset fra Grækenland.

1. januar 2002 : Eurosedler og -mønter bliver lovligt betalingsmiddel. De nationale valutaer ophører med at eksistere også som underenheder af euroen. Sedler og mønter i tyske mark ophører med at være lovligt betalingsmiddel. Den egentlige overgang påbegyndes. Alle seddelautomater i Tyskland, Belgien, Østrig og Luxembourg indeholder eurosedler.

4.-5. januar 2002 : De fleste transaktioner i de deltagende medlemsstater vil normalt foregå i euro.

7.-8. januar 2002 : De fleste seddelautomater i Nederlandene indeholder eurosedler.

15. januar 2002 : De fleste ombytningstransaktioner vil normalt være gennemført. De fleste seddelautomater i Frankrig, Italien, Spanien, Portugal, Grækenland, Irland og Finland indeholder eurosedler.

28. januar 2002 : Sedler og mønter i gylden ophører med at være lovligt betalingsmiddel.

9. februar 2002 : Sedler og mønter i irske pund ophører med at være lovligt betalingsmiddel.

17. februar 2002 : Sedler og mønter i franske franc ophører med at være lovligt betalingsmiddel.

28. februar 2002 : Sedler og mønter i belgiske og luxembourgske franc, drakmer, pesetas, lire, østrigske schilling, escudos og finske mark ophører med at være lovligt betalingsmiddel. De handlende i Tyskland vil ikke længere være forpligtet til at acceptere tyske mark.

31. marts 2002 : Slut på artikel 52-facilitet⁵⁷ om gratis ombytning af sedler i centralbankerne i euroområdet.

30. juni 2002 : Slut på muligheden for ombytning i forretningsbankerne i Spanien, Frankrig, Portugal og Luxembourg.

31. december 2002 : Slut på muligheden for ombytning af sedler og mønter i forretningsbankerne i Belgien og Nederlandene. Slut på muligheden for at ombytte escudos i den portugisiske centralbank.

28. februar 2004 : Slut på muligheden for at ombytte mønter i drakmer i den græske centralbank.

31. december 2004 : Slut på muligheden for at ombytte sedler og mønter i belgiske og luxembourgske franc i disse landes centralbanker.

17. februar 2005 : Slut på muligheden for at ombytte mønter og sedler i franske franc i den franske nationalbank.

1. januar 2007 : Slut på muligheden for at ombytte mønter i gylden i den nederlandske centralbank.

17. februar 2012 : Slut på muligheden for at ombytte sedler i franske franc i den franske nationalbank.

28. februar 2012 : Slut på muligheden for at ombytte sedler i drakmer, lire og finske mark i den græske, italienske og finske centralbank.

1. januar 2032 : Slut på muligheden for at ombytte sedler i gylden i den nederlandske centralbank.

Ingen tidsbegrænsning: Ingen tidsbegrænsning for at ombytte sedler og mønter i tyske mark, pesetas, irske pund og østrigske schilling i disse landes centralbanker. Ingen tidsbegrænsning for ombytning af sedler i belgiske og luxembourgske franc i disse landes centralbanker.

⁵⁷ I protokollen om statuten for Det Europæiske System af Centralbanker og Den Europæiske Centralbank.

4.3 Fælleserklæring af 2. april 2001 fra forbrugerrepræsentanter og repræsentanter for detailhandelen og SMV

God praksis, der bidrager til at gøre forbrugerne bekendt med euroen og letter indførelsen af eurosedler og -mønter i 2002.

Indførelsen af eurosedler og -mønter den 1. januar 'introduction des pièces et billets en euro à partir du 1er janvier 2002 kræver en betydelig tilpasning fra både de erhvervsdrivendes og forbrugernes side. Begge grupper vil de første dage i 2002 skulle håndtere de praktiske implikationer af overgangen, hvilket helst skal ske under de bedst mulige betingelser. Af den grund er det vigtigt, at der skabes et tillidsforhold mellem erhvervsdrivende og forbrugere, således at de sidstnævnte via information og praksis kan blive fortrolige med euroen. Dette var målet for den europæiske aftale, der den 30. juni 1998 blev indgået i Bruxelles mellem forbrugerrepræsentanter og repræsentanter for de erhvervsdrivende inden for detailhandel, turisme, håndværk og SMV (Eurologo-aftalen).

Inden for rammerne af denne aftale, der efterfølgende er blevet fulgt op på nationalt plan i de fleste lande i euroområdet, har de erhvervsdrivende indgået en række forpligtelser vedrørende god praksis i forbindelse med indførelsen af euroen (omregningsregler, dobbelt prismærkning, personaleuddannelse, kundeinformation, modtagelse af betalinger i euro osv.), som stadig er i kraft. Som fastsat mødtes signatarerne af aftalen den 22. februar og den 22. marts 2001 for at gennemgå følgende aspekter⁵⁸ :

- overholdelsen af de erhvervsdrivendes tilsagn
- omfanget af og detaljer vedrørende dobbelt prismærkning og betalinger i euro
- status over forberedelserne og forbrugernes bekymringer
- initiativernes gennemslagskraft med hensyn til at fremme kendskabet til euroen via handelen.

Også forberedelsen af de praktiske aspekter i forbindelse med de første uger i 2002 blev drøftet. Situationen vil blive taget op igen i juli 2001 med henblik på at evaluere, hvilke fremskridt der er gjort.

På grundlag af denne gennemgang kom aftalens signatarer frem til følgende konklusioner og fastlagde følgende forpligtelser :

Repræsentanter for forbrugerne og de erhvervsdrivende konstaterer følgende:

⁵⁸ Gennemgangen byggede især på forskellige undersøgelser, Kommissionen havde ladet gennemføre : « Survey on the State of implementation of the European Agreement signed between Consumers and Professional Associations in respect to the transition to the euro » Deloitte & Touche, marts 2001, kvalitative opinionsundersøgelser og Eurobarometer om euroen.

- Aftaler om god praksis mellem forbrugere og handlende - af "Eurologo"-typen - har, selv om de har vist sig nyttige som katalysator for positive tiltag blandt de erhvervsdrivende, samlet set en yderst begrænset rækkevidde. Offentlighedens kendskab til den europæiske aftale og de heraf afledte nationale aftaler er yderst ringe, og udbredelsen af eurologoet er stærkt begrænset.

- Dobbelt prismærkning, som er et vigtigt instrument til at gøre forbrugerne fortrolige med den fælles valuta, berolige dem med hensyn til prisudviklingen og hjælpe dem med at rekonstituere værdiskalaerne, praktiseres gennemsnitligt i en ud af to virksomheder i detailsektoren. Og ikke i alle tilfælde fejlfrit.

- Dobbelt prismærkning praktiseres af de fleste store detailkæder, hvilket sikrer, at en stor mængde produkter er dækket. Men blandt de små lokale handlende er denne praksis langt mindre udbredt, og det ser ikke ud til, at de systematisk kan imødekomme forbrugernes forventninger om information. Det er nødvendigt at udjævne denne kløft mellem små og store detailhandlende, idet forbrugerne bør kunne nære samme grad af tillid til alle virksomheder - uanset størrelse - så meget mere som visse befolkningsgrupper, der er mere isoleret fra informationsstrømmene, sædvanligvis udgør en væsentlig del af de småhandlendes kundekreds.

- Priser offentliggjort af virksomheder, der leverer personlige tjenesteydelser, er stadig alt for sjældent angivet i både euro og den nationale valuta.

- Langt de fleste offentlige euro-informationskampagner rettet til forbrugerne er kun planlagt for indeværende år.

- Forbrugerne mangler oplysninger om muligheden for at anvende euroen som elektronisk valuta, en mulighed, der er stærkt begrænset på grund af den ringe tilpasning af betalingsterminalerne i visse lande. Endvidere har de svært ved at se interessen heri, fordi referencepriserne generelt stadig angives i nationale valutaer, og de endnu ikke føler sig berørt af en euro, som de først får i lommen i 2002. Alt dette bidrager til at holde privates andel af betalinger i euro på et yderst lavt niveau. Manglen på eurokonti og det forhold, at kontantbetalinger ikke på indeværende tidspunkt kan foretages i euro, tvinger den forbruger, der ønsker at anvende euroen i forbindelse med andre betalingsmidler end kontanter, til snart at tænke i euro og snart i national valuta, afhængigt af hvilken transaktion der er på tale, og dermed til at have to værdiskalaer i hovedet.

- Forbrugerne er generelt uvidende om arrangementerne i forbindelse med indførelsen af eurosedler og -mønter.

- Der kan konstateres vedvarende bekymring blandt forbrugerne for prisforhøjelser i forbindelse med overgangen til euro.

- Mangelfuld forberedelse af overgangen til euro hos de forskellige økonomiske aktører og den bekymring og forvirring, dette kan føre til i begyndelsen af 2002, kan få nogle forbrugere til at reducere eller udskyde deres forbrug, hvilket vil få negative følger for visse sektorer og aktiviteter.

Forbrugere og erhvervsdrivende finder det desuden vigtigt, at Kommissionens henstilling af 11. oktober 2000 bliver gennemført.

Repræsentanterne for forbrugerne og de erhvervsdrivende mener, at der må gøres mest muligt for at rette op på den nuværende situation og sikre, at indførelsen af sedler og mønter kan foregå under de bedst mulige betingelser.

Med henblik herpå finder de det nødvendigt at øge mobiliseringen af alle de aktører, der har direkte kontakt med den brede befolkning, dvs. de offentlige myndigheder, medierne, bankerne, posttjenesterne, forbrugersammenslutningerne, især i servicesektoren, de handlende og SMV. Det er derfor nødvendigt at videreføre de initiativer, der tager sigte på at sætte disse aktører i stand til at bidrage til at lette indførelsen af europenge i 2002 og øge forbrugernes fortrolighed med og tillid til euroen.

I dette øjemed er repræsentanterne for forbrugerne og de erhvervsdrivende blevet enige om at iværksætte og fremme følgende tiltag:

De handlendes forpligtelser:

- De handlende forlænger deres tilsagn af 30. juni 1998 om at praktisere dobbelt prismærkning i euro og national valuta for størstedelen af de varer og tjenesteydelser, de udbyder.
- De handlende, som i løbet af 2001 indfører dobbelt prismærkning, forpligter sig til at lade prisangivelsen i euro få den mest fremtrædende plads (fremhævet ved hjælp af kalligrafiske tegn, der er mere synlige på grund af størrelsen og/eller på anden egnet vis, bl.a. ved rækkefølgen af prisangivelserne).
- I perioden mellem september og begyndelsen af december 2001 bliver prissætning i euro gradvist reglen, idet tempoet afpasses efter forholdene i den enkelte sektor. Prisangivelsen i euro får her den absolut fremtrædende plads.
- Den dobbelte prismærkning skal være i overensstemmelse med de eksisterende omregnings- og afrundingsregler. For at gøre det lettere for forbrugerne at vænne sig til euroen stiller de handlende, mindst indtil udgangen af juni 2002, enkle værktøjer til rådighed for deres kunder, som gør det muligt for disse at sammenligne priserne og kontrollere, at omregningsreglerne er fulgt.
- De handlende fortsætter med dobbelt prismærkning, mindst indtil perioden med dobbelt omløb er afsluttet, for at øge forbrugernes forståelse af priserne. For så vidt angår priskataloger opstillet i euro, som er fortrykt før januar 2002, kan de erhvervsdrivende undlade dobbelt prismærkning, forudsat at der træffes foranstaltninger til at informere om udregningen (f.eks. omregningstabeller sidst i kataloget eller en anden egnet foranstaltning, der kan sikre forståelighed og gennemsigtighed).
- De handlende forpligter sig til ikke at benytte overgangen til euroen til at foretage skjulte prisforhøjelser. De forpligter sig til at gøre alt, hvad der står i deres magt, for at holde deres priser stabile ved omregningen til euro og at offentliggøre disse forpligtelser via egnede kommunikationskanaler. Som udtryk for denne forpligtelse og for at gøre det lettere for forbrugerne at opfatte budskabet anvender de så vidt muligt det fælles europæiske slogan : "Ny valuta, stabile priser".
- De handlende angiver fremover klart og tydeligt fremgangsmåden ved betalinger i euro og angiver på gennemskelig vis, hvilken valuta der er anvendt som beregningsgrundlag.

Småhandlende må have støtte fra de offentlige myndigheder, erhvervsorganisationer, handelskamre og håndværksråd for at kunne tilpasse sig i samme tempo som de store virksomheder, give forbrugerne lige så fyldige informationer og overholde de ovennævnte forpligtelser.

De underskrivende organisationer vil bestræbe sig på at tilskynde forbrugerne til at:

- benytte sig af muligheden for allerede i dag at betale i euro og at lægge mærke til priserne i euro for at blive fortrolige med værdiskalaen i den nye valuta
- gøre sig bekendt med de nærmere omstændigheder i forbindelse med indførelsen af eurosedler og -mønter
- indhente oplysninger hos de handlende om, hvorledes de har tænkt sig at tilrettelægge overgangen til euro og således bidrage til, at overgangen kan finde sted i et tillidsfuldt klima
- foretage flest mulige transaktioner i euro lige fra begyndelsen af 2002 for at lette overgangen til eurosedler og -mønter for de handlende og begrænse forbrugernes problemer med samtidig håndtering af to denomineringer, og så vidt muligt ligeledes tilskynde forbrugerne til:
- ikke at opbygge pengereserver (i national valuta) de sidste dage i december 2001
- at skaffe sig samlesæt af euromønter, som vil være disponible i løbet af december 2001, og anvende dem lige fra de første dage i januar
- at forsyne sig med tilstrækkelig mange eurosedler og -mønter (om muligt små sedler) via pengeautomater
- fortrinsvis at veksle kontantbeholdninger af national valuta i banker eller andre finansielle institutioner
- at undgå at anvende euroen og den gamle valuta ved samme betaling.

Forbrugersammenslutningerne forpligter sig til at:

- anvende alle til rådighed stående midler til at gøre befolkningen opmærksom på spørgsmål i tilknytning til euroen og især på de ovennævnte anbefalinger
- støtte de øvrige parters bestræbelser og således udbrede kendskabet til eurologo-aftalen (i de medlemsstater i euroområdet, hvor den anvendes) og til eksistensen af observationscentre for euroen og den rolle, de spiller
- videreføre og udbygge informationstiltagene over for forbrugerne, specielt over for dem, der har vanskeligt ved at få adgang til information
- samarbejde med de handlende og de faglige sammenslutninger og organisationer om gennemførelsen af ovennævnte forpligtelser.

Ud over de foranstaltninger, der er iværksat af signatarerne, forudsætter en harmonisk overgang til euroen ligeledes, at de offentlige myndigheder gør en øget indsats, og at de især:

- omgående iværksætter nye kommunikationskampagner over for forbrugerne og de erhvervsdrivende om eurologo-aftalen (og tilsvarende aftaler), og om observationscentrene og andre overvågningsorganer
- styrker observationscentrenes og andre overvågningsorganers rolle og stiller større midler til rådighed herfor
- intensiverer indsatsen for hurtigst muligt at gøre offentligheden bekendt med:
 - de vigtigste regler i forbindelse med indførelsen af eurosedler og -mønter
 - omregnings- og afrundingsregler
 - muligheden for at foretage betalinger i euro
 - de forpligtelser, som repræsentanter for de handlende og forbrugerne har indgået.
- iværksætter initiativer, der kan bidrage til at sikre en harmonisk overgang for de handlende, og stiller værktøjer til rådighed til omregning og simulation af kontantbeholdninger afpasset efter den pågældende sektor og arbejdsgang
- gennemfører en officiel, ugentlig statistisk undersøgelse af prisudviklingen i begyndelsen af 2002 og formidler information herom til forbrugerne
- anvender de regler for god praksis, der er fastlagt af aftalens signatarer, og især sikrer, at:
 - fakturaer udstedt af offentlige virksomheder, offentlige indkøbsaftaler, offentligt ansattes løn, skattepapirer osv. angives snarest muligt i euro
 - interesserede (private, organisationer, virksomheder) får stillet informations- og uddannelsesværktøjer til rådighed i tilstrækkelige mængder og inden for en rimelig frist.
 - interesserede (private, organisationer, virksomheder) får stillet informations- og uddannelsesværktøjer til rådighed i tilstrækkelige mængder og inden for en rimelig frist.

4.4 Svar på tekniske spørgsmål om afslutningen på overgangsperioden

4.4.1 Omskrivning af kapital

Er virksomheder, hvis aktiekapital fortsat angives i national valuta, formelt forpligtet til at omskrive kapitalen til euro ved overgangsperiodens udløb, vil omskrivning af aktiekapital ske automatisk ved overgangsperiodens udløb, eller skal aktiekapital i nationalvaluta "forstås i euro"?

Generelt. Ud fra forordningerne om euroen skal aktiekapital, der stadig angives i national valuta, forstås i euro; for at gøre det muligt at omregne til euro (uden at få problemer med afrunding) skal der i national lovgivning fastsættes en metode til omskrivning. At blive ved med fysisk at angive aktiekapital i national valuta efter 2001 ser imidlertid kun ud til at være omfattet af artikel 14⁵⁹, så længe den nominelle aktiekapital ifølge selskabets vedtægter er uforandret. En eventuel kapitaludvidelse og den nye aktiekapital skal udtrykkes i euro.

I **Belgien** er virksomhederne ikke forpligtet til at omskrive deres aktiekapital før 1. januar 2002. Imidlertid har der siden 1. januar 1999 eksisteret en forenklet og mindre kostbar procedure.

I **Tyskland** er det ikke nødvendigt at omskrive den registrerede aktiekapital til euro. Virksomhederne er kun forpligtet til at omskrive aktiekapitalen ved ændringer.

I **Spanien** har den formelle omskrivning af aktiekapital kunnet ske siden den 1. januar 1999. Denne omskrivning er obligatorisk fra den 1. januar 2002. Fra den dato sker omskrivningen automatisk. Fysiske forandringer sker kun, hvis et selskab forøger eller formindsker sin eksisterende aktiekapital.

I **Irland** er formel omskrivning ikke påkrævet: omskrivning af aktiekapital sker ved overgangsperiodens udløb.

I **Frankrig** er det ikke obligatorisk at omskrive aktiekapital. Ved ændringer fra den 1. januar 2002 skal aktiekapitalen omskrives til euro. Der findes også en forenklet procedure.

Ifølge **italiensk** lov skal aktiekapital omskrives formelt for at sikre aktionærernes rettigheder. Fra den 1. januar 2002 er det obligatorisk at antage euroen.

Luxembourg Hvis en virksomhed ikke beslutter at omskrive aktiekapitalen til euro, sker omskrivningen automatisk den 1. januar 2002.

I **Nederlandene** er der ingen formel pligt til at omskrive værdipapirer ved overgangsperiodens udløb.

I **Østrig** er omskrivning obligatorisk efter den 31. december 2001, så snart aktiekapitalen ændres.

I **Portugal** er der intet formelt krav om omskrivning af en virksomheds aktiekapital ved udgangen af overgangsperioden.

I **Finland** er virksomhederne ikke formelt forpligtet til at omskrive deres aktiekapital til euro, så længe vedtægterne ikke ændres. Aktiekapital i national valuta skal opfattes som euro.

⁵⁹ Rådets forordning nr. 974/98 af 3. maj 1998 om indførelse af euroen.

4.4.2 Indberetninger i 2002 for regnskabsåret 2001

Skal selskaber, som aflægger regnskab efter overgangsperiodens udløb for en regnskabsperiode, der slutter før udløbet af overgangsperioden, aflægge regnskabet i euro, og kan regnskabet stadig angives i national valuta?

Generelt. Begge muligheder – at aflægge virksomhedsregnskab i 2002 eller derefter for regnskabsperioder, der slutter før den 1. januar 2002, i national valuta eller euro – kan tillades efter forordningerne om euroen. Medlemsstaterne kan indskrænke valgmuligheden i national lovgivning.

I **Belgien** skal selskaber med kalenderåret som regnskabsår anvende euro fra den 1. januar 2002. Virksomheder med forskudt regnskabsår opfordres til at ændre deres system fra begyndelsen af regnskabsåret.

I **Tyskland** kan selskabsregnskaber aflægges enten i national valuta eller i euro.

I **Grækenland** skal virksomhederne aflægge regnskab i euro. Interne regnskaber skal foreligge i euro fra den 1. januar 2002. Historiske regnskaber kræver ikke omregning til euro bortset fra komparative tal, der indgår i offentliggjorte regnskaber for 2002.

I **Spanien** anbefales det, at virksomheder, hvis regnskabsår slutter før overgangsperioden, aflægger regnskab i euro, men dette er ikke obligatorisk.

Irske selskabsregnskaber kan aflægges i national valuta eller euro.

I **Frankrig** har “Conseil national de la Comptabilité” besluttet, at selskabsregnskaber for 2001 skal aflægges i euro i 2002. Fra den 1. januar 2002 skal alle skattemæssige og sociale angivelser, også for år 2001, være i euro.

I **Italien** er det fra den 1. januar 2002 obligatorisk at omskrive selskabsregnskaber til euro. Antagelsen af euroen gælder for civile, skattemæssige og øvrige forhold. Det er også obligatorisk at udfærdige og offentliggøre dokumenter i euro, hvis der henvises til en dato efter den 1. januar 2002.

I **Luxembourg** er det i 2002 muligt at aflægge virksomhedsregnskaber i enten national valuta eller euro.

I **Nederlandene** er det muligt at aflægge virksomhedsregnskab i national valuta.

I **Østrig** kan virksomhederne i overgangsperioden selv vælge deres dato for valutaomskrivning, og der er intet krav om at omskrive alle konti samtidig. Efter den 31. december 2001 er det obligatorisk at holde bøger og registre i euro.

I **Portugal** afgør skattereglerne valget for virksomhederne. Her skal selvangivelsen for 2001, der skal indsendes i 2002, opgøres i euro.

I **Finland** kan virksomhedsregnskaber for 2001 aflægges i national valuta i 2002.

4.4.3 Intern bogføring og historiske data

Kan virksomhedernes interne regnskaber og systemer samt historiske data og registre fortsat være i national valuta, efter overgangsperioden udløber? Og kan data stadig offentliggøres i national valuta, eller skal de først omregnes til euro?

Generelt. Fra den 1. januar 2002 eksisterer nationale valutaer ikke længere som retligt anerkendte møntenheder. Derfor vil brugen af euro i virksomhedsregnskaber give mest retssikkerhed, hvis der stadig er tvivl om, hvilken valuta der bør anvendes. Med hensyn til virksomhedernes interne bogholderi skal den nationale valuta erstattes af euroen i de medlemsstater, hvor loven kræver, at der anvendes national valuta.

I **Belgien** er der ikke noget krav om ændring af interne databaser. Når det første årsregnskab aflægges i euro, skal de tilsvarende data for den foregående regnskabsperiode være i euro. I årsregnskaber i euro bør alle tal være i euro.

Grækenland Efter overgangsperiodens udløb skal interne regnskaber og systemer samt historiske data og registre være i euro.

I **Spanien** behøver historiske data ikke blive omregnet til euro. Til komparative formål skal virksomheder, der aflægger regnskab i euro, imidlertid medtage tal fra tidligere regnskabsperioder i euro, selv om disse oprindeligt var i national valuta.

I **Irland** behøver historiske data og registre ikke blive omregnet til euro, bortset fra komparative tal, der indgår i formelle selskabsregnskaber for regnskabsår, der ender den 1. januar 2002 eller derefter. Regnskabsmeddelelser om begivenheder efter den 1. januar 2002 må ikke angive tal i national valuta.

I **Frankrig** er der ikke pligt til at omregne historiske data fra før den 1. januar 2002 til euro.

I **Italien** bør historiske data udtrykkes i euro efter den 1. januar 2002.

I **Østrig** er der ikke pligt til at omregne interne regnskaber og registre fra før 1. januar 2002 til euro. På selvangivelser kan der anvendes national valuta for perioder før den 1. januar 2002.

I **Portugal** afgør skattereglerne valget for virksomhederne. Her skal selvangivelsen for 2001, der skal indsendes i 2002, opgøres i euro.

I **Finland** bør alle officielle og øvrige beretninger, som virksomhederne aflægger for regnskabsåret fra den 1. januar 2002 være i euro, og deres sammenhæng med bogholderiet bør være tydeligt dokumenterbar.

I **Nederlandene** opfordres virksomhederne på det kraftigste til at omregne deres interne regnskab til euro senest den 31. december 2001, selv om de ikke er retligt forhindret i at fortsætte med at føre deres interne bogholderi i national valuta. Virksomhederne skal imidlertid bruge euro i al ekstern information fra den 1. januar 2002.

4.5 Tabel over nationale planer for valutaombytning

Forberedelse af kontantombytning - pr. 23. marts 2001 -

	Belgien	Tyskland	Grækenland	Spanien	Frankrig	Irland
web-sted	www.euro.fgov.be www.bnb.be	www.bundesfinanzministerium.de	www.euro-hellas.gr	www.mineco.es/	www.euro.gouv.fr/ www.banque-france.fr	www.euro.ie
1. Forhåndsudlevering til finansieringsinstitutter	Mønter: 1. september 2001. Sedler: 1. november 2001	Sedler og mønter: 1. september 2001	Sedler og mønter: 01.10.01	Mønter og sedler: 1. september 2001	Mønter: 1. september 2001. Sedler: 1. december 2001	Sedler og mønter: fra 1. september 2001
2. Første forhåndsudlevering til detailhandlende og pengetransporter	Pengetransportvirksomheder: 1. september 2001 Detailhandlende: 1. december 2001	Sedler og mønter: 1. september 2001	Sedler og mønter: 01.12.01 (kun detailhandelen)	Pengetransport og større detailhandlende: 1. september 2001. Mindre detailhandlende: 1. december 2001	Detailhandlende: Beg. af december 2001 (sedler og mønter). Pengetransport: 1. september 2001 (mønter), muligvis 1. december 2001 (sedler)*	Pengesedler: 15. november 2001 Mønter: tidligere
3. Startpakker til detailhandlende (emballage og indhold)	525 mønter til en værdi af 240 EUR (9 682 BEF)	Brancheforeningernes anmodninger er p.t. under behandling	Startpakker indgår ikke i planlægningen	41 mio. sæt med 50 mønter til 5060 ESP (30,41 EUR)	To møntruller for hver denominering (640 mønter - 222 EUR).	Nuværende emballagestandarder: mønter i poser, standard for indhold pr. denominering, sedler i pakker med 100, bundter af 10 pakker pr. bundt; halve bundter er mulige
4. Forhåndsudlevering til offentligheden	15. december 2001	17. december 2001	Der foretages ikke forhåndsudlevering til offentligheden	15. december 2001	15. december 2001	17. december 2001
5. Startpakker til offentligheden (emballage og indhold)	Fem mio. pakker med 29 mønter til en værdi af 12,40 EUR (BEF 500)	53 mio. pakker i plastfolie med 20 mønter til en værdi af 10,23 EUR for 20 DM	Startpakker indgår ikke i planlægningen	Mindst 23 mio. sæt i plastfolie med 43 mønter for 2000 ESP (12,02 euro).	<u>Indhold</u> : 45 mio. sæt med 40 mønter (15,25 EUR) for 100 FRF. <u>Emballage</u> : Gennemsigtige plasticposer (indholdet af "europungen"; pris og værdi står på posen)	Sæt med 19 mønter til en værdi af 5 IEP (6,35 EUR)

* Kilde ECB for oplysninger om pengetransportvirksomhed.

Forberedelse af kontantombytning (forts.)

	Belgien	Tyskland	Grækenland	Spanien	Frankrig	Irland
web-sted	www.euro.fgov.be www.bnb.be	www.bundesfinanzministerium.de	www.euro-hellas.gr	www.mineco.es/	www.euro.gouv.fr/www.banque.france.fr	www.euro.ie
6. Forhåndsudlevering af mønter til offentligheden sker via	Banker, posthuse, offentlige transportvirksomheder, større arbejdspladser	Forretningsbanker og forbundsbanken (i begrænsede mængder)	Ikke relevant	Forretningsbanker og den spanske nationalbank. Distribution via supermarkederne overvejes	I denne fase: kreditinstitutter og postvæsenet og finansministeriet	Overvejende posthuse
7. Brug af opsamlede mængder småpenge i god tid	Operation "tirelire" 15. oktober 2001 til indsamling af opsamlede mønter	Maj 2001	– Indsamling til velgørende formål – Kampagne for "opsparingsdagen" 29/10/2001	Under overvejelse	Under overvejelse	Nationalbankens kampagne til at bruge gemte mønter begynder tidligt i dec. 2000 Næste fase foregår i foråret og efteråret 2001
8. Tidlig omregning af bankkonti fra	Juli 2001	Juli 2001	December 2001	15. september 2001	Juli 2001	Kun efter anmodning
9. Tidlig omregning af regninger for forsyningsvirksomheder	Oktober 2001			15. september 2001	Januar – juli 2001	Nej
10. Tidlig overgang for offentlige indkøb					Juli 2001	
11. Tidlig omregning af løn til off. ansatte				Dobbelt angivelse på lønsedler fra juli 2001. Fra 15. september 2001 kun i EUR.	Juli 2001	

Forberedelse af kontantombytning (forts.)

	Italien	Luxembourg	Nederlandene	Østrig	Portugal	Finland
web-sted	www.tesoro.it/Euro	www.etat.lu.fi	www.euro.nl	www.euro.gv.at	www.min-economia.pt	www.euro.fi
1. Forhåndsudlevering til finansieringsinstitutter	Banker og posthuse Mønter 1. september 2001 Sedler: 15. november 2001	Sedler og mønter (banker og posthuse): 1. september 2001	Sedler og mønter: 1. december 2001	Sedler og mønter: 1. september 2001	Mønter: 1. september 2001 Sedler: 1. oktober 2001	Mønter: 1. december 2001. Sedler: 17. december 2001
2. Første forhåndsudlevering til detailhandlende og pengetransporter	Sedler og mønter til større detailhandlende: i slutningen af 2001	Sedler og mønter: 1. september 2001	Uge 51 (17. december). Detailhandlende kan tildeles mindre mængder sedler og mønter til oplæring fra oktober	Sedler og mønter 1. september 2001	Sedler og mønter: 1. december 2001	<u>Pengetransporter:</u> Mønter november-december 2001. Sedler: December 2001. (<u>Detailhandlende:</u> 2. januar 2002)
3. Startpakker til detailhandlende (emballage og indhold)	Sæt med 960 til en værdi af 315 EUR	Efter anmodning fra detailhandlende indeholder detailhandelens pakke 111 euro.	To forskellige sæt: Det ene med 0,05, 0,10, 0,20, 0,50, 1 og 2 EUR (2 ruller med hver denominering); det andet med 0,01 og 0,02 EUR (10 ruller med hver denominering)	2 000 ATS (145,34 EUR) i mønter; der regnes med 300 000-400 000 pakker	Ingen planer om startpakker, fordeling i sædvanlige ruller	Ingen planer om startpakker, distribution af mønter i sædvanlige ruller
4. Forhåndsudlevering til offentligheden	15. december 2001	15. december 2001	17. december 2001	17. december 2001	17. december 2001	17. december 2001
5. Startpakker til offentligheden (emballage og indhold)	Sæt med 33 til en værdi af 12,91 EUR	400 000 sæt med 29 mønter til en værdi af 12,40 EUR (500 francs)	15 mio. sæt: en pakke med en mønt af hver denominering (3,88 EUR) gratis til hver borger på 6 år eller derover. Bankerne og detailhandlerne sælger større pakker til en værdi af 25 NLG (11,34 EUR)	5,5 mio. sæt med 200 ATS (14,53 EUR) i mønter.	Ingen planer om startpakker. Der kan veksles mønter op til 10 EUR	Offentligheden kan købe sæt med 1 mønt i hver størrelse til pålydende værdi

Forberedelse af kontantombytning (forts.)

	Italien	Luxembourg	Nederlandene	Østrig	Portugal	Finland
web-sted	www.tesoro.it/Euro	www.etat.lu.fi	www.euro.nl	www.euro.gv.at	www.min-economia.pt	www.euro.fi
6. Forhåndsudlevering af mønter til offentligheden sker via	Banker og posthuse	Detailhandelen, banker, posthuse og særlige €-centre etableret af forretningsbanker eller andre (supermarkeder, stationer m.v.)	Banker og detailhandlende	Forretningsbanker	NCB og forretningsbanker	Sæt: posthuse
7. Brug af opsamlede mængder småpenge i god tid	Andet halvår 2001	Indgår i informationskampagne	I oktober og november 2001 organiserer bankerne en særlig kampagne til indsamling af opsamlede mønter	Juni og oktober*	Under overvejelse	September-oktober 2001*
8. Tidlig omregning af bankkonti fra	Juli 2001	Juli 2001	Nej	Juli 2001	Juli 2001	Oktober 2001
9. Tidlig omregning af regninger for forsyningsvirksomheder	Juli 2001	September 2001	Nej	Nej	Oktober 2001	
10. Tidlig overgang for offentlige indkøb	Besluttet af de enkelte departementer	Alle ministerier og offentlige departementer anbefales at bruge euro til offentlige indkøb	Det tilrådes, at kontrakter med virkning efter 1. januar udfærdiges i euro		December 2001	
11. Tidlig omregning af løn til off. ansatte	2. halvår 2001	Lønsedler viser samlet beløb i national valuta og euro	Nej	Nej	Snarest muligt. I februar 2001 blev 60% allerede vist i euro	

Kilde: ECB

Dobbelt omløbsperiode: Periode med masseomløb (kort tidsfrist)

	Belgien	Tyskland	Grækenland	Spanien	Frankrig	Irland
1. Sidste dato, hvor bankerne udleverer nationale sedler og mønter	31. december 2001	Sedler: 31 december 2001 Mønter: 28. februar 2002, så længe lager haves	31/12/2001	31. december 2001	31.12.2001	Efter behov frem til udgangen af 2001
2. Bankerne veksler gratis for kunder	Indskud i BEF: gratis uden begrænsning indtil 31.12.2002. Veksling af BEF: sedler veksles gratis uden loft indtil 28/2/2002 med varsel for større beløb	Standardbeløb fastsættes senere	Ingen begrænsning	Ingen begrænsning	Ingen begrænsning	Mindre beløb op til samlet (mindst) 500 IEP pr. person
3. Henstilling til detailhandlere om kun at give byttepenge i euro	Ja	Byttepenge forventes overvejende givet i euro, men der kan udbetales DEM indtil d. 28.02.02	Officiel henstilling forventes	1. januar 2002	Henstilling til detailhandelen om så vidt muligt kun at give byttepenge i euro fra 1. januar 2002	Ja
4. Kontantautomater, der omstilles fra 1. dag (%)	100%	100%	Næsten 90%	Næsten 90%	+/- 55% (85% afhængigt af hævekortets type)	+/- 80%
5. Kontantautomater, der omstilles inden udgangen af 1. uge (%)	100%	100%	Næsten 100%	100%	85%	100%
6. Denominering af sedler, der udbetales af pengeautomater i de første 2 uger	20 og 50 EUR. 5 EUR fås i visse banker	Overvejende (4 kasser) 5, 10, 20 og 50 EUR. Ellers (2 kasser) forslag om 10 og 50 EUR	Overvejende 20 og 50 EUR	Ved 4 kasser: 5, 10, 20 og 50 EUR Ved 2 kasser: 20 og 50 EUR	Overvejende 10 og 20 EUR	Overvejende 10 og 20 eurosedler
7. Øvrige specifikke metoder til tidlig udbetaling af 5 og 10 eurosedler	Banksektoren vil også udbetale 5 og 10 eurosedler ved kassen	Banksektoren vil også udbetale 5 og 10 eurosedler ved kassen	Under overvejelse	Banksektoren vil også udbetale 5 og 10 eurosedler ved kassen	Kreditinstitutterne sender overvejende 5 og 10 eurosedler i omløb	Overførselsindkomster udbetales ugentligt på posthusene, og fra 1. januar 2002 udbetales de i euro; fra første uge i 2002 vil der i udbetalinger på over 20 EUR generelt indgå mindst fire sedler på 5 EUR. Der forhåndsudleveres også 5 eurosedler til detailhandelen

Dobbelt omløbsperiode: Periode med masseomløb (kort tidsfrist) (fortsat)

	Italien	Luxembourg	Nederlandene	Østrig	Portugal	Finland
1. Sidste dato, hvor bankerne udleverer nationale sedler og mønter	31. december 2001	31. december 2001	31. december 2001	31. december 2001	31. december 2001, så vidt muligt	31. december 2001
2. Bankerne veksler gratis for kunder	Henstilling fra de italienske bankers branche forening: Ombytning af beløb op til to gange det daglige maksimum for udbetalinger fra kontantautomater (ca. 500 EUR). Ubegrænset ombytning ved én bankdags varsel	Banker og posthuse veksler op til 1000 euro. €-centre veksler beløb over 1000 euro	Bankernes privatkunder kan indbetale i den nationale valuta og hæve i euro uden beregning indtil d. 1. april 2002	Maksimum 50 000 ATS	Bankerne anbefaler, at omveksling sker via indskud. Men de har indvilliget i at veksle op til 500 EUR én gang uden beregning for kunderne. Yderligere omveksling afhænger af bankernes individuelle forretningsbetingelser	Ingen grænse for beløb eller hyppighed, når omvekslingen sker via indskud
3. Henstilling til detailhandlere om kun at give byttepenge i euro	Planer om at aftale, at detailhandlere så vidt muligt kun giver tilbage i euro	Aftale med detailhandelen om så vidt muligt kun at give tilbage i euro	Principielt giver detailhandlerne kun tilbage i euro fra d. 1. januar 2002	Henstilling om, at detailhandelen kun giver tilbage i euro og cent	Efter 1.1.2002 udbetaler detailhandelen så vidt muligt kun byttepenge i euro	Ingen officiel henstilling. Detailhandlerne udbetaler så vidt muligt kun byttepenge i euro
4. Kontantautomater, der omstilles fra 1. dag (%)	Ca. 90%	100%	Ca. 90%	100%	Ca. 8%	Ca. 38%
5. Kontantautomater, der omstilles inden udgangen af 1. uge (%)	Over 90%	100%	100%	100%	Ca. 85%	Ca. 65%
6. Denominering af sedler, der udbetales af pengeautomater i de første 2 uger	50 og 10 eller 20 og 10 EUR. Hver bank bestemmer selv afhængigt af pengeautomatens beliggenhed	20 og 50 eller 100 EUR. 10 EUR i visse pengeautomater	5, 10, 20 og 50 EUR	10 og 100 EUR, 70% af disse sedler omdeles via pengeautomater I indendørs pengeautomater fås også andre eurosedler	5, 10, 20 og 50 EUR	20 og 50 EUR
7. Øvrige specifikke metoder til tidlig udbetaling af 5 og 10 eurosedler	Gennem de 26 000 bankfilialer og 14 000 posthuse. Større detailhandlere deltager også		For kun at give byttepenge i euro vil detailhandelen fra tidligt i januar 2002 have betydelige lagre af 5 og 10 eurosedler. Sammen med udbetalinger fra pengeautomater skulle dette give tilstrækkelig mange sedler på 5 og 10 EUR til offentligheden efter nogle dage	Der bliver særlige ordninger med forhåndsudlevering af mindre denomineringer	Endnu ikke besluttet	Ingen planer om særlige metoder. Omdeling via de normale kanaler

Dobbelt omløbsperiode: Afslutning på perioden

	Belgien	Tyskland	Grækenland	Spanien	Frankrig	Irland
1. Sidste dato for national valuta som lovligt betalingsmiddel	Midnat d. 28. februar 2002	31. december 2001	28. februar 2002	28. februar 2002	Midnat d. 17. februar 2002	Midnat d. 9. februar 2002; det irske parlament træffer den endelige afgørelse
2. Planlagte initiativer til indløsning af nationale mønter	Inddragelse ved bankerne; kontrolleret af centralbanken og Belgiens kgl. mønt	Nationale mønter og sedler indsamles på samme måde til de samme depoter, som anvendes til omdeling af euromønter og -sedler	Inddragelse via pengeforsyningssystemet og for mønter i finansministeriets afdelinger	Sedler og mønter inddrages efter samme generelle procedure som ved distribution af euro	Detailhandlerne kan aflevere mønter i standardemballage, så transaktionerne og verifikationen går hurtigere. Opbevaring i Nationalbanken	Modtagne mønter vil blive opbevaret

Dobbelt omløbsperiode: Afslutning på perioden (fortsat)

	Italien	Luxembourg	Nederlandene	Østrig	Portugal	Finland
1. Sidste dato for national valuta som lovligt betalingsmiddel	28. februar 2002	28. februar 2002	Midnat d. 28. januar 2002	28. februar 2002	28. februar 2002	28. februar 2002
2. Planlagte initiativer til indløsning af nationale mønter	Nationale mønter indsamles til de depoter, der anvendes til at opbevare euromønter. I oktober 2000 ophørte små mønter på 50 og 100 ITL med at være lovligt betalingsmiddel. Andre initiativer via non-profit organisationer overvejes	Via non-profit organisationer	Bankerne omveksler gratis for egne kunder (af administrative hensyn vil bankerne formentlig kræve, at den nationale valuta indsættes på bankkonto og samtidig udbetale euro). På denne måde forventer man at undgå, at detailhandelen overbebyrdes med at veksle NLG til euro. Detailhandelen kan kontakte centralbankens særlige hotlines for at få leveret euro (inden for 2 døgn) eller aflevere NLG (inden for 3 døgn) med direkte kreditering eller debitering af deres bankkonti	Sedler og mønter i ATS inddrages gradvis fra omløb af banker og pengetransporter kontrolleret af centralbanken og mønten.	Opbevaring i militærets bygninger	Opbevaring i særlige bygninger

Efter dobbelt omløbsperiode

	Belgien	Tyskland	Grækenland	Spanien	Frankrig	Irland
1. Periode, hvor bankerne veksler national valuta, som ikke længere er lovligt betalingsmiddel	Indtil 31.12.02	Mindst indtil 28. februar 2002.	Længde og nærmere bestemmelser er under overvejelse	30. juni 2002	30. juni 2002	Endnu ikke oplyst
2. Indløsningsperiode efter ophør af status som lovligt betalingsmiddel (sedler - mønter)	I nationalbanken. Sedler: Ingen frist Mønter: Til udgangen af 2004	Nationale sedler og mønter uden frist og øvre grænse i Bundesbank	10 år for sedler 2 år for mønter	Sedler og mønter: Uden frist i nationalbanken	Sedler: 10 år Mønter: 3 år	Uden frist i nationalbanken (sedler og mønter)

Efter dobbelt omløbsperiode (fortsat)

	Italien	Luxembourg	Nederlandene	Østrig	Portugal	Finland
1. Periode, hvor bankerne veksler national valuta, som ikke længere er lovligt betalingsmiddel	Aftales med bankerne	Aftales med bankerne (planlagt til d. 31.12.02)	Forretningsbankerne omveksler national valuta indtil d. 31.12.02; for privatkunder er dette gratis frem til d. 01.04.02	Endnu ikke besluttet	30. juni 2002	Besluttet af de enkelte banker
2. Indløsningsperiode efter ophør af status som lovligt betalingsmiddel (sedler - mønter)	10 år efter den nationale valuta ikke længere er lovligt betalingsmiddel	Mønter: Til udgangen af 2004. Sedler: Ubegrænset	Den nederlandske nationalbank modtager nationale mønter indtil d. 01.01.07 og sedler frem til d. 01.01.32	Ubegrænset med hensyn til nationalbanken (Österreichische Nationalbank)	20 år for sedler. Mønter: Ultimo 2002 i nationalbanken	Ti år

Samlet af Kommissionens tjenestegrene